

**ФИЛИП К. ДИК, РОДЖЪР
ЗЕЛАЗНИ
БОГ НА ГНЕВА**

Превод от английски: Камен Костов, 2004

chitanka.info

*Посвещаваме този роман с обич на паметта на
Стенли Г. Уейнбаум за това, че подари на света своя разказ
„Марсианска одисея“.*

1.

Ето го! Кравата с черни петна теглеше каручката на колела със спици. В средата на каручката. Изправен на входа на вестиария, отец Хенди огледа бегло хоризонта от Уайоминг на север, сякаш слънцето изгряваше оттам, зърна църковния наемник с торс без крайници и топчеста глава, която се поклащаше като в някаква причудлива, бавна жига, докато холандската крава пристъпваше едва-едва напред.

Лош ден, помисли си отец Хенди. Предстоеше му да съобщи неприятни новини на Тибор Макмастърс. Обърна се и влезе обратно в църквата, за да се скрие. Намирацията се в каручката Тибор не го забеляза, потънал в размисъл и усещаш неразположение. С художника винаги се случваше така, щом му предстоеше да започне работа: имаше болен стомах и всяка миризма и гледка — дори на собственото му произведение — го караше да се закашля. Отец Хенди се учудваше на тази сутрешна непоносимост на сетивата му, сякаш Тибор, помисли си той, няма никакво желание да бъде жив още един ден.

Самият свещеник се наслаждаваше на слънчевите лъчи. На уханието на топлата, избуяла детелина, която растеше по пасищата около Шарлотсвил, Юта. На подрънкването на хлопките и пляскането от опашките на кравите... Той вдъхна наситения с аромати въздух в църквата, докато Тибор все още не се беше появил, независимо че съзнанието за мъките на лишения от крайници мъж му действаше угнетително.

Там, зад олтара, вече бе изписан малък фрагмент от творбата. За да я завърши, на Тибор щяха да са му необходими цели пет години, но времето в подобни случаи не беше от значение: по отношение на вечността — не, помисли си отец Хенди, не може да става дума за вечност, тъй като това беше човешко творение и следователно прокълнато, но то щеше да остане поколения наред. Другите безръки и безкраки поклонници, които щяха да пристигнат тук, нямаше да могат да коленичат поради липсата на необходимото за тази цел физиологическо оборудване. Това беше възприето официално.

„Му-у-у-у-у“, измуча кравата, щом Тибор я закова на място с помощта на произведената си в САЩ Ай Си Би Ем екстензорна система в задния двор на църквата, където отец Хенди държеше отдавна спряния от движение кадилак, модел 1976, в който дребни, очарователни пилета със светлорозовата перушина, поради мексиканския си произход, прекарваха нощите и оплескваха всичко... но пък какво толкова? Най-обикновен животински тор от тези красиви птици, чието малко ято щъкаше нагоре-надолу, надзиравани от Хърбърт Г, който години наред беше воювал със съперници, беше ги побеждавал и беше заслужил правото да стане предводител. Предводител на зверове, помисли си мрачно отец Хенди. Вродено качество на Хърбърт Г, който в момента ровеше за буболечки из обраслата с тучна растителност градина. И то за специални по-тлъсти мутанти.

Самият свещеник ненавиждаше буболечките, нароили се за броени дни след... затова обичаше хищниците, които се изхранваха с пълзящите твари в хитинови черупки, обичаше това ято от — самата мисъл го развеселяваше — птици! Не хора.

Хора все пак пристигаха, поне на Свещения ден, във вторник — избран, за да се различава (умишлено) от архаичния християнски свят ден неделя.

В задния двор Тибор разпегна кравата от каручката. След това подкара возилото на батерии нагоре по специалната дървена платформа и влезе в църквата. Отец Хенди усети пристигането на хромия, напрегнал се да преодолее усещането за прилошаване в осакатеното си тяло, за да продължи работата си оттам, където я беше прекъснал вчера при залез-слънце.

Отецът се обърна към съпругата си Ели:

— Имаш ли горещо кафе за него? Моля те.

— Да — отвърна тя, съсухрена и покорна, сякаш тялото ѝ беше лишено от грам влага.

Изпита погнуса от мършавата ѝ фигура, докато я наблюдаваше да изважда чаша и чинийка не с обич, а с безчувствената преданост на съпруга на свещеник, която я превръщаше в негова прислужница.

— Здравсти! — подвикна бодро Тибор, както винаги жизнерадостен, сякаш това беше негово професионално задължение, независимо от физиологичните му проблеми.

— Черно — отвърна отец Хенди. — Горещо. Веднага.

Той отстъпи в страни, за да даде път на прекалено масивната каручка да се придвижи по коридора към кухнята на църквата.

— Добр'утро, госпожо Хенди — поздрави Тибор.

Ели Хенди отвърна сухо, без да погледне лишения от крайници мъж:

— Добро утро, Тибор. Благословен да си и ти, и свещената ти искра.

— Благословен или проклет? — подхвърли Тибор и намигна на отец Хенди.

Отговор не последва. Жена му се туткаше. Омразата, помисли си отец Хенди, може да възприема всевъзможни завоалирани форми на проявление. Самият той предпочиташе преките и открити демонстрации. А не това спотаено отсъствие на съчувствие, това педантично безразличие... Гледаше я, докато изваждаше млякото от хладилника.

Тибор се зае с непосилното занимание да изпие кафето си.

Най-напред трябваше да установи неподвижно каручката. Включи обикновената спирачка. След това изключи енергията на селеноидното реле от амбулаторната верига и я насочи от батерията с течен хелий към мануалната верига. Тръбообразен екстензор от чист алуминий, оконचाващ с шестопръстен хващателен механизъм, всяко от чиито членчета беше свързано самостоятелно с раменните мускули на лишения от крайници мъж, се пресегна пипнешком към празната чаша. Едва сега забелязал, че в нея няма кафе, Тибор погледна въпросително.

— На печката — отвърна Ели, усмихната многозначително. Спирачката на каручката трябваше да бъде освободена.

Тибор я придвижи до печката, блокира я отново чрез селеноидното реле и насочи мануалните хващачи, за да повдигнат кафеника. Наподобяващият ръка алуминиев тръбообразен екстензор повдигна внимателно кафеника, приближи го с потрепващо паркинсоново движение към чашата, докато най-накрая Тибор успя да си налее кафе с помощта на сложния Ай Си Би Ем механизъм.

— Няма да ти правя компания — обади се отец Хенди, защото и снощи, и тази сутрин имам спазми в пилора.

Чувстваше се физиологически нестабилен. И аз като теб, помисли си той, имам проблеми с тялото тази сутрин, макар да съм

цялостен: с жлези и хормони. Запали цигара — първата за деня, — вдъхна истинския тютюн, изпусна дима и се почувства много по-добре: един химикал блокира свръхпроизводството на друг. Седна до масата, докато все още весело усмихващият се Тибор отпиваше от претопленото кафе, без да се оплаква.

И все пак...

Понякога физическата болка е предчувствие за предстояща неприятност, помисли си отец Хенди. Дали се досещаш какво ще — какво трябва да — ти съобща днес? Нямам избор, защото какво съм аз, ако не човек червей, комуто е разпоредено; който във вторник предава разпорежданията, макар че това е просто един ден и просто един час през този ден.

— Тибор — каза той — wie geht es heute?^[1]

— Es geht mir gut^[2] — отвърна незабавно Тибор.

И двамата обичаха да си припомнят и да използват немския език. Това означаваше Гьоте, Хайне, Шилер, Кафка и Фалада. И двамата живееха за това и благодарение на него. Сега, когато работата щеше да започне всеки момент, това беше ритуал, който граничеше със свещенодействие; едно напомняне за часовете след като помръкнеше дневната светлина, когато рисуването ставаше невъзможно и те можеха — бяха принудени — само да разговарят. На слабия светлик на керосиновите фенери и огъня в камината, твърде недостатъчен и изтощителен за очите на Тибор, както се оплакваше той с присъщата си толерантност. А то беше ужасяващ предвестник, тъй като никъде в околността на Уайоминг и Юта не можеше да се открие майстор оптик, а и въобще не съществуваше вече стъкларство, поне доколкото беше известно на отец Хенди.

Щеше да е необходимо Пътуване, за да се намерят очила за Тибор, ако станеше наложително; изтръпна при тази мисъл, тъй като много често църковните служители поемаха на Пътуване и не се завръщаха повече. Без никога дори да се разбере защо. По-добре ли беше другаде? Или по-лошо? Вероятно — поне така беше решил от радиопредаванията в шест часа всяка вечер — и двете. В зависимост от мястото.

Сега светът се състоеше от много места. Връзките бяха разрушени. От тези, които бяха изградили охулваната по-ранно „униформеност“.

— „Ти проумяваш“ — припя монотонно отец Хенди.

Тибор моментално престана да пие кафето си.

— „Мисля, че да — довърши цитата той и добави: — Че дългът, дългът следва да се изпълнява.“

Той остави чашата, което костваше множество сложни манипулации, придружени с включване и изключване на механизми и клапи.

— „Правилото — продължи отец Хенди — важи за всеки.“

Полу на себе си и с истинска горчивина, Тибор отвърна:

— „Да се измъкнеш от задължението.“ — Той извърна глава, облиза се светкавично с ловкия си език и се вторачи продължително и съсредоточено в свещеника. — Какво има?

Това, помисли си отец Хенди, че съм обвързан. Аз съм част от мрежата, която трепти и се мята едновременно по цялата верига, разтърсвана от горе. И ние вярваме — както знаеш — че заключителният жест е подаден от онова Другаде, от което получаваме смътните излъчвания, данните, които се опитваме да проумеем и осъществим, защото вярваме, дори знаем, че онова, което иска то, е не само всемогъщо, но и основателно.

— Ние не сме роби — изрече отецът на глас. — Ние в края на краищата сме Служители. Можем да се откажем. Ти можеш. Дори аз, ако счита, че е правилно. — Никога не би го направил. Отдавна го беше решил и беше положил тайна, обвързваща клетва. — Кой те принуждава да вършиш работата си тук? — попита.

Тибор отвърна предпазливо:

— Нали ми плащаш.

— Но не те принуждавам.

— Трябва да ям. Това ме принуждава.

Отец Хенди възрази:

— Всички знаем, че можеш да работиш на много други места. Можеш да работиш, където си поискаш. Независимо от твоя... недостатък.

— Дрезденският амин — промълви Тибор.

— А? Какво? — не разбра отец Хенди.

— Някой път — обясни Тибор, — когато свържеш генератора с електронния орган, ще ти го изсвирия и ще си го спомниш.

Дрезденският амин се издига нависоко. Той сочи към Свишето. Откъдето ти си принуждаван.

— О, не — запротестира отец Хенди.

— О, да — прекъсна го със сардоничен тон Тибор и изпитото му лице помръкна заради пренебрегнатата му убеденост. — Дори това да е добра, възвишена сила. Въпреки това тя те принуждава да вършиш неща. Кажи ми следното: трябва ли да залича с боя нещо, което вече съм нарисувал? Това има ли връзка с цялостната фреска?

— С окончателната композиция. Направеното от теб е отлично. Цветните трийсет и пет милиметрови диапозитиви, които изпратихме — всички, които ги видяха, останаха удовлетворени. Църковната управа, както знаеш.

Тибор се замисли.

— Странно. Човек все още може да получи цветен филм и да го обработи. Но не можеш да получиш всекидневник.

— Е, в шест часа вървят новини по радиото — отговори отец Хенди. — От Солт Лейк Сити. — Той изчака обнадежден. Отговор не последва. Безръкият продължи да пие безмълвно кафето си. — Знаеш ли — продължи отецът — коя е най-старата английска дума?

— Не — каза Тибор.

— Мощ. В смисъл да си могъщ. На немски е *Macht*. Но думата е по-древна от тевтонците. Корените ѝ са хетски.

— Хм-м-м.

— Хетската дума е „мекис“. Сила. — Той отново изчака с надежда. — „Не дърдориш ли много? Това не е ли по женски?“ — Цитатът беше от „Вълшебната флейта“ на Моцарт. — „По мъжки е — довърши той — да действаш.“

— Ти си този, който дърдори — сопна се Тибор.

— Но ти — продължи отец Хенди — трябва да действаш. Искан да ти кажа нещо. — Той се замисли. — О, да. Овцете. — Зад църквата имаше пет акра пасбище и шест овце. — Късно вчера получих коч от Теодор Бентън. На заем за разплод. Бентън го докарал, докато ме нямаше. Кочът е стар — със сиво петно на муцуната.

— Хм-м-м.

— Пристигна едно куче и се опита да подгони стадото, онзи червен ирландски сетер на семейство Йейтс. Знаеш го, дето гони всеки ден овцете ми.

Заинтригуван, мъжът без крайници извърна глава.

— А кочът...

— Кучето пет пъти се опита да се приближи до овцете и всеки път кочът тръгваше много бавно срещу него, застанал с гръб към стадото. Кучето, естествено, се заковаваше неподвижно, щом кочът се насочи към него. Кочът също спираше, предявявайки претенции. Започна да пасе. — Отец Хенди се усмихна, припомняйки си ситуацията. — Биваше си го, старчето. Пасеше, но не изпускаше от очи кучето. Песът се скъса да лае, но старчето продължаваше да хрупа трева. В един момент кучето отново тръгна напред, но този път хукна и успя да го заобиколи, оказвайки се между него и стадото.

— И стадото се разбяга.

— Да. Сетерът — знаеш как правят, как са научени — отдели една от овцете, за да я настигне, а после да я убие или осакати, ръфайки я по корема. — Отецът замълча. — А кочът... Беше много стар. Само се обърна и гледаше.

Сега и двамата мъже се умълчаха.

— Дали може да мисли? — промълви Тибор. — Коча имам пред вид.

— Само знам — отвърна отец Хенди — аз какво си помислих. Отидох да си взема пушката. Да убия кучето. Трябваше.

— Ако бях аз — каза Тибор, — ако аз бях този коч и видех всичко това, как песът се втурва покрай мен и подгонва стадото, единственото, което бих могъл да направя, би било да гледам...

Той замълча.

— Да ти се прииска — добави отец Хенди — вече да си умрял.

— Да.

— Тъй че, както проповядваме на Служителите на Гнева, смъртта е разрешение. Не дяволско дело, както твърдяха християните, както казваше Павел. Помниш неговото послание: „Де ти е смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?“ Разбираш какво искам да кажа.

Тибор отвърна бавно:

— Ако не можеш да си свършиш работата, по-добре да си мъртвец. Какво е онова, което трябва да свърша?

В твоята фреска, помисли си отец Хенди, трябва да сътвориш Неговия образ.

— Него — отвърна на глас той. — Какъвто в действителност е Той.

След пауза на недоумение Тибор попита:

— Искаш да кажеш, Неговия точен физически образ?

— Не — отговори отец Хенди — субективната му интерпретация.

— Снимки имаш ли? Vid data?

— Предоставиха ми няколко. За да ти ги покажа.

Вторачен в него, Тибор възкликна:

— Искаш да кажеш, че имаш фотос на Бога на Гнева?

— Имам цветна стереофотография от тези, които преди войната наричаха З-И.^[3] Нямам никакви движещи се изображения, но и това ще свърши работа. Предполагам.

— Да го видим.

В тона на Тибор прозвуча смущение, някаква смесица от изумление, страх и типичното раздражение на художник, на когото се бъркат в работата.

Отец Хенди влезе в кабинета си, взе една светлокафява папка, върна се обратно, отвори я, извади З-И снимката на Бога на Гнева и му я подаде. Десният ръчен екстензор на Тибор я грабна.

— Ето го Богът — обяви отец Хенди.

— Да, виждам. — Тибор кимна. — Тези черни вежди. Тази сплетена черна коса; очите... Виждам болка, но той се усмихва. — Екстензорът му рязко върна обратно фотографията. — Не мога да го рисувам по това.

— Защо не?

Отец Хенди знаеше защо. Всъщност снимката не беше уловила божествеността. Сребърният нитрат на целулоидното покритие не можеше да я запечата.

— Тази снимка е направена — продължи отец Хенди, — когато Той е бил на отдых на Хаваите. Хранел се с тропически растения, пилета и октоподи. Забавлявал се. Виждаш ли лакомията и похотта в изражението му? Отпочивал в един неделен следобед, преди да произнесе реч пред някакъв университетски факултет. Забравил съм кой. Онези щастливи дни през шейсетте.

— Ако не успея да си свърша работата — каза Тибор, вината е твоя.

— Некадърният занаятчия винаги обвинява...

— Ти не си кутия с инструменти. — Двата му екстензора се протегнаха към каручката. — Моите инструменти са тук. Аз не обвинявам, а ги използвам. А ти — ти си ми работодател. Ти ми казваш какво да върша, но как бих могъл да се справя с този цветен фотос? Каж ми...

— Пътуване. Църковната управа нареди, ако фотографията е недостатъчна — което си е точно така, както всички знаем, — да предприемеш Пътуване, докато откриеш Бога на Гнева, за което изпратиха и необходимите документи.

Мигайки от изумление, Тибор отвори уста, след което запротестира:

— Но моята метабатерия! Ами ако се изтощи!

Отец Хенди отвърна:

— Значи наистина обвиняваш инструментите си.

Гласът му беше овладян и спокоен, но категоричен.

Ели се обади откъм печката:

— Уволни го. Изпържи го.

— Аз не уволнявам никого, камо ли да го изпържа — възрази отец Хенди. — Това е само игра на думи. Огън има в християнския пъкъл. Не и при нас — напомни ѝ той.

След това изрецитира на Тибор Великата строфа на всички светове, която двамата мъже разбираха, но подобно на Папагено, който не можеше да улови истината в мрежата си, не проумяваха напълно. Изрече я на висок глас, като спойка, която ги обединява, също както християните са обединени от онова, което наричаха агаре, любов. Но то беше нещо по-висше — едновременно любов, човек и красота: едно ново триединство.

— *Ich sih die liehte heide
in grüner varwe stan.
Dar suln wir alle gehen,
die sumerzit enphahen.*^[4]

След като отец Хенди свърши, Тибор кимна, вдигна отново чашата с кафе — повтаряйки сложните и трудни манипулации — и

отпи. В стаята се възцари тишина и дори Ели не се обади.

Отвън кравата, която теглеше каручката на Тибор, измуча дрезгаво и се размърда. Вероятно, помисли си отец Хенди, търси сено или се надява да я нахранят. На нея ѝ е нужна храна за тялото, а на нас за мозъка. Иначе всички ще загинат. Трябва да завършим фреската. Той трябва да измине хиляди мили и ако кравата му умре или батерията му се изтощи, загиваме заедно с него. Няма да бъде сам в смъртта си.

Запита се дали Тибор знаеше това. Дали би му помогнало, ако го знае. Вероятно не. Затова не му го каза. На този свят нищо не можеше да ти помогне.

[1] Как си днес? (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Добре съм (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Триизмерни. — Б.пр. ↑

[4] Виждам светлата поляна, пременена в зеленина. Да се отправим всички натам, за да посрещнем лятото (стар.нем.). — Б.ред. ↑

2.

Никой от двамата не знаеше кой е авторът на това старинно стихотворение, чиито средновековни немски слова не можеха да се намерят в речника на Касъл. Дватама заедно си бяха научили значението им и бяха сигурни, че разбират смисъла. Но не съвсем. И Ели им се присмиваше.

Но беше така: „Виждам потъналия в светлина гъсталак... в зелено...“ И от там нататък не беше съвсем ясно. Нещо беше в зеленина. „И всички ние ще отидем там...“ дали беше скоро? Лятото, но какво? Ще настъпи? Ще намерим? Или беше — да напуснем лятото?

Те го усещаха — двамата с Тибор. Като някаква окончателна истина, независимо от невежеството им и от липсата на справочници. Едновременно като намиране и напускане на лятото, огряната от слънцето гориста местност. Ставаше дума за живота и за оттеглянето от живота, макар да не можеха да го схванат рационално, което ги стряскаше, но въпреки това отново и отново се връщаха към него, може би тъкмо защото не съумяваха да го разберат. Стихът бе като мехлем, който им действаше успокоително.

Сега двамата имаха нужда от мощ — „мекис“, помисли си отец Хенди, която да се спусне от Свише и да ги подкрепи... По този въпрос Служителите на Гнева бяха единодушни с християните: доброто се намираще Свише, както казваше на едно място Шилер: над звездния свод. Да, отвъд звездите. Тук смисълът беше ясен. Това бе съвременен немски.

Но беше странно да зависиш от стихотворение, чието значение всъщност не схващаш. Докато разгъваше и търсеше върху старите, лекедосани карти за бензиностанции, които преди войната раздаваха безплатно, се запита дали това не беше белег на изроденост. Предзнаменование за злина... не само защото времената бяха лоши, но и самите те бяха станали зли.

В момента разговаряше с доминус Маккомас, негов висшестоящ в йерархията на Служителите на Гнева. Доминусът седеше едър и равнодушен, с необичайно заплашителни зъби, сякаш основното му занимание беше да разкъсва с тях — не непременно живи същества.

— Карл Луфтойфел^[1] — каза доминус Маккомас — беше гадно копеле. Като човек. — Той направи това допълнение, защото беше недопустимо да се говори за божествената половина на богочовека, Бога на Гнева, по подобен начин. — Обзалагам се десет към пет, че бъркаше мартини със сладък вермут.

— Пил ли си някога сладък вермут чист или с лед?

— Това е сладка пикоч — изръмжа Маккомас с неприятния си, дрезгав глас, докато бърникаше между зъбите си с една кибритена клечка. — Не се майтапя. Това, което са купили, не е нищо друго, освен конска пикня.

— От коне диабетици — подхвърли отец Хенди.

— Да, които пикаят захар. — Маккомас се изкикоти. Кръглите му зачервени очи — сякаш нажежени, защото са включени в електрическа верига — святкаха непристойно. Но това беше нормално, както и наполовина разкопчаният му цип. — Значи твоят хром ще се търкаля чак до Лос Анджелис. Нанадолнище ли е?

Този път се изкикоти така бурно, че слюнките му се разхвърчаха по масата. Ели, която плетеше в ъгъла, го изгледа с такава неприкрита ненавист, че отец Хенди се посвени и насочи вниманието си към изпомачканите карти с бензиностанции.

— Карлтън Луфтойфел беше председател на Администрацията за енергийни проучвания и развитие от 1982 година до началото на войната. — Отец Хенди говореше почти на себе си. — До експлозията.

Огромната ненасочвана бомба, която не се взривяваше в определена точка върху земната повърхност, а заразяваше цял слой от самата атмосфера. Поради това (по този въпрос много се теоретизираше преди Третата световна война) тя не можеше да бъде поразена с прицелена в нея антиракета или управляем бомбардировач, колкото и високоскоростен да беше. А до 1982 бяха създадени изключително високоскоростни биплани.

През 1978 бипланът отново се беше появил във вид на З-III. Защита-III, пърпорещ изкуствен пеликан, който побираше неограничени запаси гориво. Беше в състояние да кръжи на ниска

височина месеци наред, докато пилотът го обитаваше, както прародителите ни бяха обитавали дърветата и шубраците. Бипланът З-III беше снабден с тропическо устройство, което го направляваше при появата на управляем бомбардировач дори на фантастична височина. З-III започваше да се издига, докато бомбардировачът се намираще все още на хиляда мили, освобождавайки крилата си от задържаща го тежест с огромно относително тегло, която закрепваше биплана на подходящата височина. Всъщност Защита-III заедно с пилот бяха изстрелвани на огромна височина, където не съществуваше никаква атмосфера. А тежестта котва — която се наричаше точно така, независимо че имаше тъкмо противоположната функция — повдигаше биплана и пилота в него към управляемия бомбардировач, докато двата обекта се срещнеха. И всички умираха. Но тези „всички“ бяха всъщност само трима души: двама в бомбардировача и един в З-III. А отдолу един град продължаваше да живее, осветен и функциониращ спокойно.

И други З-III продължаваха да кръжат месеци наред като хищни птици — сякаш цяла вечност.

Така или иначе, не беше в продължение на цяла вечност. Антиракетите и З-III успяха да задържат смъртоносните оси за ограничено време, докато най-после не настъпи Денят на Гнева — за всички. Причинен от огромното ненасочвано устройство, което Карлтън Луфтойфел взриви от сателит с апогей пет хиляди мили. Бяха си представяли, че по някакъв мистериозен начин САЩ ще оцелеят и ще просперират, може би благодарение на една чудатата карнавална шапчица, раздадена на многомилионното патриотично население на Щатите. Тя се свързваше с цефалическите вени и бързо възстановяваше червените кръвни телца. Напомнящата прахосмукачка стандартна шапчица обаче също се оказа с ограничено действие и бе престанала да върши работа на много хора, дълго преди die Krankheit — заболяването — да беше заглъхнало. Великата, огромна корпорация, която беше продала чудатите шапчици на Пентагона и Белия дом, беше изчезнала, поражена не от разрушаващия костния мозък радиоактивен прах, а от преки ракетни удари, които се оказаха по-бързи от отбранителните антиракетни. Не поглеждайте назад, беше казал веднъж Сечъл Пейдж — нещо може да приближава към вас. Насочваните от Народна република Китай ракети не бяха поглеждали назад и

изстреляните срещу тях прихващачи не ги бяха достигнали навреме. Китайците можеха да загинат удовлетворени, че в своите жалки подземни фабрички бяха успели да разработят оръжие, пред което дори доктор Порше, ако все още беше жив, щеше да преклони глава с възхищение.

Но кое, докторе, помисли си отец Хенди, докато разгъваше и проучваше остарелите карти за бензиностанции, беше несъмнено най-подлото оръжие в тази война? Храчката на Deus Irae^[2] беше унищожила повечето хора... вероятно около милиард. Но храчката на Карлтън Луфтойфел, Бога на Гнева, комуто сега всички се кланяха, не беше най-гадното оръжие, освен ако не съдеше единствено по бройката.

Не. Отецът си имаше свой фаворит и макар да бе ликвидирало само няколко милиона, това оръжие го впечатляваше най-силно. Пораженията от него бяха най-зрелищни: то блещукаше и вонеше, както се бе изразил веднъж един американски конгресмен, като умряла скумрия в среднощния мрак. А и подобно на храчката, то беше произведено в САЩ.

Наричаше се нервнопаралтичен газ.

Причиняваше взаимно изяждане на телесните органи.

— Е — изръмжа доминус Маккомас, чоплейки острите си зъби, — ако хромият успее, добре. Мен въобще не ме интересува дали фреската прилича на Луфтойфел, или не. Щях да се задоволя с едно тлъсто, лукаво, подпухнало като свинска зурла лице там горе. Нали разбираш, лице на пияница.

Собственото му подпухнало лице сияеше. Колко странно, помисли си отец Хенди, защото Маккомас изглеждаше точно така, както човек би си представил, че изглежда Deus Irae... макар цветната снимка да показваше мъж със замъглени от болка очи, който сякаш страдеше от неизличима, ужасна болест, независимо че в момента се тъпчеше с печено пиле, на врата му висеше цветна гирлянда, а от дясната му страна стоеше грозновато момиче... мъж с блестяща, гъста, разрошена черна коса и четинеста брада, макар че очевидно редовно я бръснеше — беше набола изпод кожата, за което не носеше вина, но все пак бе отличителен знак. На какво обаче? Черният цвят не означаваше зло. Именно черния цвят имаше предвид Мартин Лутер в превода си на „Битие“, казвайки: „Und die Erde war ohne Form und

leer.“^[3] Leer, точно така. Тъкмо това беше чернотата. При произнасяне думата напомняше „слой“...^[4] филмов негатив, който поради химическата реакция при излагане на пряка светлина става абсолютно черен, покривайки се с непрозрачен като при глаукома пласт. Като в скиталчествата на Едип — онова, което виждаше, или по-скоро не успяваше да види. Неговите очи не бяха слепи, а покрити със слой: като с мембрана. Самият отец Хенди не мразеше Карлтън Луфтойфел, защото тези един милиард хора, които бяха измрели, не бяха изтребени като другите, задушени от нервнопаралитичния американски газ. Тяхната смърт не беше чудовищна.

И все пак това беше сложило край на войната. След като отровният дъжд беше престанал, не беше останал достатъчно личен състав, за да бъде продължена. *De mortuis nil nisi bonum*, помисли си той: за умрелите само добро. Като това например: вие загинахте заради идиотите, които упълномощихте да ви управляват, защитават и да събират ужасяващи данъци от вас. В такъв случай кой всъщност се оказа кретен — вие или те? Така или иначе, и едните, и другите бяха мъртви. Пентагонът отдавна беше изчезнал, Белият дом, випубежищата... *De mortuis nil nisi malum*, мина му през ума, редактирайки древната поговорка, за да придобие повече смисъл: за умрелите само лошо. Защото те наистина бяха абсолютни глупци. Кретенизмът беше придобил сатанински измерения.

... За да се стигне до безропотното четене на вестници и гледане на телевизия, без да бъде предприето нищо, когато Карлтън Луфтойфел произнесе своята реч в Шайен през 1983 година, така наречената Заблуждаваща с числа реч, в която изтъкваше вдъхновяващия, блестящ довод, посрещнат с одобрителни кимания — че една нация не се нуждае от запазването на определена бройка оцелели, за да функционира. За една нация, беше обяснил Луфтойфел, не е от значение нейният народ, а нейното ноу-хау. Ако хранилицата с бази данни са в безопасност и времевите капсули с микрочипове са заровени на мили под земята и оцелеят, то (както се беше изразил с блясък, сравним, според мнозина наблюдатели във Вашингтон, с този на произнесената няколко десетилетия преди това реч на Чърчил за кръвта, потта и сълзите) „нашите патриотични идиосинкратични етични модели ще оцелеят, защото ще могат да бъдат усвоени от всяко заместило ни поколение“.

Заместилото поколение обаче нямаше с какво да изрови хранилицата с базите данни, а и се бореше с по-неотложни задачи, които Луфтойфел беше пропуснал да отчете: грижата за прехрана, за оцеляването. Същите проблеми, които бяха подгонили и скитниците, а именно почитване на земята, сеитба, защита на реколтата и добитъка. Прасета, крави и овце, жито и царевица, цвекло и картофи: тъкмо те се превърнаха в насъщните патриотични идиосинкратични грижи, а не текстът на някаква велика американска епико-поетична глупост като „Затрупани от снега“ на Уитиър.

— Аз казвам — изломоти Маккомас — да не пращаш хромиа. Изобщо да не довършва фреската. Вземи някой цялостен. Ще се търкаля в тази кравешка каручка стотина мили, докато стигне до мястото, откъдето няма път по-нататък, и ще падне в някоя яма, с което всичко ще свърши. Така няма да му направиш никаква услуга, Хенди. Само ще затриеш един нещастник без крайници, който безспорно рисува добре...

— Рисува — прекъсна го отец Хенди — по-добре от всеки художник, за когото знае САУ. — Той произнесе инициалите като една дума — „сау“, женско прасе, за да подразни Маккомас, който настояваше винаги да се изричат буква по буква или поне като „соу“, за да се римува с „моу“.^[5]

Маккомас вторачи злобно червените си очички насреща му и докато се опитваше да намери язвителна, унищожителна забележка, за да му отвърне, Ели изтърси внезапно:

— Ето че пристига госпожица Рей.

— О — възкликна, премигвайки с очи отец Хенди.

Защото тъкмо Люрайн Рей беше олицетворение на догмата на Служителите на Гнева до най-малката подробност — поне дотолкова, доколкото го засягаше лично.

Ето че пристигаше — червенокоса и с толкова дребен кокал, та винаги му се струваше, че би могла да полети. Всеки път, щом видеше Люрайн Рей, от усещането за безтегловност в съзнанието му възникваше представата за вещиците. Тя постоянно яздеше кон и това беше истинската причина за пъргавостта ѝ. Но нещата не се свеждаха единствено до гъвкавостта на грациозното женско тяло, което съвсем не беше безплтно. С кухи кости, беше решил той, като на птица. Това беше още една причина за приликата, която съзираше между жените и

птиците. Както в песента на ловеца на птици Папагено, който възнамеряваше да направи мрежа за птици, а след това, някой ден, да направи мрежа за пернати, а след това, някой ден, да оплете и мрежа за една дребна съпруга или крехка дама, която да преспи до него. Щом видеше Люрайн, отец Хенди усещаше у него да се събужда порочният дърт коч. Греховността на материята проявяваше своето коварство в самата сърцевина на природата му.

Истинско бедствие. Но беше привикнал. Всъщност това му доставяше удоволствие. Той й се наслаждаваше.

— Добрутро — поздрави го Люрайн. И едва след това видя доминус Маккомас, когото не харесваше. Сбърчи нос и луничките й потрепнаха. Цялото й лице — бледата руменина, червеникавата й коса, кожата й, устните — се сви от ненавист и тя също оголи зъби насреща му. Единствено зъбите й бяха ситни и правилни, сякаш предназначението им не беше да стриват — например предисторически сурови семена — а ловко да разкъсват.

Люрайн имаше *хапещи* зъби. А не едри като за дъвчене.

Той знаеше, че тя хапе. Знаеше ли? По-скоро се досещаше. Всъщност никога не се бе приближавал до нея. Спазваше дистанция между двамата.

Идеологията на Служителите на Гнева имаше нещо общо с августиновия възглед за жените. Догмата включваше страхопочитание, както и елементи от древния култ към Мани — албигойската ерес на катарите от провинциална Франция. За тях плътта и реалният свят бяха зло — те практикуваха аскетизъм. Но поетите и рицарите им се прекланяха пред жените и ги боготворяха. Повелителната, така съблазнителна, така фатална... дори побърканите дами от Каркасон, които носеха сърцата на мъртвите си любовници в малки кутийки за скъпоценности. Както и — дали беше лудост, или по-скоро перверзия? — катарските рицари, които пазеха в инкрустирани кутийки изсъхнали изпражнения на своите любими... култ, безжалостно анатемосан от Инокентий III, вероятно основателно. Но...

Независимо от всички прекомерности, албигойските рицари поети бяха опознали стойността на жената. Тя не беше нито слугиня на мъжа, нито просто „слабото му ребро“ — половинката, склонна към лекомислена съблазън. Тя беше... да, добър въпрос. Докато й поднасяше стол и й наливаше кафе, той се замисли. Някаква върховна

ценност се спотайваше в това крехко, луничаво, бледо, червенокосо, яздещо кон дваисетгодишно момиче. Върховна като мощта на самия Бог на Гнева. Но не „мекис“, не „Macht“, не сила или могъщество. По-скоро... тайнство. Следователно тайното познание на гностичната мъдрост е скрито зад една толкова крехка, толкова очарователна стена... но е несъмнено съдбовно познание. Интересно, че истината би могла да е крайно притежание. Жената познаваше истината, живееше с нея, без истината да я убие. Но когато я изричаше... той си спомни за Касандра и за жрицата в Делфи. И изпита страх.

Една вечер, след няколко питиета, беше казал на Люрайн: „Ти носиш онова, което Павел нарича жилото.“

„Жилото на смъртта — незабавно си бе спомнила тя — е грехът.“

„Да.“

Той беше кимнал. Но тя го носеше, без то да я убие. Както отровата не убива пепелянката... или водородните бойни глави не заплашват самите ракети. Всеки нож, всяка сабя имаха два края: единият беше дръжката, другият — върха на острието. Тази жена стискаше знанието откъм безопасния му край, откъм дръжката. Ала когато го протягаше, той виждаше проблясването на тънкото лезвие.

Какво всъщност съставляваше грехът за Служителите на Гнева? Оръжията на войната. Човек естествено се сещаше за ненормалните кретени по високите постове на заличени корпорации и правителствени учреждения, сега вече мъртви като индивиди. Мъжете в бордовете, идеолозите, архитектите, политиците и официалните говорители — плътта им се бе превърнала в трева. Стореното от тях очевидно беше грях, ала извършен несъзнателно. Христос, богът на старата секта, го бе изрекъл за своите убийци: те не знаят какво вършат. Не знанието, а липсата на знание ги беше превърнало в хората, чиито застинали образи носи историята, в хората, които разпродадоха одеждите му и го пронизаха с копие. В християнската Библия имаше познание. Три части от нея той познаваше лично въпреки задължителното за Служителите на Гнева правило, което забраняваше да четат свещени християнски текстове. Частица от познанието беше заключена в Книгата на Йов. Друга — в Еклисиаста. Последната беше посланието на Павел до коринтяните. Това бе всичко. Нито Тертулиан, нито Ориген, нито Августин, нито Тома Аквински, нито дори

блаженият Абелар не бяха добавили нищичко в продължение на цели две хилядолетия.

А сега, помисли си отецът, ние знаем. Катарите се бяха доближили до безрадостната истина, бяха докоснали частица от нея: че светът се управлява от греховен сатана, а не от добрия бог. Това, което не бяха разбрали, се съдържаше в Йов — че „добрият бог“ е бог на гнева. И всъщност беше зъл.

— Както Шекспир е накарал Хамлет да каже на Офелия — изръмжа Маккомас към Люрайн, — „Върви в манастир.“

Люрайн отпи от кафето и му отвърна любезно:

— В твоя.

— Виждаш ли? — обърна се доминус Маккомас към отец Хенди.

— Виждам — отвърна предпазливо той, — че не можеш да нареждаш на хората да бъдат едни или други. Те притежават онова, което по-рано се наричаше онтологична същност.

— К'во било? — погледна го навъсено Маккомас.

— Присъщата им природа — обясни очарователно Люрайн. — Това, което са. Невеж, недодялан религиозен фанатик. — Тя се обърна към отец Хенди: — Ще премина към християнската църква.

Маккомас се изкикоти дрезгаво и огромният му като на тревопасно животно търбух се разтърси.

— Че има ли още християнска църква? Наоколо?

— Там хората са благородни и любезни — обясни Люрайн.

— Налага им се — изломоти Маккомас. — Трябва да се молят, за да накарат някого да влезе. Ние няма за какво да се молим. При нас идват за защита. От Него.

Той вирна палеца си. Към Бога на Гнева, но не към човешкото му възплъщение, в което се беше появил на земята като Карлтън Луфтойфел, а към вездесъщия дух на могъществото. Свише, тук и най-накрая долу в гроба, в който щяха да влязат всички.

Последният неприятел, който Павел беше разпознал — смъртта, — бе победил най-после. Павел беше умрял всуе.

Но тук седеше Люрайн Рей, посръбвайки кафе и обявявайки спокойно, че възнамерява да се присъедини към една загубила авторитет, замираща, повехнала секта. Хитиновата черупка на някогашния свят, който бе разголил своята порочност. Защото именно християните бяха измислили ужасяващите оръжия.

Потомците на онези, които бяха пели благочестиви лютерански псалми, бяха замислили в германски картели зловеците инструменти, показвайки истинското лице на „Бога“ на християнската църква.

Смъртта не беше антагонистът, окончателният враг, както си беше помислил Павел. Смъртта беше освобождение от покорството към Бога на Живота, Deus Irae. Чрез смъртта човек се освобождаваше от него. Единствено чрез смъртта.

Именно Богът на Живота беше злият бог. И всъщност единственият Бог. А Земята, този свят — единственото царство. А те, всички те бяха негови слуги и изпълняваха, както бяха правили хилядолетия наред, заповедите му. А неговото възмездие беше съобразно същността му и заповедите му: това беше Ira. Гневът.

И все пак тук седеше Люрайн. Така че всичко това нямаше никакъв смисъл.

По-късно, когато доминус Маккомас тръгна по своите си работи, отец Хенди остана с Люрайн.

— Защо? — попита той.

Тя повдигна рамене и отвърна:

— Допадат ми благи хора. Допада ми доктор Абернати.

Той я огледа втренчено. Джим Абернати, местният християнски свещеник в Шарлотсвил. Презираше този мъж — ако Абернати действително беше мъж. Приличаше по-скоро на кастрат, подходящ, както се казваше в „Том Джоунс“, да участва в състезания за скопени животни.

— И какво точно ти дава? — попита той. — Самоупование? „Имай благочестиви мисли и всичко ще бъде...“

— Не — прекъсна го Люрайн.

Ели се обади сухо:

— Тя спи с онова дяконче. Онзи Пит Сендс. Знаеш го, плешивия млад мъж с акне.

— Трихофития — поправи я Люрайн.

— Поне му намери мехлем срещу гъбички — продължи Ели, — да си маже темето, за да не прихванеш и ти.

— Живак — каза отец Хенди. — От някой пътуващ амбулантен търговец. Можеш да купиш за около пет сребърни американски монети

от половин долар...

— Добре! — отсече ядосано Люрайн.

— Разбра ли? — каза на съпруга си Ели.

Беше разбрал. Беше истина и той го знаеше.

— Следователно не е gesund.

Gesund — здрав. Не заболял или осакатен от войната, каквито бяха непълноценните. Пит Сендс беше Kranker, болник. Това личеше по обезобразеното му, олисяло теме и по осеяното му с пъпки и шупли лице. Като боледувалите от шарка англосаксонски селяндури, помисли си той с изненадваща злост. Ревнуваше ли? Беше изумен от самия себе си.

Кимайки към отец Хенди, Ели каза на Люрайн:

— Защо не спиш с него? Той е gesund.

— О, престани — отвърна Люрайн с тих глас, в който се долавяше заплашителна ярост.

Когато беше истински раздражена, лицето ѝ поруменяваше, а тялото ѝ се вкаменяваше.

— Говоря сериозно — почти изпищя Ели.

— Моля те — обади се отец Хенди, опитвайки се да укроти съпругата си.

— Но защо идваш тук? — попита я Ели. — За да обявиш, че смяташ да смениш вярата си, само затова ли? Кой го е грижа? Сменяй я. По-добре спи с Абернати. Ще ти се отрази добре.

Невъздържаният ѝ тон придаде още по-голяма многозначителност на изреченото. Жените притежаваха способността да се разпалват. За разлика от тях мъжете се задоволяваха със злорадо хихикане, както Маккомас. Това не вършеше работа.

Отец Хенди се опита да прояви благоразумие.

— Внимателно ли го обмисли? — обърна се към Люрайн той. — Можеш да се опозориш. Все пак ти преживяваш от шиене, тъкане и плетене... зависима си от благоволенieto на общността и ако се присъединиш към църквата на Абернати...

— Свобода на съвестта — отвърна Люрайн.

— О, боже — изпъшка Ели.

— Чуй ме — каза отец Хенди. Пресегна се и пое в ръка двете длани на Люрайн. След това започна да обяснява спокойно: — Това, че спиш със Сендс, не те принуждава да приемеш тяхното религиозно

учение. Свобода на съвестта означава също така свободата да не приемеш дадена догма, разбираш ли? Виж сега, скъпа. — Тя беше на двайсет, а той на четирийсет и две, но се чувстваше на шейсет. Хванал ръцете ѝ, му се стори, че прилича на някакъв разтреперан дърт коч, беззъбо същество, което мърмори похотливо, и потръпна от възникналата представа. Но все пак продължи: — Цели две хилядолетия хората са вярвали в добрия бог. Но сега ние знаем, че това не е вярно. Бог има, но той е — знаеш го не по-зле от мен. Ти беше момиченце по време на войната, но помниш и можеш да гледаш. Виждала си натрупания в продължение на много мили прах, който някога беше човешки тела... Не разбирам как е възможно на фона на цялата тази заобикаляща ни истина да приемаш интелектуално и нравствено една идеология, която учи, че „доброто“ е изиграло решителна роля за случилото се. Разбираш ли?

Тя не освободи ръцете си. Но остана така инертна и пасивна, та той изпита усещането, че държи мъртвец, което го смути и сам пусна ръцете ѝ. Момичето отново взе невъзмутимо чашата си с кафе. И отговори:

— Добре. Знаем, че някой си Карлтън Луфтойфел, председател на АЕПР в правителството на Съединените американски щати, е съществувал. Но е бил човек. Не бог.

— Човек на вид — отвърна отец Хенди, — сътворен от Бога. По Божи образ, според собствените ви свещени писания.

Тя се умълча. На това не беше в състояние да отговори.

— Скъпа — продължи отец Хенди, — да повярваш в старата църква, означава да избягаш. Да се стремиш да се изплъзнеш от настоящето. Ние — нашата църква — се опитваме да живеем на този свят, да застанем с лице към случващото се и да намерим начин да издържим. Ние сме откровени. Ние, всички живи създания, сме в ръцете на безмилостно и гневно божество и така ще бъде, докато смъртта ни заличи от скрижалите му. Ако човек би могъл да повярва в един бог на смъртта... но за съжаление...

— Може би има такъв — обади се неочаквано Люрайн.

— Плутон?

Той се разсмя.

— Може би Бог ни освобождава от нашите мъки — отвърна непоколебимо тя. — И аз може да го намеря в църквата на Абернати.

Така или иначе... — Тя вдигна очи, поруменяла, дребна, категорична и очарователна. — Нямам намерение да се прекланям пред един психопат, бивш високопоставен служител в АЕПР на САЩ, като пред божество. Това не е проява на здравомислие, това е... — Тя махна с ръка. — Това е грях.

Сякаш се опитваше да убеди сама себе си.

— Но е жив — отвърна отец Хенди.

Тя се вторачи в него, мрачна и развълнувана.

— Ние — продължи той, — както знаеш, го рисуваме. И изпращаме нашия хром, нашия художник да го открие. Имаме базата Ричфийлд и карти. Ааа... Наречи го прагматизъм, ако предпочиташ. Абернати ми го каза веднъж. Но на какво се кланя той? На нищо. Покажи ми. Хайде, покажи ми.

Отецът тресна яростно с длан по масата.

— Ами — промълви Люрайн — може би това е...

— Прелюдията? Към истинския живот, който ще настъпи? Искрено ли вярваш в това? Чуй ме, скъпа. Апостол Павел вярваше, че Христос ще се завърне, докато той самият е още жив. Че „Новото царство“ ще започне през първия век след Христа. Започна ли?

— Не — промълви тя.

— И всичко, което е написал и премислил Павел, се основава на тази заблуда. Но ние не основаваме вярата си на заблуди. Ние знаем, че Карлтън Луфтойфел е служил като проявление на божеството на земята и той показва истинската си същност, а тя беше гневът. Можеш да го съзреш във всяка шепа пръст и камъни. Виждаш го вече в продължение на шестнайсет години. Ако имаше оцелели психиатри, те щяха да ти кажат истината за това, което се опитваш да извършиш. Нарича се „фуга“.^[6]

Той замълча.

— А тя се е хванала да спи със Сендс — обади се Ели. Никой не отвърна нищо. Това също съставляваше факт.

А фактът беше нещо, което не можеше да се оспори с думи: той изискваше друго и по-голямо усилие. С което Люрайн Рей и старата църква не разполагаха. Тя владееше единствено с красиви слова като *agape*, *caritas*^[7], милосърдие и избавление.

— След като си преживял ужасяващите оръжия и хракката — каза отец Хенди на Люрайн, — вече не можеш да се уповаваш

единствено на думите. Разбираш ли?

Люрайн кимна, тревожна, объркана и мрачна.

[1] От немски *Luft* — въздух и *Teufel* — дявол. — Б.ред. ↑

[2] Бог на гнева (лат.). — Б.ред. ↑

[3] „И земята беше без форма и пуста“ (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Английската дума „layer“ има сходно звучене с немската „leer“. — Б.пр. ↑

[5] Игра на думи: SOW (Servants of Wrath) — Служители на Гнева; sow (say) — свиня; sow (soy) — сея; mow (moу) — кося. — Б.пр. ↑

[6] Fuga (лат.) — бягство. — Б.пр. ↑

[7] Агаре (гр.) обич; Caritas (лат.) — уважение, любов. — Б.пр. ↑

3.

Докато траеше войната, бяха разработени множество отровни вещества, които след това във всевъзможните си разновидности се въргаляха сред всеобщия хаос и можеха да се открият къде ли не, както всичко останало. Питър Сендс проявяваше подчертан интерес към хапчетата, тъй като някои (съвсем малко, все пак), независимо че бяха замислени като оръжия срещу неприятеля с предназначение да зашеметяват, дезориентират или най-общо казано да възпрепятстват способностите му, имаха и известно положително въздействие.

Поне той смяташе така. Ако човек беше предпазлив, можеше да си направи доза отвара от няколко хапчета. Действаха упойващо, но същевременно разширяваха и изостряха възприемчивостта. Ситни зелени метамфетамини, лъскави червени 'зини, бели плоски дискчета, разделени понякога на две, а по-силните — на четири части, миниатюрни жълти дребосъци... Бе натрупал значително количество, което грижливо пазеше. Никой не подозираше за неговото съкровище... а докато го събираше и къташе, той експериментираше.

Беше убеден, че така наречените халюцинации, причинявани от някои хапчета (единствено от „някои“, си напомняше сам), изобщо не са халюцинации, а възприятия от други сфери на реалността. Едни бяха ужасяващи, други му изглеждаха очарователни.

Странно, но го привличаха първите. Вероятно стародавният му пуритански произход, предполагаше той, го бе направил мазохист. Така или иначе, харесваше му да предприема кратки, опасни пътувания до царството на ужаса... без да изпитва желание нито да стига прекалено далеч, нито да се задържа твърде дълго, а само колкото да надникне.

Това му напомняше за баща му, който ден преди началото на войната беше изпробвал машина на ужасите в един увеселителен парк. Пъхна монетата, стисна две ръчки и постепенно започна да ги раздалечава една от друга. Колкото повече ги раздалечаваше, толкова по-силен електрически ток протичаше през него. Така човек можеше

да разбере колко ще издържи, колко ще раздалечи двете ръчки. Наблюдавайки изпотеното, зачервено лице на баща си, Питър Сендс изпита възхищение. Колкото по-голямо ставаше разстоянието между ръчките, толкова по-силно и по-непоколебимо ги стискаше баща му. Ала противникът, с когото се бореше неговият родител, беше явно силен и ставаше все по-силен, докато накрая баща му изохка от болка и пусна ръчките.

Какво възхищение изпита синът. Естествено, татко му искаше да се поперчи пред осемгодишния Пит, който действително го смяташе за велик. Момчето докосна за частица от секундата ръчките и подскочи ужасено назад. Не беше в състояние да понесе разтърсването дори за миг. Наистина не беше като баща си... поне според собствената си преценка.

Но сега разполагаше със своите хапчета оръжия. Смесваше ги като алхимик във внимателно изчислени пропорции и количества. И всеки път имаше грижата да присъства и друг човек, който да му даде орално стандартен фенотиазин, ако стигнеше твърде далеч, навътре, надолу или нагоре, в зависимост от посоката, в която го отвеждаха таблетките.

— Сигурно съм се побъркал — призна той веднъж на Люрайн Рей.

Но въпреки това продължаваше. Проверяваше стоката на всеки минал през Шарлотсвил амбулантен търговец... а освен че я проверяваше, често купуваше по нещичко. Притежаваше огромна домашна аптека и можеше да прецени, обикновено с един-единствен поглед, от какво се състои дадено хапче, таблетка или прахче, колкото и редки да бяха. Можеше да разпознае клеймото на всеки лицензиран производител отпреди войната: в това отношение ерудицията му беше безпогрешна.

— Тогава спри — беше му отговорила Люрайн.

Но той не искаше да спре, защото търсеше. Не просто се забавляваше, а търсеше. Целта беше там, ала скрита зад мембрана, която той се опитваше да пробие с помощта на хапчетата. Тази завеса, която си представяше, може би беше негова измислица, но защо да го върши в такъв случай? Понякога действително изпитваше страх и объркване, а друг път депресия и дори, макар и рядко, убийствена полиморфична ярост.

Наказание? Често се питаше и си отговаряше. Нямахше желание да си причини болка, да увреди способностите си, да отрови белите си дробове или да съсипе черния си дроб. Четеше брошурите и внимателно следеше за странични ефекти... не изпитваше и никакво желание да навреди някому другиму, на бледата, красива Люрайн например. Но...

— Можем да зърнем Карлтън Луфтойфел с нашите собствени сетива — обясни той на Люрайн. — Ала вярвам...

Съществуваше и друга сфера от реалността, в която очите не можеха да надзърнат. Например ултравиолетовият и инфрачервеният спектър...

Сгушената в креслото срещу него Люрайн, която пушеше алжирска лула от корен на изтравниче, натъпкана с предвоенен добре изсушен тъмен холандски тютюн, го прекъсна:

— Вместо да вземаш хапове, създай някакви инструменти, които регистрират наличието им. Каквото и да е това, към което се стремиш. Отчети го с инструмент. По-безопасно е.

Тя постоянно се страхуваше, че Питър ще попадне в плен на някакво предизвикано от хапчетата състояние, от което няма да се върне. В края на краищата това не бяха лекарства, а неврологични и метаболитни ензими, непонятни дори за собствените си производители... а и въздействието им беше различно за всеки човек.

— Не искам да виждам показания върху циферблат — отвърна той. — Не ме интересуват данните, а ме интересува... — направи жест — преживяването.

Люрайн въздъхна.

— Изпитай го тогава. Седни и чакай.

— Не мога да чакам — продължи Сендс. — Защото то няма да настъпи преди гроба.

Неприятелят, когото Новата църква, Служителите на Гнева жадуваха: разрешението на загадката. Макар същевременно да им харесваше да възприемат себе си, оцелелите от войната, като избраници — елита, който Богът на Гнева беше пощадил.

Основната грешка Питър откриваше в логиката им. Ако Богът на Гнева беше зъл, както твърдяха Служителите, той не би пощадил добрите, а най-лошите. Следователно, според собствените им разсъждения, те бяха злото на този свят. Подобно на Карлтън

Луфтойфел, бяха останали живи, тъй като бяха прекалено порочни, за да им бъде предложен лечебният балсам на смъртта.

Налудничавата логика го отегчаваше. Затова се обърна към богатия асортимент от хапчета върху масата в малката си всекидневна.

— Добре — каза Люрайн. — Какво всъщност търсиш? Трябва да имаш някаква представа, поне за стойността му... иначе нямаше непрекъснато да купуваш от амбулантните търговци всички тези ситни хапчета за цялото това сребро, което струват. Много съм потисната. Може би тази вечер ще се присъединя към теб.

Днес беше казала на отец Хенди, че възнамерява да влезе в християнската църква, но не беше споделила това нито с Пит Сендс, нито с доктор Абернати. Както винаги, действаше двупосочно... някакъв инстинкт я предпазваше да направи последната крачка.

Пит сбърчи чело и произнесе бавно:

— Веднъж видях онова, което се нарича *der Todesstachel*^[1]. Така поне биха го нарекли твоето приятелче отец Хенди и сакатият Тибор. Те си падат по немската теологична терминология.

— Какво означава *ein Todesstachel*? — попита тя.

Не беше чувала думата досега, но знаеше, че *Tod* означава смърт.

— Жилото на смъртта — отвърна мрачно Пит. — Но чуй. „Жило“, като да те ужили буболечка или коприва... това е съвременната употреба. Сега значи да бъдеш засегнат от изпълнено с отрова жило. Например от пчела. Но невинаги е означавало същото. В стари времена, когато например учените на крал Джеймс са написали фразата „Де ти е, смърте, жилото?“ Те са говорели в старинния смисъл. Който е... — Той се подвоуми. — Както да те подразни забележка. Схващаш ли? Ужилена, да речем, до ярост, засегната от обида. Означавало е да те пониже острие. При дуел, например, са се „жилели“ взаимно. Сега бихме казали „пробождам“. Следователно Павел не е имал предвид, че смъртта жили като скорпион с опашката и отровната си торбичка. Имал е предвид пронизване.

Павел бе описал нещо, което самият Пит Сендс изпита веднъж под въздействието на хапчетата.

Беше буйствал. Таблетките бяха го провокирали към полиморфичен, кръгов деструктивен пристъп и той обикаляше като в циркова арена, трошейки всичко около себе си, но тъй като бяха в тесния апартамент на Люрайн, рушеше нейни вещи, а когато тя се

опита да го спре, колкото и да бе невероятно, я ритна и нарани. Веднага след това усети жилото — жилото в древния смисъл: дълбоко пронизване в тялото с метално острие на харпун, какъвто рибарите използват, за да хванат уловена в мрежата гигантска риба.

През целия си живот не беше изпитвал толкова реално усещане. Щом острието го прониза, той се сгърчи от непоносимата болка, а Люрайн, която се опитваше да избегне ударите му, се вцепени от притеснение.

Острието — самата метална кука — се намираше на върха на дълга върлина, копие, което се издигаше от земята към небето, и в този ужасяващ миг, докато се гърчеше от болка, той зърна в горния край на копието Онези, които държаха върлината, свързваща двата свята. Три силуета, които го гледаха сърдечно и невъзмутимо. Не завъртяха острието вътре в него, а само го държаха, докато постепенно започна да се събужда. Тъкмо това беше предназначението на жилото: да го изтръгне от съня му, съня на цялото човечество, от който един ден всички, както беше казал Павел, за един миг щяха да се пробудят. „Ето — беше изрекъл той, — тайна ви казвам: всинца няма да умрем, ала всинца ще се изменим.“ Но тази непоносима болка. Толкова ли беше трудно да бъде събуден? Всички ли трябва да страдат по този начин? Отново ли щеше да го прониза острието някой ден? Изпитваше ужас и в същия момент осъзнаваше, че трите фигури, светата Троица, са прави. Трябваше да бъде сторено. Той трябваше да бъде събуден. И все пак...

Пит извади една книга, отвори я и зачете на висок глас на Люрайн, която обичаше да ѝ четат, ако текстът не беше твърде дълъг и помпозен. Прочете кратко, простишко стихотворение, без да ѝ съобщи името на автора.

*Не мога да въртя чекръка, майко —
болят ме пръстите, устата ми е суха.
Да би усетила пронизващата болка!
О, никой не е страдал като мен!*

Докаато затваряше книгата, Пит попита:
— Какво мислиш за това?

— Добро е.

— Сафо — продължи той. — В превод на Ландор. Вероятно само заради една дума, но ми напомня за Gretchen am Spinnrade^[2] в първата част на Гьотевия „Фауст“.

Той си помисли: „Meine Ruh ist hin. Mein Herz ist schwer“. „Веч нямам мир. В сърце тъга...“^[3] Приликата беше изумителна. Дали е знаел Гьоте? Стихотворението на Сафо беше по-добро, защото беше по-кратко. И плюс това беше преведено на английски от Ландор. За разлика от Служителя на Гнева отец Хенди, Пит нямаше влечение към чуждите езици. Всъщност изпитваше ужас от тях. Не можеше да забрави, че твърде много ужасни оръжия, например, произхождаха от Германия.

— Коя беше Сафо? — попита Люрайн.

Отговорът му дойде незабавно:

— Най-прекрасната поетеса, която познава светът. Дори само по оцелели фрагменти. Пиндар е треторазреден.

Той отново огледа хапчетата. Кое да вземе? Каква комбинация? Да направи опит с тяхна помощ да достигне другата земя, която съзнаваше, че по всяка вероятност съществува отвъд портата на смъртта.

Люрайн продължаваше да пафка евтината си алжирска лула от корен на изтравниче, която си позволи да купи от един амбулантен търговец. Британските лули бяха прекалено скъпи. Тя го гледаше втренчено.

— Кажи ми какво почувства онзи път, когато взе метамфетамини и видя дявола.

Той се разсмя.

— Какво смешно има?

— Знам какво си мислиш. Раздвоена опашка, цепнато копито, рога.

Тя остана сериозна.

— Не е това. Кажи ми пак.

Не обичаше да си спомня видението си на Антагониста, когото Мартин Лутер беше нарекъл „нашия древен враг на земята“. Затова взе чаша вода, избра няколко различни хапчета и ги погълна.

— Хоризонтални очи — настоя Люрайн. — Така ми каза. И без зеници. Само цепки.

— Да — кимна той.

— И висял над хоризонта. Неподвижен. Каза, че винаги стоял там. Сляп ли беше?

— Не. Забеляза мек, например. Всъщност всички нас, целия живот. Той чака.

Те грешат, Служителите на Гнева, помисли си Пит. В мига на смъртта си ние можем да бъдем предадени на Антагониста: това изобщо няма, не може, да бъде освобождение, а само началото.

— Разбираш ли — продължи той, — беше застанал така, че виждаше всичко направо през повърхността на света, сякаш светът беше плосък, а погледът му като лазерен лъч пътуваше завинаги към безкрая. Без каквато и да е точка на фокусиране, както се получава при лещите.

— Сега какво взе?

— Нарказин.

— „Нарк“ значи упойващо. Но пък „зин“ е стимулант. Да не би да те приспи?

— Притъпява фронталния лоб и позволява на таламуса да действа активно. Затова... — Пит глътна едновременно две малки сиви хапчета — вземам тези, за да потисна таламуса.

Мозъчният метаболизъм, разширяването и стесняването на кръвоносните съдове бяха хобито му. Познаваше картата на човешкия мозък, известно му бе какво можеше да предизвика малко по-обилен приток на кръв към една или друга негова област. Можеше, например, да превърне един сърдечен, добронамерен, чувствителен човек в тесногръд, непреклонен, подозрителен, навъсен квазипараноик. Затова беше изключително предпазлив. Искаше преди всичко да въздейства на хормоналната секреция на жлезите си от адреналиновия клас, без да предизвика прекомерно свиване на кръвоносните съдове. А амфетамините имаха съдосвиващо въздействие, поради което бяха опасни. Бяха в състояние да причинят трайни психически увреждания на физиологична основа.

Всичко това фармацевтични компании бяха открили и надлежно го бяха предоставили на разположението на Пентагона през 60-те и 70-те години под формата на тер-оръжия, които бяха използвани през 80-те.

От друга страна обаче метамфетамините забавяха секрецията на адреналина, което за някои хора беше фатално. Най-после шизофренията, както и ракът, бяха разгадани. Ракът се причиняваше от вирус, а шизофренията се беше оказала свръхпроизводство на серотонин, който мозъкът не беше в състояние да понесе. Именно той причиняваше халюцинациите — истинските халюцинации. Друг въпрос беше, че разграничителната линия между халюцинации и реалност бе неимоверно изтъняла.

— Не те разбирам — възрази Люрайн. — Вземаш тези проклети хапове, след което виждаш ужасии — самия сатана. Или острието, за което разказваш, че те е пронизало. И въпреки това продължаваш. При това не го правиш, защото не е тази причината.

Тя го наблюдаваше с недоумение.

— Трябва да узная — отвърна Пит. — Ето всичко. Да изпитам, да разбера, означава да бъда. Искам да бъда.

— Ти си — натърти тя.

— Слушай — продължи той. — Бог, истинският Бог, този от Библията, пред когото се прекланяме, а не Карлтън Луфтойфел, ни търси. Библията е хроника на Божието дирене на човека. Не на човешкото дирене на Бога. Разбираш ли? Искам да се приближа максимално до Него, да Го срещна, ако успея.

— Как се разделиха Бог и човек?

Тя го слушаше със съсредоточеността на дете, което очаква да чуе цялата приказка.

— Един толкова стар спор, че историята е изопачена. Бог поставил човека на такова място, където да може да го посещава всеки ден, редовно. Намирали се в пряк контакт, както ние двамата сега. Но се случило събитие, което ги превърнало в нещо като лишени от прозорци монади на Лайбниц, близо един до друг, ала неспособни да възприемат нищо отвън, съсредоточени единствено върху собствената си същност. Очевидно някакво заболяване, напомнящо шизофренията, от което се разболели и двамата или само единият. Аутизъм... раздяла. Тогава човекът...

— Човекът бил прогонен. Физически отстранен.

— Очевидно човекът сторил нещо — продължи Пит — или по някаква причина Бог решил така. Не знаем точно какво е било. Но бил в известен смисъл опорочен — от естеството или от някаква

естествена субстанция, нещо създадено от Бога, част от Неговото творение. Така човекът изгубил прекия контакт и бил запратен на нивото на самото творение. И сега трябва да извървим обратния път.

— А ти го правиш с тези хапове.

— Това е всичко, което знам — отвърна простичко той. — Нямам *естествени* представи. Искам да предприема пътуването към Него и да се изправя лице в лице срещу Него, както е бивало някога и както човекът е избрал да не бъде. Няма съмнение, че нещо или някой го е съблазнил да предпочете друго. Човекът доброволно се е отказал от тази връзка, защото си е помислил, че е открил нещо по-добро. — Пит продължи полу на себе си: — Така стигнахме до Карлтън Луфтойфел, храчката и тер-оръжията.

— Допада ми идеята за съблазняването — призна Люрайн, докато припалваше загасналата си лула. — На всеки му харесва. Тези хапове те съблазняват, затова продължаваш да ги вземаш. Някои хора, такива като теб, са като лалугери, страдат от безумно любопитство. Щом чуят някакво прошумоляване, моментално вирват глава от бърлогата си, за да разберат какво се е случило. Да не би да пропуснат нещо. — Тя се замисли. — Някакво чудо. Това е, което чакаш и което е чакал първият в райската градина. Нещо, което преди войната са наричали „забележително“. Синдромът на голямата шатра. — Момичето се усмихна. — Ще ти кажа още нещо. Знаеш ли защо искаш да си в арената? За да си с *тях*.

— Кои тях?

— Едрите риби. Високомерие. Тщеславие. Видял Бог човекът и си рекъл: „Хайде де, от къде на къде Той ще е Бог, а пък аз да не мога да се отърва...“

— Това ли правя сега?

— Научи се да бъдеш онова, което Христос нарича смирен. Бас ловя, че дори не знаеш какво означава. Спомни си супермаркетите преди войната. Когато някой избутваше количката си напред, за да те изпревари, а ти се примиряваше — ето това е погрешната ти представа за смирение. Всъщност смирен означава опитомен, в смисъла на одомашнено животно.

— Наистина ли? — възкликна той.

— След това е придобило смисъл на скромен или дори състрадателен, или многострадален, както и още по-неприятни

отсенки като слаб и мекушав. Но първоначално било равнозначно на загуба на склонността към насилие. Според Библията това означава най-вече да не изпитваш негодувание, когато ти причиняват болка. — Тя се разсмя със задоволство. Глупак такъв — добави след малко Люрайн, — дрънкаш, без да разбираш абсолютно нищичко.

Отговорът му прозвуча хладно:

— Общуването ти с този педант отец Хенди едва ли те е смирило. В който и да било смисъл на думата.

Люрайн се разсмя така невъздържано, че се задави.

— О, боже — промълви най-последно задъхано тя. — По този въпрос можем да се скараме жестоко: кой от нас двамата е по-смирнен. По дяволите, далеч по-смирнена съм от теб!

Люрайн отново се разтърси от неконтролиран смях.

Той не ѝ обърна внимание. Заради шепата хапчета, които беше погълнал. Бяха започнали да действат.

Зърна внезапно възникнал силует със смеещи се очи, за когото предположи, че е Исус. Трябва да беше той. Мъжът с бяла сламена коса носеше тога и гръцки набедреници. Беше млад, с плещести рамене и се усмихваше деликатно и сърдечно, притиснал до гърдите си огромна, тежка, закопчана с катарамата книга. Като се изключат класическите набедреници, по разрошената прическа приличаше на саксонец.

Исус Христос! — помисли си Пит.

Белокосият плещест младеж — Боже Господи, имаше телосложение на ковач! — разкопча книгата и я отвори, показвайки две страници. Пит видя писанията на чуждестранен език, които му протегна да прочете:

KAI THEOS EN HO LOGOS

Не можа да ги проумее, нито пък бъркотията от други думи, макар да бяха изписани четливо, които плуваха пред погледа му като неразгадаеми дракулки: koimeitheisometha... keoiesis... titheimi...

Дори не можеше да прецени дали това е действителен език, или не: някакво послание или безсмислени фантоми от съновидение.

Младежът с лепената коса затвори огромната книга, която държеше, и неочаквано изчезна. Появи се и се изгуби като стара лазерна холограма от времето на войната, но лишена от звук.

„Все пак не трябваше да чуваш това — прозвуча глас в главата му, сякаш беше загубил контрол над собствения си мисловен процес. — Всички тези дрънканици бяха, за да се впечатлиш. Разкри ли ти името си този мъж? Не, не го каза.“

Пит се извърна и зърна олюляващия се, мерзелеец се образ на малко глинено гърне, непретенциозен предмет, изпечен, но не гледжосан, а само втвърден. Практична вещ, направена от земна пръст. Проповядваше му да не си позволява да изпитва страхопочитание — каквото изпитваше — и той го разбираше.

„Ще ти кажа името си — рече гърнето. — Аз съм О Хо.“

Китайско, помисли си Пит.

„Аз съм от пръст и не превъзхождам простосмъртните — продължи словоохотливо гърнето О Хо. — За мен не е унижително да разкрия самоличността си. Винаги се пази от прекалено високомерни явления, които се свенят да разкрият кои са. Ти си Питър Сендс. Аз съм О Хо. Онзи, когото видя, фигурата, която държеше огромния древен том, беше същество от ноосферата, от Моретата на знанието, пристигнало тук долу чак от шумерските времена. Себеподобните му са асистирали като терапевти на гръцкия лечител Асклепий. Като духове или плазмени жизнени форми на мъдростта египтяните са ги наричали Тот, а когато са съзиждали — те са отлични занаятчии, — за египтяните са били Птах, а за гърците Хефест. Всъщност не притежават никакви имена, тъй като представляват съставен разум. Но аз имам име, също като теб. О Хо. Можеш ли да го запомниш? Просто име е.“

„Разбира се — потвърди Пит. — О Хо, китайско име.“

Гърнето потрепна и започна да помръква, отдалечавайки се.

„О Хо — повтори то. — Хо О. О, О, О. Хо Он. Спомни си за Хо Он, Питър Сендс, когато разговаряш някой ден с доктор Абернати. Малкото глинено гърне, направено от кал, което също като теб може да бъде натрошено на парченца и да се завърне в земята, и което ще съществува, но само докато съществува човешкият род.“

„Хо Он“ — повтори послушно Пит.

„Доброто ще оповести самоличността си чрез име — продължи Хо Он, вече невидимо, превърнало се единствено в глас, в мисловна и духовна същност, обсебила съзнанието на Пит. — Което не го стори, не е. Ние си приличаме, ти и аз, равни сме по някакъв реален начин, направени сме от едно и също. Питър Сендс. Аз ти казах кой съм и отдавна те познавам.“

Ама че глупаво име, помисли си той. Хо Он. Глупаво име за едно скоропреходно, чупливо гърне. Което, така или иначе, му допадна. Беше се отнесло с него като с равен, както беше казал самото то. И по някакъв начин това беше по-съществено от каквото и да е трансцендентално значение, което би се съдържало в авторитетните чуждоезични думи в огромната книга. Слова, които така или иначе не можа да разгадае. Бяха непосилни за него. И той като глиненото гърне Хо Он беше твърде ограничен. Но аз наистина видях Исус Христос, осъзна той. Знам, че беше Той. Приличаше на Него.

„Нещо друго, което би искал да узнаеш, преди да напусна?“ — прозвучаха в главата му мислите на Хо Он.

„Кажи ми най-същественото, което се отнася за всякакви обстоятелства. Но да е вярно.“

Хо Он се замисли.

„Света София ще се прероди. По-рано не беше добре дошла.“

Той премигна. Коя беше Света София? Все едно да му беше казало, че свети Вит отново ще затанцува... това беше шега. Изпълни го силно разочарование. Всичко беше приключило с някаква глупост, като името му. Усети, че вече напуска... след това незначително, ако въобще означаваше нещо, подмятане.

После действието на хапчетата утихна. Вече нито виждаше, нито чуваше, а отново се озова в дневната си, сред микрозаписите и прожектора, до изпоцапаното си пластмасово бюро. Забеляза Люрайн, която продължаваше да пафка лулата си, долови аромата на тютюн... Главата му сякаш беше подпухнала. Съзнаваше, че е изминал един-единствен миг реално време и за Люрайн не се беше случило нищо. Нищо не се беше променило. И тя беше права.

Нищо не се беше случило. Христос не беше се разкрил. Беше станало само онова, което очакваше: разширили се бяха собствените му способности за възприемане.

— Исус — изрече на висок глас той.

— Какво има? — попита Люрайн.

— Видях Го — отвърна Пит. — Той съществува. За да ни спаси. Винаги е там, винаги ще бъде и винаги е бил.

Отиде в кухнята и си наля малко, само един-два пръста, бърбън от скъпоценната предвоенна бутилка.

Когато се върна във всекидневната, Люрайн преглеждаше някакво зле отпечатано списание, циклостилен бюлетин, който се препращаше от град в град в района на планинските щати.

— Седиш си там — подхвърли изненадан той.

— Какво очакваш да правя? Да ръкопляскам?

— Но това е важно.

— Ти си го видял, не аз.

Тя продължи да чете бюлетина, който беше пристигнал от Прово, Юта.

— Но Той е там и заради теб — каза Пит.

— Добре.

Тя кимна разсеяно.

Пит приседна, усещайки слабост и гадене — странични ефекти от хапчетата. След продължително мълчание най-накрая Люрайн се обади, все така разсеяно:

— Служителите изпращат хромия Тибор Макмастърс на Пътуване. Да открие Бога на Гнева и да улови същността му за тяхната фреска.

— Какво, за Бога, е фреска?

Жаргон на Служителите, който така и не можеше да проумее.

— Църковен стенопис. — Тя го погледна. — Предполагат, че ще трябва да измине доста повече от хиляда мили. Вероятно до Лос Анджелис.

— Мислиш ли, че ме интересува? — отвърна с раздражение той.

— Мисля — продължи тя, оставяйки бюлетина настрана, смръщила съсредоточено чело, — че също би трябвало да предприемеш това Пътуване и след петдесетина мили да отрежеш един от краката на кравата, която тегли каручката на Тибор. Или да повредиш метабатерията му.

Тонът ѝ беше свършено сериозен и категоричен.

— Защо?

— За да не донесе същността. За стенописа.

— За мен не би имало особено значение, ако...

Млъкна. Някой беше приближил до вратата на неговия неугледен дом. Чу стъпки, а след това кучето му Том Бързия И Неговият Електрически Магически Килим излая. Звънецът дрънна. Надигна се и тръгна към вратата.

Доктор Абернати, негов ментор и свещеник на Обединената християнска църква в Шарлотсвил стоеше пред вратата в черното си расо.

— Прекалено късно ли е да се отбия при теб? — попита той. Върху дребното му, кръгло като на катерица лице беше изписан израз на формална състрадателна загриженост, че може да го е обезпокоил.

— Влизай. — Пит отвори широко вратата. — Познаваш госпожица Рей, докторе.

— Бог да е с теб — обърна се към нея доктор Абернати, кимвайки.

Тя отвърна незабавно според канона:

— И с духа ви. — След това се изправи. — Добър вечер, докторе.

— Дочух — продължи доктор Абернати, — че обмисляш да се присъединиш към нашата църква, като получиш първо причастие и се посветиш в тайнствата.

— Ами — отговори Люрайн, — аз бях... разбирате ли, неудовлетворена. Искам да кажа, кой би желал да се кланя на бившия председател на АЕПР?

Доктор Абернати влезе в тясната кухничка и включи чайника, за да стопли вода за кафе.

— Добре си дошла — добави той.

— Благодаря, докторе — отвърна Люрайн.

— Но за да се причестиш, ти е необходимо половин година интензивно религиозно обучение. По куп въпроси: светите тайнства, ритуалите, основните църковни догми. В какво вярваме, а така също и защо. Аз провеждам занимания за възрастни два следобеда седмично. — След това добави с известно неудобство: — В момента обучавам един възрастен. Можеш бързо да напреднеш. Притежаваш бистър, пъргав ум. Междувременно можеш да посещаваш и службите... но така или иначе, не можеш да получиш Светото причастие. Нали го съзнаваш.

— Да — кимна тя.

— Кръстена ли си?

— Аз... — Люрайн се поколеба. — Честно казано, не знам.

— Ще те кръстим със специална служба за хора, които вероятно вече са били кръщавани. С вода. Всичко останало — като розовите венчелистчета, каквито използваха преди войната в Лос Анджелис — не се зачита. Между другото, чувам, че Тибор се кани да предприеме Пътуване. Това, разбира се, не е никаква тайна, щом и аз го разбрах. Според слуховете управата на Служителите на Гнева го е снабдила с карти, снимки и сведения, за да открие Луфтойфел. Само се надявам кравата му да издържи. — Щом влезе отново във всекидневната, той се обърна към Пит Сендс. — Какво ще кажеш за малко покер? Трима не ми се струват достатъчно, но можем да играем на истински стари медни центове. И никакви налудничави игри като „плюй-в-океана“ и бейзбол, а обикновените седем карти — честно и с теглене.

— Добре — кимна Пит. — Но да си разрешим една карта напосоки по избор на раздаващия, тъй като сме само трима.

— Чудесно — съгласи се доктор Абернати.

Пит излезе да вземе тестето и кутията с чиповете. Доктор Абернати донесе удобен стол до масата за Люрайн Рей, след това за себе си и накрая за Пит.

— Никакви приказки по време на играта — обърна се Пит към Люрайн.

Разиграваха първата ръка с по пет карти, откривайки най-малко с чифт валета, когато теглената от кравата каручка на Тибор Макмастърс с подхранвания от батерията фенер спря пред вратата и звънецът издрънча.

Оглеждайки съсредоточено картите си, доктор Абернати измърмори замислено:

— М-м-м, аз... съм пас. Затова ще отворя.

Той стана и тръгна към вратата, за да посрещне прочутия художник на Служителите на Гнева.

Тибор Макмастърс следеше от каручката си развитието на играта. Общуването между участниците в нея се изчерпваше с тихичко и неясно мърморене, чието единствено предназначение беше на шега

да се дразнят взаимно, изцяло насочили вниманието си към картите, които държаха в ръцете си.

Така че той успя да заговори доктор Абернати едва след известно време при едно прекъсване на играта.

— Докторе.

Гласът му прозвуча пискливо в собствените му уши.

— Да? — отзова се Абернати, докато броеше сините си чипове.

— Знаете за Пътуването, което трябва да предприема.

— Да.

Тибор явно беше обмислял дълго и напрегнато всяка дума, която имаше да каже:

— Сър, ако се покръстя в християнската вяра, няма да се наложи да пътувам.

Доктор Абернати моментално вдигна очи и го погледна внимателно.

— Наистина ли си толкова уплашен?

Другите двама — Питър Сендс и момичето Люрайн Рей също се вторачиха в него и Тибор усети съсредоточените им погледи.

— Да — призна той.

— Много често — продължи доктор Абернати, след като взе ново тесте и започна да бърка енергично картите — страхът или ужасът се основават на чувство за вина, изживяна непряко.

Тибор не отвърна, а го изчака да продължи, независимо колко неприятно и тягостно би могло да е казаното. Свещениците, така или иначе, обикновено бяха ревностни чудаци, най-вече християнските.

— Във вашата църква на Служителите на Гнева — продължи доктор Абернати — нямате нито обща, нито лична изповед.

— Не, докторе. Но...

— Нямам намерение да споря или да ви съпернича — прекъсна го доктор Абернати с груб и твърд тон. — Ти си нает от отец Хенди и щом иска да те изпрати, това е единствено негова работа.

— А вашата — добави Люрайн — е да се махнете или да заминете. Защо просто не си отидете?

— И да се окажа във вакуум — възрази Тибор.

— Християнската църква — продължи доктор Абернати — винаги е готова да приюти под крилото си всекиго. Независимо от духовните му предпочитания. И не разчита на нищо друго, освен на

готовността му. Но все пак подозирам, че онова, което мога да ти предложа — действайки като говорител на Бога, а не като човек, — е възможността да избягаш от духовния си дълг... или, казано по-точно, възможността да признаеш пред себе си и да изповядаш пред мен дълбокото си желание да избягаш от духовния си дълг.

— Към една несправедна църква? — възрази Люрайн Рей с вдигнати от изненада червеникави вежди. А на Тибор каза: — Те имат клуб, в който всички членуват. Това е, което наричат „професионална етика“.

Тя се разсмя.

— Защо не си уговориш среща с мен? — рече на Тибор доктор Абернати. — Мога да те изповядам, без да се присъединяваш към християнската вяра. Това не е задължително, както е било едно време.

Тибор отвърна с максимална предпазливост и светкавична съобразителност:

— Аз... не се сещам за нищо, което да изповядам.

— Ще се сетиш — увери го Люрайн. — Той ще ти помогне. Дори нещо повече.

Доктор Абернати и Пит Сендс не добавиха нищо, но по някакъв мистериозен начин — може би със самото си мълчание — потвърдиха истинността на казаното от нея. Отецът изповедник си знаеше работата. Като добър адвокат или лекар, помисли си Тибор, той можеше да предразположи своя клиент или пациент. Да го насочи и да му вдъхне увереност. Да надникне дълбоко в него, в потайната му същност — не за да засади, а да пожъне.

— Нека да го обмисля — измъкна се Тибор.

Чувстваше се напълно разколебан. Намерението и решението му да постъпи по този начин, за да избегне ужаса от предстоящото Пътуване, като че ли бяха изместени от нововъзникналите дълбоки и разтърсващи съмнения. Онова, което му се струваше добра идея, за негово недоумение бе отхвърлено като неприемливо от човека, чийто дълг беше да помага на всички — или поне Тибор Макмастърс предполагаше тъй — и който стоеше начело на редицата... поради очевидни причини, очевидни за всички присъстващи в стаята.

Изповед? Той не усещаше бремето на вината или жилото на смъртта. Вместо това чувстваше смут и уплаха, нищо друго. Естествено беше да изпитва умопомрачителен и вцепеняващ страх от

предложеното — всъщност разпоредено — Пътуване. Но какво общо имаше вината? Всички тези готически криволици на старата църква... и все пак трябваше да признае, че тълкуванието на доктор Абернати му се струваше основателно. Може би дори самата му неочакваност го бе поразила. Вероятно тъкмо това беше най-точното обяснение.

Тъй като Тибор нямаше какво да добави, заговори приятелката на Пит Сендс.

— Изповедта — каза замислено Люрайн — е особено преживяване. В никакъв случай не те освобождава от сторения грях. Всъщност имаш усещането...

Тя махна с ръка, сякаш беше ясно от само себе си какво иска да каже и всички го подразбираха. Тибор обаче не проумяваше. Но въпреки това кимна със сериозен вид, сякаш прозрял. И се възползва от възможността — та нали обсъждаха толкова интересна и предизвикателна тема като греха — да огледа подробно за стотен път предизвикателно напращелите й гърди. Беше облечена в отесняла от многобройните пранета бяла памучна риза и не носеше сутиен. В сумрачното осветление на дневната зърната й хвърляха огромни сенки върху отсрещната стена, големи колкото джобни фенерчета.

— Усещаш — продължи Пит Сендс — греховните си помисли и деяния изречени. Възприели форма и очертания. Вече не тъй заплашителни, защото са се превърнали в обикновени думи. Само логос^[4]. А логосът е добро.

Той се усмихна, след което погледна Тибор и в един миг целият могъщ смисъл на християнското учение неочаквано завладя съзнанието на Тибор. Той изпита неясно облекчение, доловил по-скоро лечебната сила, отколкото философската дълбочина на старата църква. Догмите очевидно бяха безсмислени, както почти всичко на този свят. Особено след войната.

Тримата около масата, сякаш някаква светска бисексуална троица, подновиха играта си. Дискусията върху съдбоносната тема, заради която беше дошъл — съдбоносна поне за него — беше приключила.

В този момент доктор Абернати вдигна рязко поглед от картите, които държеше, и рече:

— Мога веднага да започна религиозно обучение на трима възрастни. Ти, госпожица Рей и доста странната личност, която в

момента обучавам — всички сте го срещали, Уолтър Бласингейм. Истински ренесанс на старата вяра.

Изречението и тонът му не подсказваха ни най-малко чувствата му, причина за което вероятно беше развитието на играта върху масата.

— Erbarme dich meiner, Gott — изрече на висок глас Тибор.

Използвайки немски език, той го каза на себе си — поне така си мислеше. Но за негова изненада доктор Абернати кимна с очевидно разбиране.

— Езикът — рече с леден тон Люрайн Рей — на Круп и синове. На ИГ Фарбен и АТ Хеми^[5]. На семейството на Луфтойфел още от Адам Луфтойфел или по-точно Каин Луфтойфел.

Доктор Абернати се обърна към нея.

— Erbarme dich meiner, Gott не е езикът на германската милитаристична върхушка, нито пък на промишлените картели. Това е Klagegeschrei^[6] на човешкото същество, човешкият вопъл за помощ — обясни той на Люрайн и на Питър Сендс. — И означава: Боже, спаси ме.

— Или Боже, пощади ме — добави Тибор.

— Erbarmen значи „да се смиля“, но не и в тази фраза — това е идиом. Страданието не е изпратено от Бога, затова Бог не може да бъде молен за състрадание. Към Него се отправя молитва за спасение. — Докторът хвърли внезапно картите си. — Утре сутринта в десет часа в кабинета ми, Тибор. Ще се срещнем само двамата, за да ти разясня акта на изповедта, след което ще отидем в параклиса, където е Светото причастие. Естествено, ти не ще коленичиш, но Той няма да те накаже за това. Човек без крака не може да коленичи.

— Добре, докторе — съгласи се Тибор.

И още в същия момент почувства странно облекчение. Сякаш някаква тежест беше повдигната от напрегнатите му комбинирани ръчни екстензори, товар, непосилен за метабатерията му, причинил застрашителния черен пушек, който бълваше от трансформатора, скоростната кутия и селеноидната банка на каручката.

Досега дори не беше подозирал за неговото съществуване.

— Моите три дами — обърна се доктор Абернати към Пит Сендс — бият двата ти чифта. Съжалявам.

Той събра чиповете и Тибор забеляза, че малката купчинка пред свещеника ставаше все по-голяма: непрекъснато печелеше.

— Мога ли да се включа? — попита Тибор.

Играчите се спогледаха съвсем бегло, сякаш не обръщаха внимание на присъствието му, камо ли на молбата му.

— Един долар в сребърни монети за чипове — отговори Пит и метна един чип върху масата. — Толкова дължиш на банката. Имаш ли долар? Но не на хартийка.

Свещеникът се обади с благ глас:

— Покажи на Тибор, че не говориш празни приказки, Пит. Покажи му арсенала си.

— Затова хората знаят, че никога не блъфирам — каза Пит. Той бръкна в дълбокия си джоб и извади фишек с монети.

— Охо — възкликна Тибор.

— Никога не губя на двацет и едно — продължи Пит. — Просто удвоявам залозите.

Той разгъна единия край на фишека, за да покаже на Тибор, че под кафявата хартия наистина имаше сребърни монети: истински пари от добрите стари времена.

— Сигурен ли си, че искаш да играеш? — попита Люрайн Рей и погледна Тибор изпод повдигнатите си вежди. — Знаеш ли как се играе?

Тибор носеше в джоба си първата трета от аванса на Служителите на Гнева за стенописа. Не беше похарчил нито цент — в случай че в някакъв ужасен бъдещ момент, когато си уреждаха сметките, се наложеше да го върне. Сега обаче извади шест сребърни монети от двацет и пет цента и ги показа върху дланта на десния си ръчен екстензор. След което, докато придвижваше каручката си поблизо до масата, Пит Сендс отброи червени и сини чипове за неговия долар и половина. Вече бяха четворка, което означаваше, че играта ще стане по-интересна.

[1] Der Todesstachel (нем.) — жилото на смъртта. — Б.пр. ↑

[2] Гретхен на чекръка. — Б.пр. ↑

[3] Гьоте, „Фауст“, превод Ал. Балабанов. — Б.пр. ↑

[4] Logos (на гръцки „дума“, „слово“) — обединяващ принцип за света в гръцката и староеврейската метафизика, чиято централна идея е, че логосът свързва Бога и човека. — Б.пр. ↑

[5] Германски военнопромишлени концерни от Втората световна война. — Б.ред. ↑

[6] Klagegeschrei (нем.) — вопъл. — Б.пр. ↑

4.

По-късно вечерта, след като хубавицата Люрайн Рей и Тибор Макмастърс си тръгнаха — тя пеша, а той в своята каручка, — Пит Сендс се реши да обсъди видението си с доктор Абернати.

Доктор Абернати го смъмри.

— Ако продължаваш да получаваш видения, ще се наложи да те посъветвам да не влизаш в църквата.

— Ще ме лишиш от най-голямото причастие?

Пит не можеше да повярва. Нисичкият, закръглен свещеник с червено лице вероятно отново бе временно изпаднал — напълно нормално за него — в мрачно настроение.

— Ами щом имаш видения, значи не се нуждаеш от посредничеството на свещеник и спасението на причастieto.

— Може би искаш да узнаеш какво той... — започна Пит.

— Неговата поява — прекъсна го доктор Абернати — не е топография, която бих се заел да обсъждам, все едно си видял някаква рядка пеперуда.

— Тогава искам да се изповядам — настоя Пит. — Веднага. Той коленичи, стиснал ръце, и зачака.

— Не съм облечен както подобава.

— Облечи се.

Доктор Абернати въздъхна, излезе и много скоро се върна в нужното бяло расо. Издърпа един стол и седна с гръб към Пит. След това се прекръсти и промълви съвсем тихо:

— Нека Твоите уши чуят скромната изповед на този Твой слуга, който е съгрешил и иска да се завърне в лоното на Твоето щедро милосърдие.

— Ето как изглеждаше Той... — подхвана Пит.

Доктор Абернати го прекъсна, този път с по-категоричен молитвен тон:

— Тъй като този Твой слуга, възгордян от тщеславие, си е въобразил в жалкото си невежество, че е имал пряк достъп до Твоето

божествено присъствие, причина за което е някакъв химически и магически процес, лишен от освещаване...

— Той винаги е там — добави Пит.

— При изповед — отново го прекъсна доктор Абернати — не излагай деянията на други, дори Неговите.

— Най-смирено изповядвам — започна Пит, — че съзнателно поех хапчета от съмнително естество с намерението да превъзмогна обичайната реалност и да надникна в абсолютната, с което сторих грях. Изповядвам всичко това с цялата си откровеност. Аз повярвах и продължавам да вярвам в истинността на моето видение и че наистина зърнах Него, а ако греша, то аз Го моля да ми прости, но ако е бил Той, значи Той е пожелал...

— От прах си направен ти — прекъсна го доктор Абернати. — О, човече, колко си дребен. Боже Господи, разтвори сърцето на този видиотен глупак за Твоята премъдрост, според която никой човек не може да Те лицезре и да описва Твоя образ и Твоето битие.

— Изповядвам освен това — продължи Пит, — че винаги съм изпитвал и продължавам да изпитвам възмущение, когато ми се казва да се въздържа от личното си търсене на Бога, и вярвам, че един отделен човек може да се стреми сам да Го открие. Без посредничеството на свещеника, причастието и църквата. Изповядвам смирено това свое убеждение и макар да знам, че е греховно, продължавам да го отстоявам.

Двамата дълго мълчаха и накрая Пит Сендс добави:

— Странно, че и ти каза същото нещо за прахта. Напомня ми за онова, което ми рече Хо Он — че сме направени от кал.

Доктор Абернати го погледна втренчено.

— Какво има? — попита смутен Пит.

— Хо Он?

— Да. В моето видение керамичното гърне твърдеше, че така се нарича. Глупаво гърне — глупаво име. Сигурно и халюциногенното е било някаква глупост — вероятно е съдържало някои от онези военновременни дезориентиращи химикали, които...

— Това е на гръцки — изрече с изненадващо сериозен тон доктор Абернати.

— Гръцки!

— Не съм категоричен за точността, но това е име, което сам Бог си е дал в Библията, в гръцката ѝ част. Яхве е староеврейски глагол, който в Стария завет, когато Той разговаря с Мойсей... това е форма на глагола „съм“. Обрисова Неговата същност. „Аз съм Този, който поражда нещата“ е буквалното значение на Яхве. За да може Мойсей да опише на народа си същността — т.е. онтологията — на своя Бог. Но Хо Он... — Свещеникът се замисли. — Същността на Същността. Най-божественият? Най-Възвисеният? Върховното Могъщество?

Пит се разсмя.

— Беше нищожно глинено гърне. А и както знаеш, бях под въздействието на хапчета. Най-напред то каза: „О Хо“, след което продължи: „О, о, о“, и накрая: „Хо Он“.

— Но това е гръцки.

— Коя е Света София? — попита Пит.

— Никога не е имало никаква света София.

Пит се разсмя гръмогласно, развеселен от спомена за преживяното под въздействието на хапчетата.

— Никаква света София ли? Гърне, което се нарича Бог, и откровение за несъществуваща светица — явно съм взел някаква особена смесица. Веднъж в живота. Прав си, това е черна меса. Светица, която щяла да се прероди...

— Ще проверя — каза доктор Абернати. — Но съм сигурен, че не е имало такава светица...

Той излезе и много скоро се върна с обемист справочник.

— „Света София“ — обяви на висок глас той — е била сграда.

— Сграда?

— Много прочута сграда, разрушена, естествено, по време на катастрофата. Император Юстиниан лично я е изградил. Името ѝ — Хагия София^[1] — е гръцко. Също като Хо Он. Означава „Божията мъдрост“. И тя... предстои да бъде преродена?

— Това ми каза и Хо Он — отвърна Пит.

Доктор Абернати седна до него и запита съсредоточено:

— Какво друго ти каза това керамично гърне Хо Он?

— Нищо съществено. Много се оплакваше. А, да: каза, че света София не е била приета благосклонно преди.

— И ти не разпита за нищо повече?

— Ами... нищо, което...

— „Хагия София“ — продължи свещеникът — би могло да се отнася и за словото Божие, поради което би могло да е шифър за Христос. Код. Шифър в шифъра: „Хагия София“, света София, Божията мъдрост, Словото, Христос. Следователно според нашата догма за триединството — Бог. Прочети, хм... Притчи 8: 22–31. Истинска прелест.

— Светица, която никога не е съществувала — каза Пит. — Гърнето ме преметна. Било е заблуда. Майтапило се е с мен.

— Все още ли спиш с Люрайн Рей?

Тонът на свещеника прозвуча неочаквано рязко. Пит премигна.

— Ами да — смънка той.

— Значи това е пътят, по който преминават в нашата вяра.

— Иначе губиш — отвърна Пит. — Имам предвид, че така печелиш, тъй като идват при теб.

— Заповядвам ти — каза доктор Абернати — да престанеш да спиш с това момиче, за което не си женен.

— Ако те послушам, тя няма да приеме християнската църква.

Настъпи мълчание. Дватамата не откъсваха погледи един от друг, дишайки тежко. Лицата им поруменяха, излъчвайки несъгласие и решителност, примесени с мрачна, но очевидна, макар и неизречена категоричност.

— И виденията — продължи доктор Абернати. — Време е да се откажеш и от тях. Ти изповяда, че употребяваш хапчета, които стимулират видения. Разпореждам ти да ми предадеш всички тези хапчета.

— К-к-какво?

Свещеникът кимна.

— Още сега.

Той протегна ръка.

— Не трябваше да се изповядвам. — Гласът на Пит трепереше и колкото и да се напругаше, не можеше да го контролира. — Слушай — добави той, — какво ще кажеш за една сделка? Аз ще престана да спя с Люрайн, но ти ще ми оставиш...

Доктор Абернати не отстъпваше.

— По-загрижен съм за хапчетата. В тях има нещо сатанинско, опорочена, но все пак реална черна литургия.

— Ти си се побъркал! — махна с ръка Пит.

Ръката на свещеника остана протегната в очакване.

— Черна литургия^[2] — повтори с възмущение Пит. — Най-обикновена сделка. Не мога да спечеля. Аз също... — Голяма загуба, помисли навъсено той. Беше допуснал грешка, като наруши границите на официалните си отношения с Абернати. Свещеникът вече не беше мъж и беше придобил трансцендентална мощ. — Покаяние — изрече високо той. — Хвана ме. Добре, трябва да жертвам целия си проклет запас от медикаменти. Тази вечер спечели огромна победа. Каква причина за присъединяване към християнската църква. Ще трябва да се откажеш от всичко, което обичаш — дори от търсенето на Бога! Ти със сигурност не изпитваш кой знае какво желание да множиш новопокръстените. Намирам за твърде странно, че отблъсна Макмастърс. Боже господи, ти му каза почти направо в лицето, че трябва да се върне при Хенди, за да си върши работата, а не да се покръства. Това ли искаш? Да остане при Служителите на Гнева и да замине на това Пътуване, от което той прави всичко възможно да се отърве? Що за начин да ръководиш една църква. Нищо чудно, че губиш, както ти казах.

Доктор Абернати продължаваше да чака с протегната ръка.

Единствено това, помисли си Пит Сендс. Но изобщо не помръдна, когато хромият пожела да се присъедини към нас, за да не тръгне на Пътуване. Защо не настоя тогава? Не беше толкова трудно да вземе решение. Нормално би било доктор Абернати моментално да привлече Тибор в християнската църква. Пит Сендс многократно беше ставал свидетел на подобни светкавични покръствания.

— Виж какво — каза на глас Пит. — Ще ти предам целия си запас от лекарства, ако ми откриеш защо спря Макмастърс, когато поиска да премине към нас. А? Става ли?

— Той трябва да притежава смелост. Трябва да съблюдава възложените му задължения. Дори от една несправедна и фалшива църква.

— О, сигурно се майтапиш.

Казаното не му прозвуча искрено. Този път дори още по-малко. Запитан направо за основанията си, доктор Абернати разкри, че няма такива. Или по-скоро, замисли се Пит, не иска да ги изрече.

— Хапчетата — повтори доктор Абернати. — Обясних ти защо се въздържах от изкушението да привлека един от най-добрите

майстори на фрески в региона на Скалистите планини в християнската църква. Сега ми дай...

— Всичко друго — промълви Пит Сендс.

— Моля? — Сякаш недочул, доктор Абернати постави длан върху ухото си. — О, разбирам. Всичко друго, освен лекарствата.

— Люрайн и всичко, което поискаш — промълви Пит с едва доловим глас, неуверен дали свещеникът въобще е чул думите, или само е усетил тона му.

Но самият тон беше достатъчен да изрази изреченото. През целия си живот, дори през войната, никога не беше звучал по този начин. Поне така му се стори.

— Хмм — отвърна доктор Абернати — Люрайн и всичко, което поискаш. Твърде внушително предложение. Трябва доста да си привикнал с едно или няколко от твоите хапчета, така ли е?

Той изгледа втренчено Пит.

— Не с хапчетата — отвърна Пит, — а с онова, което ми показват.

— Нека помисля. — Доктор Абернати помълча известно време. — Нищо не ми идва на ум тази вечер... може би най-добре да отложим засега. Може би ще измисля нещо до утре или вдругиден.

И не само това, помисли си Пит, ами спечели и цялото сребро, което имах, когато започнахме играта. По дяволите.

— Между впрочем — продължи доктор Абернати. — Как е в леглото Люрайн? Толкова ли са твърди гърдите ѝ, например, колкото изглеждат?

— Като морски прилив е — отвърна навъсен Пит. — Или вятър над равнината. Гърдите ѝ са като купчинки пилешка тлъстина. Слабините ѝ...

Доктор Абернати го прекъсна ухилен:

— Значи си изпитал удоволствието да я познаеш. В библейския смисъл.

— Наистина ли искаш да разбереш как е? Средна работа. В края на краищата, имал съм много жени. Много от тях бяха по-добри, а много други по-зле в леглото. Това е всичко.

Доктор Абернати продължаваше да се хили.

— Какво смешно има? — попита Пит.

— Вероятно по същия начин гладни мъже разговарят за апетитни ордьоври — отвърна доктор Абернати.

Пит поруменя, съзнавайки, че се е изчервило и темето му. Помръдна рамене и се извърна.

— Теб какво те засяга?

— Любопитство — отвърна доктор Абернати, почесвайки се по брадичката под откровено ухилената си уста. — Аз съм любопитен човек, а дори получено от втора ръка, плътското познание си остава познание.

— А и вероятно дългите години, прекарани в изповедалнята, развиват склонност към воайорство — предположи Пит.

— Но по никакъв начин не възпрепятстват причастието — отвърна доктор Абернати.

— Знам за валденсите^[3] — рече Пит. — Онова, което исках да кажа, бе...

— ... че надничам през ключалката. — Доктор Абернати въздъхна и се изправи, нагласявайки расото си. — Е, аз ще вървя.

Пит го изпрати до вратата и пусна Том Бързия И Неговият Електрически Магически Килим да свърши обичайните си вечерни задължения.

Прахта полепваше по росата, но вдиганите от копитата на кравата пръски мокреха лицето му. Тибор завъртя глава на една страна и се загледа в утринните цветове.

Цветовете... Исусе! Цветовете! — помисли си той. Сутрин всичко изглеждаше особено — влажните листа и мазното сивкаво синьо на перата на сойките, блещукащото кафяво на крайпътните ябълки — всичко! Всичко е особено докъм единайсет часа. След това цветовете си остават същите, но магията изчезва, магията на влагата. Сега в западния край на света от девет и половина се долавяше дрезгава мараня. Припомни си светлосенките в репродукциите на Рембрандт, които беше виждал. Беше така лесно да го имитира, помисли си. Говореха му за очите на Рембрандт. Какво виждат те? Каквото си искат. Нямаше нищо освен сенки. Той не беше художник на утрото, затова беше лесен за подражание. Но всички тези утринни художници, импресионистите — струпани на едно място, само защото

седяха в един и същи ъгъл на кафене „Гебоа“, те бяха по-трудни за имитиране. Те виждаха нещо като картината наоколо и го пресъздаваха в съвършени окръжности.

Наблюдаваше птиците и поглъщаше полета им. Сутринта беше прекалено красива. Той я запечата в съзнанието си. В акварел. В маслени бои, което беше по-трудно и мъчително — пласт подир пласт.

За да отблъсне други неща.

Какво?

Кравата измуча глухо и той измърмори нещо в отговор.

Господи, как мразеше да работи на изкуствена светлина! Беше достатъчна за дреболии, за някое ъгълче или контур, за подготвителна работа, но едно завършено произведение — *das Ding selber*^[4] — трябваше да е творение на *der Morgen*^[5].

Съзнанието му се завъртя в пълна окръжност, а утрото и цветовете се отдалечиха за известно време.

Жилището на доктор Абернати беше на около миля, през хълма и после след завоя. С тази скорост към десет часа щеше да е пред главния вход. А после? Опита се да отпъди мисълта, скицирайки едно дърво на ум. Но дойде есента, листата повехнаха и окапаха, и вятърът ги помете. А после?

Идеята за един Бог на милосърдието и любовта го беше обсебила неочаквано. Всъщност преди броени дни. Ако го приемат и покръстят, дори няма да се наложи да се изповяда, доколкото беше успял да разбере. За да не се смущава от сектантските разбирания на анабаптистите, той осъзна с истинско удовлетворение, че това ще го освободи от необходимостта да признае спохождалите го мисли: за Елена с гърди като облаци, за Люрайн с кожа като мляко, за Фей с уста като мед, за боите, които беше заделял за своя собствена употреба, за каменните блокове, които беше откраднал, за да скулптира.

Какво щеше да му каже доктор Абернати? О, по дяволите! Щеше да му даде съвет, да му възложи да изучи катехизиса, след известно време да го препита, да го кръсти и да го приеме в лоното на църквата.

Кое тогава разваляше тази утрин?

Предишната нощ беше сънувал своя стенопис. Мястото на Карл Луфтойфел в центъра беше празно, надавайки вопли да бъде запълнено. Лицето от снимката, която му беше показал доминус Маккомас, сякаш непрекъснато му убягваше. Не беше самият той. Все

още. Видеше ли веднъж този мъж и зърнеше ли очите — не потулени като в рисунка на Рембранд, не!, а очите на самия Бог на Гнева, фокусирани насреща му с отпуснатите/опънати/провиснали мускули на Това Лице, торбичките или тъмните петна под очите, паралелограмите на челото, — щом всички тези подробности се разкриеха пред него дори само за един-единствен утринен миг, празното петно щеше да бъде запълнено. Съзреше ли го веднъж, щеше да го види целият свят — чрез неговото зрение и шестте пръста на стоманената му ръка.

Изплю се, облиза устни и се изкашля. Сутринта му идваше в повече.

Холандската крава Дарлин' Кори зави и му остана още около миля.

Влезе бавно в кабинета и видя свещеника.

— Благодаря — каза Тибор, приемайки чаша кафе, която нагласи в удобно положение, за да изпие две бързи, горещи глътки.

Доктор Абернати добави сметана и захар в своята и я разбърка шумно.

Известно време останаха безмълвни, след което доктор Абернати рече:

— Искаш да станеш християнин.

Какъвто и да беше въпросителният знак в края на фразата, долови го едва-едва в леко повдигнатите му вежди.

— Аз съм... заинтригуван. Да. Както споделих вчера вечерта...

— Да, да, знам — прекъсна го доктор Абернати. — Излишно е да повтарям, че нашият пример те впечатлява по такъв начин. — Той се обърна, за да погледне през прозореца, и продължи: — Вярваш ли във всемогъщия Бог Отец, Творец на небето и земята, и в единствения му син Исус Христос, нашия Бог, роден от Дева Мария, който пострада от Пилат Понтийски, беше разпнат на кръста, умря, беше погребан, а на третия ден възкръсна?

— Мисля, че да — отвърна Тибор. — Да, така мисля.

— Вярваш ли, че Той ще слезе да въздаде справедливост на живи и мъртви?

— Мога, ако се опитам — потвърди Тибор.

— Все пак си откровен — продължи доктор Абернати. — Независимо от слуховете, че сме користолюбиви, това не е така. С радост бих те приютил в лоното на църквата, но единствено ако знаеш какво вършиш. Първото нещо е, че сме победни от Служителите на Гнева. Така че, ако търсиш изгода при нас, забрави го. Не можем да си позволим фрески, нито дори цветни ръкописи.

— Това е последното, което ми е дошло на ума — отвърна Тибор.

— Добре — установи доктор Абернати. — Просто исках да се уверя, че говорим за едно и също.

— Сигурен съм в това — рече Тибор.

— Работиш за Служителите на Гнева.

— Взел съм пари от тях — потвърди Тибор. — Възложили са ми работа, която трябва да свърша.

— Какво мислиш всъщност за Луфтойфел? — попита доктор Абернати.

— Труден въпрос — отвърна Тибор, — тъй като не съм го виждал никога. Изпитвам необходимост да рисувам от личен опит. Една фотография — като онази, която ми предоставиха — би свършила работа единствено ако можех да зърна самия човек, дори само за миг.

— Какво мислиш за него като Бог? — вметна доктор Абернати.

— Не знам — призна Тибор.

— ... като човек? — настоя доктор Абернати.

— Не знам.

— Ако имаш съмнения, защо искаш да предприемеш промени точно в този момент от играта? — продължи доктор Абернати. — Може би е по-добре да ги разрешиш в рамките на ситуацията, в която са възникнали.

— Вашата религия предлага нещо повече — отвърна Тибор.

— Например? — полюбопитства доктор Абернати.

— Любов, вяра, надежда — уточни Тибор.

— Но все пак вземаш парите им — добави свещеникът.

— Да — съгласи се Тибор. — Вече съм се споразумял с тях.

— Кое то налага необходимостта от Пътуване? — попита доктор Абернати.

— Да — кимна Тибор.

— Ако приемеш вярата днес, как ще постъпиш с тази поръчка?
— продължи доктор Абернати.

— Ще я откажа — отсече Тибор.

— Защо? — зададе следващия си въпрос доктор Абернати.

— Защото не искам да предприема това Пътуване — заяви Тибор.

Двамата отпиха от кафето.

— Смяташ, че си честен човек — рече след малко доктор Абернати. — Който спазва всички свои ангажменти. Но въпреки това искаш да дойдеш при нас и да развалиш споразумението си с тях.

Тибор отмести поглед.

— Мога да им върна парите — измъкна той.

— Както е според заповедите: „Не кради“. Те са валидни и за Служителите, както и за всеки друг. Значи единствените възможности са или да се откажеш, или да спазиш обещанието си и да нарисуваш фреската. Всъщност какво точно искат от теб?

— Фреска с Бога на Гнева — каза Тибор.

— Само това... — доктор Абернати се замисли. — А къде живее Бог?

— Не разбирам — отвърна Тибор и пийна кафе.

— Нима не е вярно, че Той обитава всички места и всички времена, тъй като Негов дом е вечността? — продължи въпроса си доктор Абернати. — Струва ми се, че и Служителите, и християните са на едно и също мнение по този въпрос.

— Предполагам — съгласи се Тибор. — Но като Бог на този свят...

— Той може да бъде открит навсякъде — довърши доктор Абернати.

— Отче, не съумявам да ви разбера — призна Тибор.

— Какво ще се случи, ако не успееш да установиш местопребиваването му? — попита доктор Абернати.

— Няма да съм в състояние да довърша фреската — отвърна Тибор.

— И какво ще сториш в такъв случай?

— Ще продължа онова, което съм правил досега — ще рисувам табели, ще боядисвам къщи. Ще върна парите, разбира се...

— Защо е нужно да стигаш до тази крайност? След като Бог — ако той е Бог — може да бъде открит навсякъде, щом този свят е негов, значи би могъл да го откриеш където и да било — каза доктор Абернати.

Явно озадачен, но същевременно впечатлен, Тибор промълви:

— Боя се, че все още не мога да разбера какво искате да кажете, сър.

— Ами ако можеш да зърнеш образа в облак? — обясни доктор Абернати. — Или сред отраженията на Великото солено езеро под блещукането на среднощните звезди? Или сред омарата на оттеглящата се дневна светлина?

— Тогава това би било само догадка — възрази Тибор, — заблуда.

— Защо? — попита доктор Абернати.

— Защото съм обикновен простосмъртен — отговори Тибор — и следователно уязвим да допусна грешка. Щом като трябва да се опаням на догадките си, те могат да са неправилни.

— Но ако негова воля е това да бъде направено, нима той ще допусне такава грешка? — изрече с категоричен тон доктор Абернати. — Ще допусне ли да нарисуваш неточно лице?

— Не знам — отвърна Тибор. — Не мисля. Но...

— Тогава защо не си спестиш толкова много време, усилия и грижи — продължи доктор Абернати, — постъпвайки тъкмо по този начин?

След кратка пауза Тибор промълви:

— Не смятам, че ще е редно.

— Защо не? — настоя доктор Абернати. — Всъщност би могъл да бъде всеки, както знаеш. Съществува вероятност никога да не откриеш истинския Карл Лувтоуфел.

— Защо ли? Защото няма да е редно, затова. Поръчано ми е да нарисувам Бога на Гнева в центъра на фреската с подобаваща прилика и съответстващи цветове. Затова е важно да знам как изглежда в действителност.

— Наистина ли е чак толкова важно? — не се отказваше доктор Абернати. — Колко души са го познавали преди? И ако все още са живи, колко от тях биха го познали днес. Ако самият той все още е жив?

— Не става дума за това — възрази Тибор. — Знам, че мога да го измисля, че мога да нарисувам едно лице само по снимката, която видях. Работата е в това, че няма да е истинското.

— Истинското? — възкликна доктор Абернати. — Истинското? Какво е истината? Нима щом един Служител погледне *неточното* лице, това би накърнило вярата му, ако чувствата му са действително праведни? Разбира се, че не. Не се опитвам да опозоря тези, които може би считаш за мои съперници. Далеч съм от подобна мисъл. Ти си този, когото ценя. Едно Пътуване е рисковано начинание, меко казано. Какво ще спечелим, ако те загубим? Нищо. Какво ще загубим, ако те загубим? Вероятно една душа и един добър художник. Не би ми се искало да те загубя поради тъй несъществена причина.

— Това не е несъществена причина, отче — възпротиви се Тибор. — Става дума за честност. Платено ми е да направя нещо и за Бога! — вашия или техния — трябва да го свърша, както се полага. Аз работя по този начин.

— Мир на душата ти. — Доктор Абернати вдигна ръка, отпи още една глътка кафе и продължи: — Гордостта също е грях. Тъкмо заради нея Луцифер рухна от небесата. От всички смъртни грехове гордостта е най-тежкият. Гневът, алчността, завистта, похотта, мързелът, лакомията засягат единствено взаимоотношенията ни с другите и със света. Докато гордостта е абсолютна. Тя засяга отношението на даден човек към самия себе си. Тъкмо затова е най-тежкият грях от всички тях. Гордостта не се нуждае от причина да се гордееш със себе си. Тя е крайна степен на нарцисизъм. Усещам, че може би си жертва на подобни чувства.

Тибор се разсмя и погълна голяма глътка кафе.

— Мисля, че сте попаднали на грешния човек — отвърна той. — Притежавам твърде малко неща, с които да се гордея. — Той постави чашата кафе пред себе си и вдигна металната си ръка. — Нима можете да предположите, че точно аз бих могъл се гордея с нещо? По дяволите, та аз съм наполовина машина, сър! От всички грехове, които изброихте, този вероятно е най-неприложим към мен.

— Не бих се обзаложил на такъв бас с пари — отвърна доктор Абернати.

— Дойдох да обсъдим религиозни въпроси — напомни Тибор.

— Така е — съгласи се доктор Абернати, — имаш право. Опитвам се да намеря точното място на ангажимента, който си поел. Още кафе?

— Да, ако обичате — отвърна Тибор.

Доктор Абернати му наля, а Тибор погледна през прозореца. Единайсет часа — усети, че мигът на истината преминава над света. Нещо току-що бе помръкнало. Никога нямаше да разбере какво.

Отпи глътка, замисляйки се за предишната вечер.

— Отче — промълви накрая той, — не знам кой е прав и кой греши — вие или те — и вероятно никога няма да узная. Но не мога да си позволя да излъжа някого, когато съм дал дума, че ще свърша дадена работа. Ако не беше така, бих се съгласил с разсъжденията ви.

Доктор Абернати разбърка кафето си и отпи.

— И вероятно изобщо не би се замислил, ако не беше открил нас, християните от Последната вечеря — отвърна той, — след като си в състояние да свършиш добра работа. Не се опитвам да те разубедея да постъпиш, както считаш за правилно. Просто мисля, че грешиш и че би могъл да улесниш онова, което те смущава.

— Не търся улеснение, отче.

— Караш ме да бъда нещо, което дори не се опитвам — продължи доктор Абернати. — Става дума единствено за това, че ми се струва... съществува начин да направиш по-лесни нещата за себе си.

— С други думи, искате да замина за известно време, да се престоря, че съм видял лицето, което би трябвало да видя, да го нарисувам и с това да приключа — предположи Тибор.

— Ако трябва да бъда пределно честен — отвърна доктор Абернати, — да. Така няма да излъжеш никого...

— Дори себе си? — попита Тибор.

— Гордост — каза доктор Абернати — гордост.

— Съжалявам, сър — отговори Тибор, докато оставяше чашата си. — Съжалявам, но не мога да го направя.

— Защо не? — попита доктор Абернати.

— Защото няма да е справедливо — отвърна Тибор. — Не съм такъв човек. Всъщност вашите разсъждения ме карат да се замисля отново за вашата религия. Предполагам, че бих искал да отложам своето решение по отношение на смяната на вярата.

— Както желаш — съгласи се доктор Абернати. — Естествено, според нашето учение твоята безсмъртна душа е изложена на постоянна опасност.

— И все пак — запита Тибор — нали не смятате всеки човек за прокълнат?

— Точно така — отговори доктор Абернати. — Кой ти предостави това йезуитско познание?

— Фей Блен — каза Тибор.

— О — измърмори доктор Абернати.

— Благодаря за кафето, сър — опита се да приключи разговора хромият. — Предполагам, че е време да тръгвам...

— Мога ли да ти дам един катехизис? Да имаш какво да четеш по пътя?

— Да, благодаря.

— Не ме харесваш и не ме уважаваш, нали, Тибор?

— Нека да запазя отговора за себе си, отче.

— Запази го, но вземи това — каза доктор Абернати.

— Благодаря — отвърна Тибор и взе книгата.

— Ще ти разкрия още нещо, което би трябвало да знаеш — добави доктор Абернати. — Попаднах на него в една книга за вярванията на древните гърци. Техният бог Аполон бил бог на предаността и когато се подлагал на изпитания, винаги се оказвал един и същ. Това било основното му качество. Бил това, което е... завинаги. С постоянството си той можел да бъде дефиниран и тъкмо то се считало за аполонското качество в хората. — Той се изкашля и продължи по-бързо: — Но Дионис, богът на безумието, бил бог на метаморфозата.

— Какво е „метаморфоза“? — попита Тибор.

— Промяна. От една форма в друга. Та както виждаш, Богът на Гнева, който също като Дионис е бог на безумието, също може да се крие, да се спотайва, да се маскира, да е това, което не е. Би ли могъл да си представиш, че се кланяш на бог, който е по-скоро онова, което не е?

Тибор го погледна объркан. Стаята се изпълни с недоумението и напрежението между двамата: недоумение, граничецо с неразбирателство.

— Това са сложни въпроси — заключи най-после доктор Абернати, докато се изправяше. — Ще те видя ли след завръщането ти?

— Може би — отвърна Тибор, задействайки каручката си.

— Християнският Бог... — Доктор Абернати се подвоуми, забелязал объркаността на Тибор, която очевидно го беше изтощила. — „Аз съм онова, което съм“, както казва Бог на Мойсей в Библията. Това е нашият Бог.

Навън магията беше помръкнала сред настъпилото пладне. Слънцето бе скрило лика си зад малък облак, а Дарлин' Кори беше глътнала една земна пчела и се чувстваше зле.

[1] По-коректното произношение на византийски гръцки е *Агия София*. — Б. NomaD. ↑

[2] Black mass — пародия на римокатолическа литургия, приписвана на поклонници на сатанизма. — Б.пр. ↑

[3] Християнска секта, възникнала в южна Франция в края на XII век и възприела калвинистката догма през XVI век. — Б.пр. ↑

[4] Das Ding selber (нем.) — самото нещо. — Б.пр. ↑

[5] Morgen (нем.) — утро, сутрин. — Б.пр. ↑

5.

Върна се в квартирата си следващия следобед. Вратата затътна, щом пъхна пръста си, но разпозна пръстена и се плъзна наполовина вдясно. Промъкна се с рамото напред, ритна я и тя се затвори зад него.

След като нагласи торбата, която беше пълна с нови запаси от хербициди, той спря за момент, за да докосне цицината, която се беше подула между лявото му слепоочие и челото. Пулсираше и той усети вълна от болка да сграбчва главата му, знаеше, че ще се случи така. Но не можеше да не я докосне. Реакция от възпалените зъби, реши той.

Погълна друга таблетка от новите си запаси, предполагайки, че ефектът ще е по-слаб от необходимото.

Обърна се и тръгна надолу по вечно осветения, по вечно слабо осветения тунел, който водеше към бункерите. Преди да стигне до този, в който обикновено спеше, кракът му попадна върху малко червено камионче и той се срина върху земята. Докато падаше, предпази с ръка натъртената си глава. Блъснато от стоварилия се върху му крак, камиончето включи сирената си и препусна нагоре по тунела.

След миг нисък, обемист силует прелетя край него, издавайки хлипащи звуци.

— Камонче! — изкрещя силуетът, преследвайки звука на сирената.

Той се надигна на колене, а след това и на крака. Залитайки през входа, забеляза, че стаята е в пълен безпорядък, както беше подозирал. Утре ще се преместя в съседната, зарече се. По-лесно е, отколкото да почиствам целия проклет боклук.

Метна торбата върху най-близката маса и рухна върху леглото, притискайки опакото на дясната си китка върху челото си.

Помръдването на сянка върху клепачите му подсказа, че вече не е сам. Без да отваря очи и да променя положението си, той изръмжа:

— Алис, казах ти да си прибираш играчките! Дадох ти такава хубава кутия за тях! Ако не започнеш да ги пазиш там, ще ти ги взема до една.

— Не! — отвърна пискливият глас. — Камонче...

След това чу шляпането на босите ѝ крака по пода и капакът на кутията за играчки изскрибуца. Беше твърде късно да изкрещи и тъй като знаеше какво ще последва, той стисна зъби, щом тя го затръшва с трясък, който отекна във всички стени на тясната килия и се стовари върху главата му.

Фактът, че тя не знае как по-добре да постъпи, не променя проблемите, реши той. Беше довел Алис преди три седмици — малоумно момиче, което жителите на Щутгарт бяха прогонили. Не беше сигурен дали от състрадание или от желание да има компания. Вероятно решението му се дължеше по малко и на двете. Сега разбираше защо бяха постъпили така с нея. Беше невъзможно, влудяващо да се живее с Алис. Щом се почувстваше малко по-добре, щеше да я върне там, където я беше открил да плаче — край реката със закачена за един трънлив храст дрешка.

— Съжалявам — я чу той. — Съжалявам, татко.

— Не съм ти никакъв татко — срязва я. — Хапни малко шоколад и върви да спиш, моля те...

Чувстваше се като чаша с ледена вода. Налудничав мисъл! Потта му сякаш беше кондензирала по стените ѝ влага, но отвътре му беше студено, студено, студено! Скръсти ръце и се разтрепери. Накрая напипа с пръсти одеялото, сграбчи го и го издърпа отгоре си.

Чу Алис да си тананика в другия край на стаята и това донякъде го поуспокои.

После, осъзнавайки за свой ужас, че все още не се е унесъл напълно, отново се озова в офиса си, където секретарката му току-що се беше втурнала с цял сноп листове, който държеше като цвете с пръстите си с розови нокти и не спираше да бърбори, да бърбори и да бърбори възбудено, докато той отговаряше и кимаше непрекъснато с глава и жестикулираше с ръце, като в това време натискаше контролните бутони на телефоните си, потупваше се по носа, подръпваше месестата част на ухото си и разговаряше, без да чуе или разбере нито дума от онова, което изричаха и двамата, без да чуе дори звъна на телефоните, светлинките на чиито бутони непрекъснато светваха и угасваха сред цялата тази атмосфера на неотложност и странно усещане за раздяла, преместване, безсилие, докато Доли Райбър — така се казваше секретарката — не спираше да говори, а той

внезапно забеляза — запазил цялото си хладнокръвие, — че главата ѝ е кучешка и тъкмо започва да вие (воят достигаше до слуха му, макар и едва-едва), а той протегна ръка да я погали по муцуната и тя се превърна в застаналата до леглото му Алис.

— Казах ти да си легнеш! — повтори той.

— Съжалявам, татко — отвърна момичето.

— Няма нищо! Върви да спиш, както вече ти казах.

Силуетът се оттегли и той събра сили да разкопчае муниционните си колани и да смъкне дрехите си, тъй като вече не се чувстваше като чаша с ледена вода, и да избута всичко това през ръба на леглото.

Остана да лежи задъхан, а главата му пулсираше при всеки удар на сърцето му.

Плъховете! Плъховете... Бяха навсякъде около него и се приближаваха все повече и повече... Посегна за напалма. Но те заповтаряха: „Избави ни, избави ни от Твоя Гняв“, а той се изкикоти и изяде поднесените от тях дарове.

„За известно време“, каза им той, след което небето се взриви и навсякъде около него бавно се разлетяха безформени силуети, повечето червени, но някои бяха безцветни, а той ги наблюдаваше с безразличие, докато се носеха край него, след което — всъщност не беше сигурен дали преди или след това, но знаеше, че това няма никакво значение — той по-скоро чу и усети, отколкото видя някаква пулсираща светлина в главата си, чувството от което беше приятно, и той я остави да проникне дълбоко в него в продължение на известно време, което би могло да бъде часове или секунди (и това беше без значение), и докато изпита внезапно усещане, че устните му помръдват, без да беше доловил никакви думи там, където се намираще, нечий глас изрече:

— Какво е 3-III, татко?

— Заспивай, по дяволите! Заспивай! — чу най-послед той изречените от устата му думи, последвани от отдалечаващи се стъпки.

Плъхове... Избави ни... 3-III... Светлина. Светлина!

Той блещукаше като неонена тръба и пулсираше също като нея. Все по-ярко и по-ярко. Червено, оранжево, жълто. Бяло! Бяло и ослепително! Завъртя се сред чисто бялата светлина. За миг изпита наслада. Само за миг.

Заспуска се бавно и той го видя да се приближава. Да се носи. Испита страх, сви се раболепно пред него, но то продължи протяжното си спускане въпреки всичко.

„Господи!“ — изтръгна се сподавен вик от цялото му същество, но то се спускаше все по-ниско и по-ниско над него.

Една желязна корона се настани върху челото му, скова го, намести се. Стегна главата му като халка от сух лед. Ръце? Нима имаше ръце? Щом беше така, опита се да ги използва да я издърпа, но без каквото и да било успех. Тя прилепна и запулсира, а той отново беше в своя бункер, усещайки я.

— Алис! — викна той. — Алис! Моля те!...

— Какво, татко? Какво? — приближи се отново тя.

— Огледало! Трябва ми огледало! Вземи малкото отгоре над тоалетната и ми го донеси! Побързай!

— Огледало?

— Огледало! Spiegel!^[1] Отразител! Нещото, в което виждаш лицето си!

— Добре.

Тя се затича.

— И нож! Ще ми трябва нож, струва ми се! — извика след нея той, без да е сигурен дали го чува.

След мъчително дълго време тя се върна.

— Нося огледалото — рече.

Той го грабна от нея и го повдигна. Обърна глава и го погледна с лявото си око.

Беше там. В центъра на подутината се беше появила черна ивица.

— Слушай, Алис — каза той и спря, за да си поеме дълбоко дъх.

— Слушай... В кухнята... Нали знаеш чекмеджето, в което държим ножове, вилици и лъжици?

— Предполагам... Може би...

— Върви го донеси. Издърпай цялото чекмедже... много внимателно. Не го изпускай. И ми го донеси цялото тук. Разбра ли?

— Кухня. Неца в чекмедже. Кухня. Неца в чекмедже. Неца в чекмедже...

— Да. Побързай, но внимавай да не го изтървеш.

Тя побягна и след миг се чува трясък и тракане. След това до слуха му достигна скимтенето ѝ.

Спусна крака от ръба на леглото и се стовари на пода. Запълзя бавно.

Стигна до кухнята и усети влажни отпечатьци от ръце по плочите. Алис се беше сгушила ужасена в ъгъла и повтаряше:

— Не удряй, тате. Съжалявам, тате. Не удряй, тате...

— Няма нищо — успокой я той. — Можеш да си хапнеш още едно парче шоколад.

Взе два остри ножа с различни размери, обърна се и започна дългото пълзене назад.

Изчака може би десет минути и ръцете му станаха достатъчно стабилни, за да вдигне огледалото в лявата и малкия нож в дясната. Прехапа устни. Първият разрез трябва да е светкавичен, реши той и постави острието под черната ивица.

Натисна и изкрещя почти едновременно.

Тя изтича от едната му страна, хлипайки, но той също хълцаше, неспособен да отговори.

— Татко! Татко! Татко! — извика тя.

— Дай ми ризата! — изкрещя той.

Тя я издърпа от купчината дрехи и я пусна върху него.

Внимателно притисна тъканта към челото си и изтри сълзите в очите си с ръкава. Отново прехапа устната си и по влажната струйка разбра, че трябва да изтрие и нея.

— Виж какво, Алис — каза той, — ти си добро момиче и аз не съм ти ядосан.

— Не си ядосан? — попита тя.

— Не съм ядосан — повтори той. — Ти си добра. Много добра. Но тази нощ трябва да отидеш да спиш в друга стая. Това е защото ще изпитвам болки и ще вдигам много шум, а ще има и много кръв. Не искам да виждаш всичко това, а предполагам, че и на теб няма да ти хареса.

— Не си ядосан?

— Не. Но те моля да отидеш в старата стая. Само за тази нощ.

— Там не ми харесва.

— Само за тази нощ.

— Добре, татко — склони тя. — Ще ме целунеш ли?

— Разбира се.

Тя се приведе напред и той успя да извърне главата си, за да не му причини болка. След което тя се оттегли — слава Богу! — без излишна тупурдия.

Тя беше, прецени той, към двайсет и четири годишна и въпреки широките си рамене и доста заоблена талия имаше лице, което напомняше рубенсов херувим.

След като тя излезе, той си отдъхна и отново вдигна огледалото. Кръвта продължаваше да изтича и той я попи няколко пъти, докато оглеждаше раната. Добре, реши мъжът. Първият разрез беше проникнал дълбоко. Сега, ако имаше достатъчно смелост...

Вдигна ножа и го постави над черната ивица. Нещо в него — животинското, което пораждаше страховете — изкрещя, но той успя да го превъзмогне за един миг, който му беше достатъчен, за да направи втория разрез.

След това огледалото и ножът паднаха върху леглото и той притисна ризата към лицето си. И му причерня. Никаква светлина. Никаква корона. Нищо.

Нямаше представа колко време измина, преди да се съвземе. Махна ризата от лицето си, премигна и облиза устни.

Накрая вдигна огледалото и се погледна.

Да, беше успял да ограда с разрези нещото. Първата стъпка беше направена. Сега оставаше да поразчопли.

И той се зае. Всеки път, щом острието удряше изпъкналото парче метал, усещаше главата си като вътрешност на катедрална камбана и всеки път трябваше да минат няколко минути, преди да успее да продължи. Отново и отново попиваше кръвта, сълзите и потта от лицето си.

Ето най-последно.

Най-сетне успя да разкрие достатъчно ръба, за да го напипа с нокти. Прехапвайки този път езика, както преди това беше отхапал долната си устна, хвана внимателно, стисна по-силно и дръпна с цялата си сила.

Когато се съвзе и отново успя да вдигне огледалото, то стърчеше четвърт инч от главата му.

Навлажни ризата си със слюнка, за да почисти лицето си.

След това отново се подготви бавно и дръпна конвулсивно. И отново му причерня.

След петия път лежеше с двунчов метален шип до дясната си ръка върху леглото, лицето му се бе превърнало в потна, кървяща, крещяща маска с дупка от лявата страна, а той спеше, без да сънува. Под ръждивата повърхност сякаш наистина се беше стаило спокойствие, независимо че може би беше от светлината, която проникваше през мръсотията.

Тя пристъпи на пръсти с по детински преувеличена предпазливост, вдигна двете си ръце към устата и захапа кокалчетата си, съзнавайки, че не бива да го безпокои, което би се случило, ако извика.

Сякаш беше с маска за празника Все светии. Видя падналата на пода риза. Беше толкова мокър...

— Татко... — прошепна тя и постави ризата върху лицето му, притискайки я съвсем, съвсем лекичко с върха на пръстите си като с крачета на паяк, докато попие всичко, всичко, което го покриваше — като кал или рояк насекоми.

След малко я отдели, защото много пъти се беше порязвала и знаеше, че такива неща засъхват и прилепват, а след това е много болезнено да ги отделиш.

Вече изглеждаше по-чист, макар пак да беше различен. Тя притисна ризата към себе си и я отнесе обрано в старата стая, защото беше негова, защото ѝ беше дал играчки и шоколад и защото искаше да има нещо негово, от което той вече не се нуждае. Не и толкова мръсно.

По-късно, много по-късно, когато я разгледа, разгъвайки я напълно върху леглото си, ѝ беше приятно да забележи, че отпечатаните върху нея следи от собствената му кръв много напомнят лицето му, което лежеше съвсем плоско пред нея, сега вече потъмняло, повтаряйки всяка подробност от изражението му...

Освен очите, които изглеждаха странно хоризонтални — само цепки, сякаш наблюдаваха направо през повърхността на света, сякаш светът беше плосък и погледът му стигаше до безкрая във вечността.

Не ѝ хареса как изглеждат очите му, затова отново сгъна ризата и я скри на дъното на кутията си за играчки, където я забрави завинаги.

Този път поради някаква причина си спомни да не захлопва капака и внимателно го притвори.

[1] Spiegel (нем.) — огледало. — Б.пр. ↑

6.

Ето! Пълзящият на ръце и колене мъж в помийната яма. Тъмните очи търсеха отвор. Кръстосани брезентови презрамки на гърба му. Светкавиците над него, плющящият върху него дъжд. И до следващия завой на пътя му той наблюдава/ те наблюдават/то наблюдава, защото той/те/то — то — знае, че мъжът приближава с болка в главата си. И то поглежда към мястото, където бурята се среща със земята и се поражда калта, изтрива тинести пръски от палтото си, подушва въздуха, вижда главата и раменете на мъжа да подминават повратната точка, отдръпва се.

Мъжът открива отворената клоака и припълзява навътре.

След двайсет крачки той запали ръчния си фенер и насочи снопа светлина към тавана. След това застана върху пътеката до помийния канал и подпря гръб на стената. Изтри чело със сиво-кафявия си ръкав, изтръска капките от косата си и избърса ръце в панталоните.

За момент се намръщи. След това бръкна в метнатата през рамото му торба, извади туба с таблетки и глътна една. Гръмотевиците трещяха наоколо и той изруга, притиснал слепоочията си. Но те продължаваха да избухват и той се свлече на колене, хлипайки.

Нивото на помията в центъра на канала започна да се надига. Наблюдавайки го на светлината на фенера, той се изправи на крака и се помъкна навътре, докато стигна до нещо като платформа. Миризмата на отпадъци тук беше по-силна, но имаше достатъчно място да приседне и да облегне гръб на стената, както и направи. Изгаси фенера.

След известно време хапчето започна да действа и той въздъхна.
„Виж колко хилаво е проникналото у мен.“

Той разкопча кобура си и натисна с палец предпазителя на револвера.

„То ме чу и изпитва болка.“

Между грохота на гръмотевиците се възцаряваше тишина. Остана седнал около час и се унесе в лека дрямка.

Събуди го вероятно някакъв шум. Ако беше така, бил е прекалено тих, за да го е доловил съзнателно.

„То е будно. Как е възможно да ме чува? Кажи ми. Как е възможно да ме чува?“

— Чувам те — каза той — и съм въоръжен.

Мисълта му машинално се насочи към оръжието от едната му страна и пръстът му напипа спусъка.

(„Представа за револвер и усещане за присмех, докато осем мъже рухват, преди то да щракне върху празния патронник.“)

С лявата си ръка отново запали фенерчето. Щом размаха снопа светлина, откъм ъгъла проблеснаха няколко опалови искри.

Храна, помисли си той. Ще ми е необходима, преди да тръгна обратно към бункера! Ще свърши работа.

„Няма да ме ядеш.“

Кой си ти? — попита той.

„Ти мислиш за мен като за плъхове. Мислиш за нещо, известно като «Наръчник на Военновъздушните сили за оцеляване», където се обяснява, че ако отрежеш една от главите ми — тази, в която е отровата, — след това трябва да цепнеш корема и да продължиш разреза, докато изпънеш всяко краче. Така може да се одере кожата, да се отвори и изпразни коремната кухина, да се отстрани гръбнакът и двете половини да се изпекат на шиш на слаб огън.“

— Това в основата си е вярно — потвърди той. — Казваш, че си „плъхове“? Не разбирам. Множественото число — ето кое не разбирам.

„Аз съм всички ние.“

Той продължи да се взира в разположените на двайсетина и пет крачки от него очи.

„Сега вече знам как ме чуваш. Вътре в теб има болка. Това ти позволява по някакъв начин да чуваш.“

— В главата ми има късчета метал — обясни той, — откакто офисът ми експлодира. Това също не го разбирам, но знам каква е

причината.

„Да. Всъщност виждам, че едно от късчетата, най-близко до повърхността, скоро ще изскочи. Тогава трябва да разкъсаш кожата си с лапи и с нокти и да го извадиш.“

— Нямам лапи. Но ръцете ми имат нокти. О, да, вероятно това причинява главоболието ми. Друго парче се движи в кръг. Имам късмет, че мога да използвам ножа си. Последния път, когато ми се наложи да извадя едно, беше много тежко.

„Какво е нож?“

(„Стомана, остро, блестящо, с дръжка.“)

„Как може да се добие нож?“

— Можеш да го притежаваш, да го намериш, да си го купиш, да го откраднеш или да си го направиш.

„Аз нямам, но намерих твоя. Не знам как да си купя, да открадна или да си направя. Затова ще взема твоя.“

Появиха се още опалови искри, нови и нови, бавно тръгнаха напред и той разбра, че оръжието няма да му бъде от полза.

Усети зашеметяваща болка в главата си и от белите искри за миг ослепя. Когато погледът му се избистри, около него имаше хиляди плъхове и той се раздвижи, без да се замисля.

Измъкна луковицата от муниционния си колан, дръпна иглата и метна гранатата сред гъмжилото.

В първите мигове не се случи нищо, освен че продължиха да напредват.

След това избухна ослепителен блясък като слънчева корона, който не помръкна и продължи да свести няколко минути. Бял фосфор. След малко той хвърли напалм. Разхили се, плъховете пламнаха, запискаха и започнаха да се дерат един друг с ноктите си. Поне нещо в него се хилеше. Гризачите отстъпиха и той отново усети болка в главата си. В близост до лявото слепоочие пулсиращото пронизване беше почти нетърпимо.

„Не го прави отново, моля те. Не си давах сметка, че Ти си онова, което си.“

— Ще го направя, по дяволите, ако ти се опиташ пак да направиш това, което направи.

„Няма. Ще Ти предоставя плъхове, които да изядеш. Помладички и охранени. Само ни избави от Твоя гняв.“

— Много добре.

„Колко плъхове би желал?“

— Шест ще свършат работа.

„Ще са от най-добрите и най-закръглените.“

Дадох му ги, а той ги обезглави, почисти и изпече на стернопечката, която носеше в торбата си.

„Искаш ли още плъхове? Мога да Ти предоставя всичко, което пожелаеш.“

— Не, не искам повече — отказа той.

„Ще останеш ли, докато престане бурята?“

— Да — отговори.

„След което ще си тръгнеш?“

— Да.

„Върни се при мен някой ден, моля те. Винаги ще имам плъхове за Теб, които да изядеш. Искам пак да се върнеш... И да ни избавиш от Твоя гняв, о, създание, което в Твоята болка се наричаш Карл Луфтойфел.“

— Може би — каза той и се усмихна.

7.

Тибор напредваше триумфално с каручката. Теглена от преданата крава, тя трополеше и подскачаше, движейки се покрай проточилите се дълги мили, обрасли с бурени пасбища и покрити с жилави и сухи стебла равнини. Земята беше станала безплодна и никакви земеделски култури не можеха да поникнат от нея. Колкото по-голямо разстояние изминаваше, толкова по-силно тържествуваше. Най-после беше предприел своето Пътуване и знаеше, че ще бъде успешно. Беше сигурен.

Не се страхуваше особено от обирджии и разбойници, отчасти защото никой не използваше магистралите и той можеше съзнателно да се освободи от страха си, казвайки си, че след като няма движение, какво биха търсили тук разбойници?

— О, приятели! — почти извика той, превеждайки на английски началото на „An die Freude“^[1] на Шилер. — Не тези звуци! Напротив, нека запеем за...

Замълча, тъй като беше забравил стиховете. По дяволите, ядоса се на себе си той, подразнен от номерата, които му погаждаше собственият му мозък.

Слънчевите лъчи проблясваха като дребни рибки сред метален прибой в приливите и отливите на реалността. Той се закашля, изплю се и продължи.

Осезаема разруха бавно поглъщаше всичко. Дори дивите бурени излъчваха изоставеност. Никой не полагаше никакви грижи, никой не вършеше нищо. О Freunde, помисли си той. Nicht diese Töne. Sondern...
[2]

Ами ако все пак имаше невидими разбойници вследствие на мутацията? Не, невъзможно. Вкопчи се в тази мисъл. Хората не го плашеха, плашеше го единствено пустошта. И най-вече напълно реалната възможност да е прекъсната магистралата. Няколко по-

големи дупки и каручката му нямаше да може да продължи напред. Като нищо щеше да си умре сред бетонните блокове. Не беше най-приятната смърт, мина му през ума. Но пък не и най-ужасната.

Рухнали стволоче на дървета блокираха пътя по-нататък. Накара кравата да забави ход и присви очи под ярката слънчева светлина, опитвайки се да види какво точно беше.

Дънери, реши той. Отсечени още в началото на войната. Никой не ги беше преместил.

Доближи се с каручката до първото дърво. Кална пътечка от остри камъни заобикаляше падналите дървета и в отсрещния си край отново се съединяваше с пътя. Ако се придвижваше пеша или ако караше велосипед... но вместо това се мъдреше в каручка, прекалено широка, за да мине по пътеката.

— По дяволите — изруга Тибор.

Спря количката и се заслуша в тихото свистене на вятъра през падналите дървета. Никакъв човешки глас. Някъде много далеч нещо излая, сигурно куче, а ако не беше това, вероятно изграчи голяма птица. Изплю се встрани от каручката и отново огледа пътеката.

Може и да се справя, каза си той.

Но ако каручката се заклещи?

Сграбчи ръчката и каручката се затъркала по избуялите в цепнатините на пътя бурени към калната пътека. След малко колелата се завъртяха на място, издавайки пронизително скрибуцане и облаци кафяв прах се издигнаха като гейзери към небето.

Возилото се беше заклецило.

Тибор прецени, че не беше изминал значително разстояние. И изпита внезапен, предизвикващ гадене страх от безсилието си. Усети, че му се повдига, а гърдите и ръцете му пламнаха от унизителната безпомощност. Да се заклещи още в началото: наистина беше потискащо. Ами ако го види някой, затънал в калта покрай разрушения път? Положително ще ми се изсмеят, помисли си той. На мен. И ще продължат. Но е по-вероятно да ми помогнат, предположи отново той. Неблаго разумно е да ми се подиграват. Да не би да съм станал прекален циник по отношение на хората? Разбира се, че ще ми помогнат. И все пак ушите му продължаваха да горят от срам. За да се разсее в безизходицата, измъкна една изпомачкана и омазнена карта на

Ричфийлд и я заглежда с надеждата да открие нещо, което би могло да му послужи.

Намери местоположението си върху картата. Разстоянието, което беше изминал, беше не повече от капчица в кофа вода. Най-много трийсет, трийсет и пет мили.

И все пак това беше съвършено различен свят от онзи, който познаваше в Шарлотсвил. Абсолютно друг свят само на трийсетина мили разстояние... вероятно една от хилядите различни вселени, които кръжаха през звездното време и пространство. Тук и там върху картата: имена, означавали някога нещо. Сега наоколо се простираше лунен пейзаж с кратери: огромни понори, издълбани в земята чак до скалните пластове. Достигаха под хумусния слой, където властваше базалтът.

Той изплющя с камшика по кравата, включи селектора на заден ход и стиснал зъби, последователно промени посоката напред и назад. Каручката се разтърси като в открито море.

Замириса на изгоряло масло, вдигнаха се облаци прах... и това беше всичко. Тибор изпъшка и изключи регулатора. Значи тук ще си пукна, мерна се мисъл в мозъка му и неочаквано го досмеша — на самия него и на безизходното му положение. Не му трябваше никой друг. Можеше и сам да се присмива над себе си.

Включи алармения рог. Захранен от огромната батерия на каручката, той изхриптя от собственото му тежко дишане. Тибор заговори:

— Сега ме ч-чуите! — отекна гласът му наоколо. — Аз съм Тибор Макмастърс на официално Пътуване за Служителите на Гнева. Претърпях авария. Бихте ли ми оказали помощ?

Изключи алармения рог и се послуша. До слуха му достигаше единствено шушненето на вятъра през високите бурени от дясната му страна. Над всичко се стелеше ослепителната оранжева слънчева светлина.

Глас. Чу го. Ясно.

— Помогнете ми! — извика в рога той. — Ще ви платя в метал. Става ли? Съгласни ли сте?

Отново се заслуша. И чу — този път глъчката на множество гласове, пронизителни, като писъци. Шумовете отекваха, смесвайки се с вибриращото съскане на тревите.

Измъкна бинокъла и огледа във всички посоки. Нищо освен безплодна пустош — безкраен противен и мрачен пейзаж. Виждаха се огромни, все още необрасли червени петна и засипани със сгурия пространства. По-голяма част от развалините вече бяха покрити с пръст и дива трева. В далечината един робот ореше земята със заварена за кръста му метална кука, отчупена от изоставена машина. Не погледна към него. Не му обърна никакво внимание, защото беше нежив — само живо същество можеше да прояви загриженост. Роботът-земеделец продължи да пори с ръждивата кука твърдата пръст, превил от усилие на две шуплестото си тяло. Работейки мудно, безмълвно, без да се оплаква.

И в този момент ги видя. Причинителите на шума. Двайсетина фигурки подтичваха към него по опустошената земя. Дребни, черни момченца, които подскачаха и препускаха напред-назад, надавайки пискливи команди, сякаш играеха на гоненица в клетка без покрив.

— Накъде, Сине на Гнева? — изписука най-близкото дребосъче, докато си проправяше път през купчините боклуци и сгурия.

Беше дребен банту, обут в съшити от червени парцали панталонки. Притича като кутре до каручката, подскачайки и въртейки се, оголил белите си зъбки. Късаше стръкове зелени буренаци, които растяха тук-там.

— На запад — отвърна Тибор. — Все на запад. Но закъсах тук.

Дотичаха и останалите хлапаци и застанаха в кръг около заседналата каручка. Компанията беше неукротима и недисциплинирана. Търкаляха се, биеха се, блъскаха се и се гонеха като пощурели.

— Колко от вас — попита Тибор — са получили първата си инструкция?

Настъпи неловка тишина. Хлапациите се спогледаха виновно, но никой не отговори.

— Нито един? — възкликна Тибор.

Само на трийсетина мили от Шарлотсвил. Господи, помисли си той, разпаднали сме се като ръждясала машина.

— Как смятате да влезете в ритъм с космическата воля? Как ще узнаете божествения план? — Той замахна с хващачите си към намиращия се най-близо до каручката хлапак. — Готвиш ли се постоянно за предстоящия живот? Покайваш ли се и пречистваш ли се

всекидневно? Лишаваш ли се от месо, секс, забавления, финансови придобивки, образование, лентяйство? — Отговорът беше очевиден. Доказвах го бурният им смях и лудешките игри. — Пеперудки — смъмри ги той, сумтейки от възмущение. — Както и да е — изръмжа, освободете ме, за да мога да продължа. Заповядвам ви!

Хлапаците се скупчиха зад каручката и започнаха да я бутат. Тя се блъсна в падналото пред нея дърво и спря.

— Минете отпред — разпореди Тибор — и я повдигнете. Всички до един и едновременно!

Те го послушаха развеселени. Той включи каручката на бавна скорост, а тя се разтресе и преодоля първия дънер, след което отново спря, стигнала до половината на втория. Миг по-късно преодоля втория, а след това и третия. Возилото се надигна, вирнало предницата си към небето, виейки и тътнейки, а от двигателя се издигна синкава струйка пушек.

Вече можеше да огледа по-добре. Фермери, някои — роботи, други — хора, работеха из нивите от двете страни на пътя. Тънък слой пръст над сгурията. Тук-там се поклащаха хилави стъбла пшеница — тънички и съсухрени. Земята беше най-ужасната, каквато беше виждал някога. Усещаше метала под каручката, почти на повърхността. Приведени мъже и жени напояваха мършавите насаждения с тенекиени канчета и овехтели метални контейнери, които бяха събрали сред развалините. Един бивол теглеше автомобил таратайка.

В друга нива жени плевяха с ръце. Всички пристъпваха бавно, като замаяни, болни от анкилостомите в пръстта. Всички до една бяха боси. Децата явно все още не бяха се заразили, но не след дълго щяха да прихванат и те. Погледна навъсеното небе и поблагодари на Бога на Гнева, че му бе спестил това. По ръцете на всички личаха следите от изпитанията. Тези мъже и жени бяха закалени в жежки пещи. Душите им сигурно бяха пречистени до невероятна степен. Едно бебе лежеше на сянка до задрямалата си майка. По очите му пълзяха мухи. Майката дишаше тежко, хрипливо, с отворена уста, а кожата ѝ беше осеяна с болнави безцветни петна. Коремът ѝ бе издут — отново беше забременяла. Още една безсмъртна душа щеше да се издигне от пониско ниво. Огромните ѝ провиснали гърди се олюляваха, щом помръдваше насън, изскочили изпод нечистата ѝ дреха.

Хлапаците, които го бяха избутали заедно с кравата над дънерите, останки от предишни дървета, хукнаха.

— Чакайте — викна Тибор. — Върнете се. Аз ще ви питам, а вие ще отговоряте. Познавате ли основните катехизиси?

Той ги заоглежда намръщен. Една ръчица се повдигна, след това втора.

— Първо — продължи Тибор. — Кой си ти? Ти си нищожна частица от космическия план. Второ — какво си ти? Нищожно петънце в една твърде необятна система, за да може да бъде проумяна. Трето! Какъв е начинът на живот? Да изпълнявам онова, което разпореждат космическите сили. Четвърто! Какво...

— Пето — измърмори едно от хлапетата. — Къде си бил? — И отговори на собствения си въпрос: — По безкрайни стъпала. Всяко завъртане на колелото те издига или сваля.

— Шесто! — извика Тибор. — Какво определя посоката ти при следващото завъртане? Твоето поведение при настоящото проявление.

— Седмо! Кое е праведното поведение? Подчинението ти на вечните сили на Deus Irae, който чертае божествения план.

— Осмо! Какъв е смисълът на страданието? Да пречисти душата.

— Девето! Какво е значението на смъртта? Да освободи човека от това проявление, за да се изкачи той на следващото стъпало на стълбата.

— Десето...

В този момент Тибор спря да изрежда. Някакъв силует се беше приближил до каручката му. Кравата му сведе глава и се престори, че пасе или се опитва да опаса горчивите бурени, които растяха около нея.

— Трябва да тръгваме — развикаха се черните хлапаци. — Довиждане.

И хукнаха презглава. Един от тях спря, погледна назад към Тибор и изкрещя:

— Не говори с нея! Мама казва никой да не говори с нея, или ще го погълне. Внимавай, чуваш ли?

— Чувам — отвърна Тибор и потръпна.

Беше притъмняло и захладняло, сякаш приближаваше яростна буря. Знаеше какво е това. Позна я.

Щеше да се спусне по разнебитените улици към пръснатите купчини от каменни блокове и колони, от които се състоеше домът. Много пъти му го бяха описвали. Всеки камък беше отбелязан старателно върху голямата карта в Шарлотсвил. Познаваше наизуст пътя, който водеше нататък към входа. Знаеше, че огромните врати бяха рухнали, натрошени на отломъци. Знаеше как ще изглеждат отвътре мрачните, пусти коридори. Щеше да влезе в просторната стая, мрачната зала с прилепи, паяци и отекващи звуци. И тя щеше да е там. Великата К. Дебнеща безмълвно, очакваща да чуе въпросите. Въпросите, чрез които заякваше/избуяваше/процъфтяваше.

— Кой е там? — попита го силуетът, женският силует на перипатетическото продължение на Великата К.

Гласът прозвуча отново, металически глас, твърд и пронизващ, без никаква топлина. Внушителен глас, който не можеше да бъде накаран да замлъкне. Който никога нямаше да стихне.

Беше уплашен, по-уплашен от всеки друг път през целия си живот. Цялото му тяло се тресеше. Размърда се непохватно върху седлото, присвил очи в сумрака, за да различи чертите ѝ. Не можа. Лицето ѝ беше вдлъбнато, с почти закърнели черти, по-скоро почти без никакви черти. Това го вцепени още повече.

— Аз... — Той преглътна шумно, издавайки уплахата си. — Дойдох да засвидетелствам почитта си, Велика К — промълви задъхано той.

— Пригответе ли си въпроси за мен?

— Да — излъга той.

Беше се надявал да се прокрадне незабелязано покрай Великата К, без да я обезпокои, както и без да бъде обезпокояван от нея.

— Ще ми ги зададеш вътре в постройката — каза тя, отпускаяки ръка върху ритлата на каручката му. — Не тук на открито.

Тибор отвърна:

— Няма нужда да влизам в постройката. Можеш да отговориш на въпросите тук.

Той се поизкашля дрезгаво, преглътна и обмисли първия въпрос. Носеше си ги написани за всеки случай. Слава богу, че го беше направил. Слава богу, че отец Хенди го беше подготвил. Тя вероятно

щеше да го отвлече вътре, но той възнамеряваше да се забави колкото е възможно по-дълго.

— Как се появи? — попита той.

— Това ли е първият въпрос?

— Не — отвърна веднага Тибор.

Разбира се, че не беше.

— Не те познавам — каза подвижното продължение на гигантския компютър с тенекиен, писклив глас. — От друга област ли си?

— Шарлотсвил — отвърна Тибор.

— И дойде тук, за да ме разпиташ?

— Да — излъга той.

Бръкна в джоба на палтото си. Един от ръчните му екстензори провери дали маломерният 22-калибров револвер с единичен изстрел, който му беше дал отец Хенди, е на мястото си.

— Имам револвер — каза.

— Така ли?

Тонът ѝ беше някак небрежно укорителен.

— Никога не съм стрелял с револвер — обясни Тибор. — Имам патрони, но не знам дали все още действат.

— Как се казваш?

— Тибор Макмастърс. Аз съм хром. Нямам ръце и крака.

— Фокомелус — каза Великата К.

— Моля? — почти заекна той.

— Млад мъж си — установи тя. — Виждам те сравнително добре. Част от оборудването ми беше разрушено при Катастрофата, но все още виждам слабо. Първоначално сканирах математически въпроси визуално. Спестяваше време. Виждам, че носиш военни дрехи. Къде ги намери? Твоето племе не произвежда такива неща, нали?

— Не, това е военна униформа. Предполагам на Обединените нации, ако се съди по цвета. — Разтреперан, той запита рязко: — Вярно ли е, че произхождаш от ръката на Бога на Гнева? Че те е произвел, за да изпепелиш света? Да го направиш за миг ужасяващ — чрез атоми. А ти си открила атомите и си ги предоставила на света, осуетявайки първоначалния Божи план? Знаем, че си го направила — завърши той. — Но не знаем как.

— Това ли е първият ти въпрос? Никога няма да ти отговоря. Прекалено ужасно е за теб, за да узнаеш. Луфтойфел беше умопобъркан. Караше ме да върша безумни неща.

— И други мъже, освен Deus Irae, са те посещавали — каза Тибор. — Идвали са и са слушали.

— Както знаеш — отвърна Великата К, — аз съществувам от дълго време. Помня света преди Катастрофата. Бих могла да ти разкажа много неща за него. Тогава животът беше съвсем различен. Ти носиш брада и ловуваш животни в горите. Преди Катастрофата нямаше гори. Само градове и ферми. А мъжете бяха избръснати. Много от тях се обличаха в бели дрехи. Бяха учени. Бяха много добри. Конструираха ме инженери. Те бяха вид учени. — Тя замълча. — Известно ли ти е името Айнщайн? Алберт Айнщайн?

— Не.

— Той беше най-великият учен от всички тях, но никога не е разговарял с мен, защото вече беше починал, когато ме създадоха. Съществуваха и въпроси, на които можех да отговоря, които дори той не успя да зададе. Имаше и други компютри, но нито един не беше толкова велик като мен. Сега всички живи са чували за мен, нали?

— Да — отвърна Тибор и се запита как ли и кога ще успее да се измъкне.

То, тя го е хванала в капан. И му губеше времето със задължителното дрънкане.

— Какъв е първият ти въпрос? — запита Великата К. Заля го вълна от страх.

— Нека да видя — отвърна той. — Трябва да го произнеса съвършено точно.

— Дяволски си прав, че така трябва — каза Великата К с безизразния си глас.

Тибор промълви дрезгаво с пресъхнало гърло:

— Първо ще ти задам най-лесния. — Той сграбчи дъсчицата в джоба на палтото си, измъкна я и я нагласи пред очите си. Пое дълбоко въздух и произнесе: — Откъде произхожда дъждът?

Последва мълчание.

— Знаеш ли? — настоя той, очаквайки напрегнато.

— Дъждът произхожда от земята, най-вече от океаните. Издига се във въздуха чрез процес, наречен изпарение. Причинител на

процеса е слънчевата топлина. Влагата от океаните се изпарява под формата на миниатюрни частици. Тези частици, когато достигнат голяма височина, навлизат в по-хладни слоеве въздух. Така възниква кондензация. Влага се събира в тъй наречените огромни облаци. Когато се натрупа достатъчно количество, водата пада под формата на капки. Капките се наричат дъжд.

Тибор докосна брадичката си с левия си ръчен екстензор и рече:
— Х-м-м. Разбирам. Сигурна ли си?

Наистина му звучеше познато. Вероятно в добрите времена го беше учил.

— Следващият въпрос — подкани Великата К.

— Този е по-труден — продължи с дрезгав глас Тибор.

Великата К беше отговорила за дъжда, но със сигурност не знаеше отговора на второто питане.

— Кажи ми — произнесе бавно Тибор, — ако можеш: какво кара слънцето да се движи по небето? Защо не пада на земята?

Подвижното продължение на компютъра издаде странен звук, който напомняше смях.

— Отговорът ще те изненада. Слънцето не се движи. Поне това, което виждаш като движение, изобщо не е движение. Това, което виждаш, е движението на Земята, която се върти около Слънцето. Тъй като стоиш на едно място, изглежда сякаш се движи Слънцето, но не е така. Всички девет планети, включително и Земята, се въртят около Слънцето в постоянни елипсовидни орбити. Този отговор удовлетворява ли те?

Сърцето на Тибор се сви. Най-накрая съумя да събере силите си, но не успя да се освободи от пулсиращите бодежи по кожата, които се редуваха на хладни и топли вълни.

— Исусе — простена той полу на себе си, полу на безизразната женска фигура, застанала до каручката му. — Каквото и да ми струва, ще ти задам последния от трите си въпроса. — Но тя щеше да знае отговора, както знаеше отговорите и на предишните два. — На този не би могла да отговориш. Никое живо създание не би могло да знае. Как е започнал светът? Все пак не си съществувала преди света. Затова не е възможно да знаеш.

— Има няколко теории — отвърна спокойно Великата К. — Най-вероятната е мъглявинната хипотеза. Според нея...

— Никакви хипотези — прекъсна го Тибор.

— Но...

— Искам факти — настоя Тибор.

Измина известно време. Никой не казваше нито дума. Най-накрая неясният женски силует потрепна в имитацията си на живот.

— Да вземем лунните отломъци, получени през 1969 година. Те показват възраст от...

— Дедуктивни заключения — прекъсна я Тибор.

— Вселената е най-малко на пет милиарда...

— Не — обяви Тибор. — Не знаеш. Не помниш. Частта от теб, която е знаела отговора, е повредена при Катастрофата. — Той се разсмя с тон, който се надяваше да изразява самоувереност... но в него се долови несигурност. Гласът му почти заглъхна. — Ти си изкуфяла — добави почти нечуто той. — Като поразен от радиация старец. Ти си само една куха хитинова черупка.

Не знаеше какво означава „хитинов“, но това беше любима дума на отец Хенди и затова реши да я използва.

В този решителен момент Великата К се разколеба. Не е убедена, каза си Тибор, че е отговорила на въпроса. Съмнението се долови в несигурния му тон.

— Ела с мен под повърхността и ми посочи увредената или липсваща памет.

— Как бих могъл да ти посоча липсващата памет? — отвърна Тибор и се разсмя с пълен глас, който отекна като лай.

— Предполагам, че имаш право — измърмори Великата К, след което женският силует се поколеба и се отдръпна от каручката и кравата. — Искам да се нахраня с теб — заяви тя.

— Ела долу, за да те разтворя, както сторих с другите, които дойдоха тук преди теб.

— Не — отвърна Тибор.

Той насочи ръчните си хващачи към вътрешния джоб на палтото си, извади револвера, прицели се в контролното устройство, където бе мозъкът на подвижното продължение, което стоеше пред него.

— Па! — каза той и отново се разсмя. — Ти си мъртва.

— Няма такова нещо — отвърна Великата К. Сега гласът беше по-груб. — Би ли искал да станеш мой пазач? Ако слезем долу, ще видиш...

Тибор изстреля единствения патрон. Куршумът отскочи от металното устройство върху главата на подвижното продължение и изчезна. Фигурата притвори очи, отвори ги и огледа продължително Тибор. След това се озърна неуверено наоколо, сякаш не знаеше какво да предприеме. Отново примигна и най-после се свлече сред бурените.

Тибор събра четирите си екстензора над нея, сграбчи я и я повдигна или по-скоро се опита да я повдигне. Нагънатият като сгъваем стол предмет не помръдна. Да върви по дяволите. И без това няма никаква стойност, дори да можех да я вдигна, прецени той. А и проклетата крава не би могла да тегли такъв обемист и тежък товар.

Изплющя по задницата на кравата и тя закрачи тромаво напред, теглейки каручката след себе си.

Измъкнах се, каза си той. Бандата черни хлапаци отстъпиха назад, за да му направят път. Бяха проследили цялата случка между него и Великата К. Защо не разтвори и тях, запита се Тибор. Странно.

Кравата излезе на пътя зад отсечените дървета и продължи бавно нататък. Около нея жужаха мухи, но животното не им обръщаше внимание, сякаш и то схващаше значимостта на триумфа.

[1] „Ода на радостта“ от Шилер. — Б.ред. ↑

[2] O Freunde. Nicht diese Töne. Sondern (нем.) — О, приятели. Не тези звуци. А... — Б.пр. ↑

8.

Кравата се изкачваше все по-нагоре и по-нагоре. Прекоси дълбок пролом между два скалисти хребета. Отвсякъде провисваха корените на вековни дървета. Пътят представляваше лъкатушещото корито на пресъхнала рекичка.

След известно време Тибор навлезе в мъгла. Кравата спря задъхана на върха на канарата и огледа пътя зад нея, който бяха изминали.

Няколко капки отровен дъжд раздвижиха листата около тях. Вятърът прошумоля през огромните мъртви дървета по продължението на хребета. Тибор изплющя с камшик по задницата на кравата и тя отново се затътри напред.

Неочаквано се оказа сред скалисто поле, обрасло с живовляк и глухарчета, сред изсъхналите стъбла на стари буренаци. Доближиха порутена ограда, изпотрошена и прогнила. Дали се движеше в правилната посока? Тибор измъкна една от картите на Ричфийлд и я разгледа внимателно, вдигнал я пред очите си като ориенталски свитък. Да, това беше пътят. Щеше да попадне сред племената на юга, а оттам...

Кравата мина с каручката през оградата и най-накрая стигна до един запустял кладенец, напълнен почти догоре с камъни и пръст. Сърцето на Тибор затупка учестено от нервната възбуда. Какво лежеше пред него? Парчета от мебели, провиснали греди и изпотрошени стъкла сред руините на някаква постройка. Втвърдена и напукана стара автомобилна гума. Върху щръкналите пружини на едно легло бяха струпани купчини парцали. В края на ливадата имаше горичка древни дървета. Безжизнени, сбръчкани и неподвижни дървеса, чиито почернели стъбла се протягаха без нито едно листо по клоните. От спечената земя стърчаха изпотрошени стволоче. Безкрайни редици от мъртви дървета, някои приведени и извити, други изтръгнати от скалистата земя от неспирния вятър.

Тибор подкара кравата през полето към горичката от мъртви дървета. Вятърът брулеше, без да спре за секунда, запращайки изпълнените със зловоние мъгли право в ноздрите и лицето му. Кожата му проблясваше от влагата. Кашляйки, той побутваше кравата да продължава нататък, а тя пристъпваше, препъвайки се в камъните и буците пръст.

— Стой — каза ѝ той и дръпна юздите, за да я накара да спре.

Дълго оглежда старата съсухрена ябълка. Не можеше да отдели очи от нея. Гледката на старото дърво — единственото оцеляло в цялата овощна градина — едновременно го изуми и отблъсна. Единственото оцеляло, помисли си той. Другите дървета бяха изгубили битката... но този ствол продължаваше да съхранява някакво подобие на живот.

Дръвчето изглеждаше безсилно и болнаво. По клоните му имаше само няколко тъмни листа и съсухрени от ветровете и мъглите ябълки. Висяха на клоните забравени и ненужни. Земята наоколо беше напукана и неплодна. Осеяна с камъни и купчини отдавна опадали листа.

Тибор протегна предния си десен екстензор, откъсна едно листо от дървото и го огледа.

На какво се натъкнах, запита се той.

Дръвчето се олюля заплашително. Разкривените му клони застъргаха един в друг. Шумът накара Тибор да се дръпне назад.

Свечеряваше се. Небето беше притъмняло напълно. Духна остър, мразовит вятър и го завъртя наполовина върху седалката. Тибор потръпна, напрягайки се да устои на поривите на вятъра и се уви поплътно в палтото си. Равнината долу вече тънеше в сенките под огромния покров на нощта.

Сред сумрака на мъглата дървото изглеждаше неприветливо и зловещо. Няколко от листата му се откъснаха, а вятърът ги завъртя и ги отнесе. Едно прехвъркна покрай главата на Тибор и той се опита да го хване, но то отлетя и изчезна в мрака. Изведнъж се почувства ужасно изтощен, а и уплашен. Трябва да се махна от тук, каза си той и сръга кравата да продължи.

След което видя ябълката и всичко внезапно се промени.

Тибор включи захраненото с батерия радио, което беше натоварено зад него в каручката.

— Отче — съобщи той. — Не мога да продължа.

Изчака, но приемателят на двупосочното радио излъчи единствено пращането на атмосферните смущения. Опита се да настрои приемателя на други вълни с надеждата да се свърже някъде с някого. Тибор нещастникът, помисли си той. Един свят, цял един свят от скръб, която трябва да понеса и която е непоносима. А вътре в мен сърцето ми ще се пръсне.

Ти поиска така, каза си. Ти искаше да си щастлив, безкрайно щастлив... или да откриеш безкрайната скръб. И ето че срещна безкрайната скръб. Загубен при залез-слънце на най-малко трийсетина мили от дома. Къде ще отидеш сега, запита се той.

Натисна бутона на микрофона и изрече с дрезгав глас:

— Отец Хенди, не мога да го понеса. Тук абсолютно всичко е мъртво. Чуваш ли ме?

Заслуша се съсредоточено в радиото, настройвайки го на вълната на отец Хенди. Само атмосферни смущения. Никакъв глас.

Ябълката на ябълковото дърво блещукаше влажно в сумрака. Сега изглеждаше черна, но цялата беше червена, разбира се. Може би изгнила, мина му през ума. Негодна за ядене. И все пак иска да я изям.

Може да е вълшебно дърво, рече си той. Никога досега не съм виждал такова, но отец Хенди говори за тях. И ако изям ябълката, ще се случи нещо хубаво. Християните — отец Абернати — биха казали, че ябълката е зло, дело на сатаната, и че ако отхапеш от нея, извършваш грях. Но ние не вярваме в това, каза си Тибор. Така или иначе, то се е случило много отдавна и в други земи. А и цял ден не беше ял и изпитваше болезнен глад.

Ще я взема, реши той. Но няма да я изям.

Насочи единия ръчен екстензор към ябълката и след миг я държеше точно пред очите си, а снопът светлина от миньорската му каска я осветяваше. Изглеждаше някак си значима. Но...

Нещо в периферното му зрение помръдна. Погледна веднага нагам.

— Добър вечер — поздрави по-мършавият от двата силуета. — Не си оттук, нали?

Двете фигури се приближиха до каручката и застанаха в осветеното пространство. Двама млади мъже, високи, слаби, твърди като рог и синкаво-сиви на цвят, като покрити с пепел. Този, който бе

заговорил, вдигна ръка за поздрав. Имаше шест или седем пръста и допълнителни стави.

— Здравсти — каза Тибор.

Единият държеше брадва, брадва за кастрене. Другият беше облечен само в панталони и изпокъсана брезентова риза. Бяха високи почти осем стъпки. Никаква плът — кокали, ръбести ъгли и огромни, любопитни очи с тежки клепачи. Несъмнено имаха и вътрешни промени, радикално различна обмяна на веществата и клетъчно устройство, способност да преработват горещи соли, променена храносмилателна система. Двамата с интерес огледаха Тибор.

— Кажи — рече единият от тях. — Ти си човешко създание.

— Точно така — отговори Тибор.

— Казвам се Джексън. — Младежът протегна мършавата си, твърда като рог ръка и Тибор я раздруса непохватно с предния си десен екстензор. — Това е моят приятел Ърл Потър.

Тибор се здрависа и с Потър.

— Привет — поздрави Потър. Люспестите му, грапави устни се изкривиха. — Може ли да погледнем средството ти — тази каручка, към която си привързан? Никога не сме виждали подобно нещо.

Мутанти, помисли си Тибор. Гущероподобни. Успя да превъзмogne тръпката на отвращение. Върху лицето му се появи нещо като усмивка.

— Нямам нищо против да огледате това, с което разполагам — отвърна той. — Но не мога да напусна каручката. Нямам нито ръце, нито крака, а само тези хващачи.

— Да-а-а — каза, кимайки Джексън. — Това го виждаме. — Той потупа кравата по хълбока. Тя измуча и вдигна глава, размахвайки насам-натам опашката си във вечерния сумрак. — Колко бързо може да тегли? — попита той.

— Достатъчно бързо. — В предния си ляв хващач стискаше револвера с единичен изстрел.

Ако се опитаха да го убият, можеше да свали единия, но не и двамата.

— Живея на трийсетина мили оттук — добави Тибор. — В селище, което наричаме Шарлотсвил. Чували ли сте за нас?

— Разбира се — отговори Джексън. — Колко души сте?

Тибор отвърна предпазливо:

— Сто и пет.

Нарочно преувеличи: колкото по-голям е лагерът, толкова по-голяма беше вероятността да не го убият. Все пак някои от тези сто и петима можеха да дойдат да отмъстят.

— Как оцеляхте? — попита Потър. — Целият този район пострада много тежко, нали така?

— Скрихме се в мините — обясни Тибор. — Нашите предшественици са се заровили дълбоко в тях, когато започнала Катастрофата. Устроени сме сравнително добре. Отглеждаме си храна в цистерни, разполагаме с няколко машини, помпи, компресори и електрически генератори. Няколко гърнчарски колела. Тъкачни станове.

Не спомена, че генераторите трябваше да бъдат привездани в действие с ръчни манивели и че само половината цистерни все още действаха. След деветдесет години металът и пластмасата се бяха износили, независимо от постоянните кърпежи и ремонти. Всичко остаряваше и се трошеше.

— Това означава, че Дейв Хънтър е глупак — каза Потър.

— Дейв? Големият тлъст Дейв? — възкликна Джексън.

— Дейв твърди — продължи Потър, — че не е останало нито едно истинско човешко същество извън тази област. — Той чукна с любопитство каската на Тибор. — Нашето селище е на около час с трактор — нашия ловен трактор. Двамата с Ърл излязохме да полювуваме клепоухи зайци. Месото е добро, но трудно се уцелват. Тежат около двайсет и пет фунта.

— С какво ги ловите? — полюбопитства Тибор. — Положително не с тази брадва.

Потър и Джексън се разсмяха.

— Виж това.

Потър измъкна дълъг месингов прът от панталоните си. Гъвкав месинг, старателно пробит и изправен. В единия край беше оформен като дуло. Тибор надникна в него. Тънка метална игла беше закрепена върху куб от прозрачен материал.

— Как действа? — попита безръкият.

— Мята се с ръка — обясни Потър. — Като тръба за издухване на стрели. Но щом стрелата бъде изстреляна във въздуха, преследва

целта, докато я улучи. Достатъчен е първоначалният тласък — Потър се разсмя. — Аз го управлявам. Мощна струя въздух.

— Интересно — каза Тибор с преднамерена небрежност. Оглеждайки двете синкаво-сиви лица, той попита: — Има ли много човешки същества наоколо?

— Съвсем наблизно нито едно — смотолевиха едновременно Потър и Джексън. — Какво ще кажеш да останеш за малко при нас? Старецът ще се зарадва. Ти си първият човек, когото виждаме този месец. Какво ще кажеш? Ще се грижим за теб, ще те храним, ще ти носим замразени растения и животни. За около седмица?

— Съжалявам — отвърна Тибор. — Имам друг ангажимент. Но ако мина отгук на връщане... — Той започна да рови в торбата с предмети и инструменти до него. — Виждате ли тази снимка? — каза той и вдигна избелялото парче хартия, на което беше отпечатана фотографията на Карлтън Луфтойфел. — Познавате ли този човек?

Потър и Джексън разгледаха снимката.

— Човешко същество — заключи Потър. — Честно казано, вие всички ни изглеждате някак еднакви.

Те му върнаха снимката.

— Старецът може да го разпознае — добави Джексън. — Ела с нас. Приятно е да бъдеш заедно с човешко същество. Какво ще кажеш?

— Не. — Тибор тръсна глава. — Трябва да продължа. Трябва да открия този човек.

Върху лицето на Джексън се появи израз на разочарование.

— Поне за малко? За една нощ? Ще те заредим с много замразена храна. Имаме чудесен херметичен хладилник, който Старецът поправи.

— Сигурни ли сте, че няма никакви хора в този район? — попита Тибор, тупвайки леко кравата по бута, тъй като се готвеше да продължи.

— Известно време мислехме, че изобщо никъде не са останали. Появява се такъв слух от време на време. Но ти си първият, когото виждаме от две-три години. — Потър посочи на запад. — Има едно племе пълзачи нататък по този път. — Той махна неопределено на юг. — Както и две-три племена бръмбари.

— И неколцина бегачи — добави Джексън. — А на север има някакви подземни, разнообразност на слепи копачи. — Потър и Джексън

се намръщица. — Не мога да ги гледам с техните сонди и гребла. Но какво толкова, по дяволите. — Той се ухили. — Всеки за себе си. Предполагам, че ние, гущерите, ти изглеждаме някак... — махна с ръка той — особени.

— Какво е това ябълково дърво? — попита Тибор. — От него ли произхожда юдео-християнската идея за змията в райската градина?

— Според нас райската градина се намира на стотина мили на изток — отвърна Джексън. — Ти си християнин, нали? — Тибор кимна. — И тази снимка, която ни показва... е християнско божество.

— Не — поклати отривисто глава Тибор.

Удивително, помисли си той. Изглежда нищо не знаят нито за Служителите на Гнева, нито за нас. Какво пък, мина му през ума, и ние не знаем кой знае колко за тях.

Приблужи се трети гущер.

— Привет, нормален — каза той, вдигнал отворената си длан във въздуха. — Само исках да зърна човешко същество — той заоглежда Тибор. — Не си чак толкова различен. Можете ли да живеете на повърхността?

— Доста сносно — отвърна Тибор. — Но аз не съм съвсем човек, а онова, което ние наричаме непълноценен, тоест хром. Както сам виждаш. — Той показва на третия гущер снимката на Карлтън Луфтофел. — Виждал ли си някога този човек? Помисли. За мен е важно.

— Опитваш се да го намериш? — попита третият гущер. — Да, вижда се, че си предприел Пътуване. Иначе защо ще се придвижваш, и то нощно време, при положение, че си в неизгодно положение поради това, че нямаш нито крака, нито ръце. Направил си чудесна каручка. Но как успя, след като нямаш ръце? Някой друг ли ти я сглоби? И ако е така, защо? Ти ценен ли си?

— Художник съм — отвърна Тибор.

— Значи си ценен — заключи гущерът. — Чуй, хром. Знаеш ли, че някой те преследва?

— Какво? — възкликна Тибор, напрегнат и разтревожен. — Кой?

— Друг истински човек — отвърна гущерът. — Но на машина с две големи колела, задвижвани с педали чрез верижна система от предавателни устройства. Мисля, че се казва велосипед.

— Велосипед — поправи го Тибор.

— Да, точно така.

— Можете ли да ме скриете? — попита Тибор, но се усъмни.

Измислят си го. Просто искат да ме откарат в тяхното селище, за да абсорбират част от късмета ми.

— Разбира се, че можем да те скрием — отвърнаха едновременно трите гущера.

— От друга страна — продължи Тибор, — човек не би убил друг човек.

Знаеше, че не е вярно. Много хора убиваха и нараняваха други хора. Все пак гигантската Катастрофа беше причинена от хората.

Трите гущера се приведоха и заобсъждаха нещо. След малко внезапно се изправиха и застанаха пред Тибор.

— Имаш ли метални пари? — попита Джексън с преднамерено безразличие и фамилиарност.

— Никакви — отвърна предпазливо Тибор.

И това не беше вярно. Имаше сплав на стойност петдесет цента в една тайна цепнатина в каручката.

— Питам — продължи Джексън, — защото имаме куче, което бихме желали да ти продадем.

— Имате какво? — попита Тибор.

— Куче.

Потър и Джексън се отдалечиха и потънаха в тъмнината. Очевидно зрението им беше много по-добро от човешките стандарти.

— Никога ли не си виждал куче? — попита останалият при него гущер.

— Да, но това беше много, много отдавна — отново излъга Тибор.

Гущерът продължи:

— Едно куче, твоето куче, прогонва други хора, ако му дадеш правилната команда. Разбира се, трябва да бъде обучено. Кучетата са по-ниско в еволюционната скала в сравнение с хората и с нас. Не са като онези с двойните мозъци, които хората развъждаха преди Катастрофата.

— Едно куче би ли могло да намери човека, когото търся? — попита Тибор.

— Какъв човек?

Тибор му показва лекедосаната снимка на Карлтън Луфтойфел.

— Търсиш ли го? — попита гущерът, оглеждайки лицето му. — Свестен тип ли е?

— Не мога да кажа — отвърна уклончиво Тибор.

Гущерът му върна снимката.

— Има ли награда?

Тибор се замисли.

— Монета от петдесет цента — отвърна той.

— Наистина ли? — Гущерът разпери възбудено люспите си. — Платими жив или мъртъв?

— Той не може да умре — отвърна Тибор.

— Всеки умира.

— Той няма да умре.

— Той... свръхестествен ли е?

— Да — кимна Тибор.

— Никога не съм виждал свръхестествен — обяви гущерът и поклати категорично глава. — През целия си живот.

— Вие имате религия, нали?

— Да. Прекланяме се на изгрева.

— Странно — възкликна Тибор.

— Когато изгрее слънцето — обясни гущерът, — злото изчезва от света. Вярваш ли, че има живот на слънцето?

— Много е горещо — отвърна Тибор.

— Но съществата там може да са от диаманти.

— Нищо не може да живее на слънцето — отсече Тибор.

— Колко бързо се движи слънцето?

— Около милион мили в час.

— Нали е по-голямо, отколкото изглежда? — погледна го втренчено гущерът.

— Много по-голямо. Почти един милиард мили е обиколката на окръжността му.

— Бил ли си там? — попита гущерът.

— Казах ти — отвърна Тибор, — че на него не може да вирее никакъв живот. Цялата му повърхност е разтопена и няма къде да застанеш.

Кой би могъл да ме преследва, запитва се той.

— Разбойник ли е? — попита на глас. — Преследвачът ми? Как изглежда?

— Млад е — отговори гущерът.

— Пит Сендс — смотолеви Тибор.

Другите двама гущера изникнаха от тъмнината. Потър държеше огромно сиво животно, което зави възбудено, щом видя Тибор — в израз на обич. Тибор го огледа. Кучето също го огледа.

— Тоби те харесва — каза Джексън.

— Много бих искал да имам куче — призна с искрен глас Тибор.

Щеше да си има приятел, какъвто беше Том Бързия И Неговият Електрически Магически Килим на Пит. Усети как в душата му се надига странно чувство на надежда.

— Ей — рече той. Насочи предните си екстензори и погали внимателно потръпващата сплъстена козина и великолепната, поклащаща се опашка. — Но няма искате да се разделите с такова прекрасно...

— Хората трябва да бъдат защитавани — прекъсна го безцеремонно Джексън. — Такъв е законът. Знаем го още от раждането си.

— За да могат отново да се разселят — добави Потър. — С техните непокътнати гени.

— Какво е ген? — запитва Тибор.

Потър махна с ръка.

— Знаеш. Съставка в мъжката сперма.

— Какво е сперма? — зададе нов въпрос Тибор.

Тримата се разсмяха, но от свян не отговориха.

— Какво яде това куче? — попита след това Тибор.

— Всичко — отвърна Джексън. — Може само да си намира храната. Много е доверчиво.

— Колко време ще живее?

— О, вероятно двеста-триста години.

— Значи ще ме надживее — установи Тибор.

Това му подейства потискащо. Неочаквано усети слабост и му стана студено. Не би трябвало да се чувствам така, помисли си той. Вече разстроен от предусещането на раздялата. Все пак аз съм човешко същество. Поне гущерите ме смятат за такова. За тях съм достоен да бъда. Би трябвало да се чувствам могъщ и горд, а не да предчувствам този ужасен край на взаимното ни приятелство.

Трите гуцера се разшаваха неочаквано наоколо, озъртайки се в мрака. Телата им се изопнаха към или срещу нещо невидимо.

— Какво има? — сепна се Тибор и отново стисна скрития в него револвер.

— Бръмбари — отвърна лаконично Потър.

— Тъпите копелета — добави Джексън.

Бръмбари, помисли си Тибор. Ужасно. Беше слушал много за тях. За тях, за многофасетните им очи и за блестящите им черупки — странен конгломерат от нечовешки части. И като си помислиш, че бяха възникнали от бозайниците, и то само за броени години. Умопомрачително ускорен от радиацията процес. Свързани сме с тях, но те смърдят. Те оскверняват света. Както и Бога.

— Какво правите там? — избръмча металически глас. Тибор ги видя да се придвижват изправени, олюлявайки се към светлината.

— Гуцерчета — добави пренебрежително бръмбарът. — И — не може да бъде! — някакъв хром.

Пет бръмбара бяха застанали на светло и топлеха своите — Исусе, помисли си Тибор... Топлеха своите крехки тела. Ако улучиш един бръмбар право в стомаха, той се строшава наполовина. Толкова му трябваше на един бръмбар: бяха зависими преди всичко от гъвкавите си езици, за да постигнат онова, което искат. Бръмбарите създаваха много проблеми — те разпространяваха лъжливите слухове.

Тези не бяха въоръжени. Доколкото можеше да види отблизо. Застанали до каручката му, трите гуцера се успокоиха, освободени от обзелия ги страх.

— Ей, бръмбар — обади се Джексън, кимвайки към едното създание в хитинова черупка. — Как така имате дробове? Откъде се взеха? Вредителите не трябва да имат дробове. Не е естествено.

— Да вземем да си сготвим една супа от бръмбари.

— Да не би да ги ядете? — не можа да повярва Тибор.

— Точно така — отвърна третият гуцер, скръстил ръце и облегнат на каручката на Тибор. — Когато времената станат трудни... имат отвратителен вкус.

— Изгнила гадна твар — обади се един от бръмбарите.

Не изглеждаха уплашени и изобщо не се канеха да побегнат.

— Късаш ли си опашката? — попита друг бръмбар.

— Каква опашка — подхвърли трети. — Това, дето виси отзад, е носът му. Носовете на гущерите стърчат отзад, не отпред.

Бръмбарите се изкикотиха дрезгаво.

— Видях веднъж този гушер — намеси се друг, — когато имаше ерекция. Но точно в този момент се подплаши — вероятно съпругът се беше върнал — и се опита да побегне. На съпруга му беше достатъчно да настъпи с крак огромния твърд нос, който стърчеше зад него.

Бръмбарите отново се изкикотиха. Изглежда се забавляваха.

— И какво стана, като го настъпи? — попита един от тях. — Откъсна ли се?

— Откъсна се — отговори първият — и остана да лежи там, помръдвайки и усуквайки се в калта до залез-слънце.

— Дайте да набучим тези насекоми на една-две пръчки — подхвърли Потър. — Само ги чуйте колко са нахакани.

Той се заглежда наоколо, очевидно търсейки нещо, което да използва за оръжие. Докато се занимаваше с това, бръмбарите не помръднаха. Изглеждаха спокойни и самоуверени.

И в този момент Тибор разбра причината. Бръмбарите не бяха рискували да се приближат сами. Имаха компания от двайсетина бегачи.

9.

Това не беше първата му среща с бегачи. В Шарлотсвил бегачите идваха и си отиваха необезпокоявани от никого. Навсякъде, където се намираха бегачи, преобладаваше някакво самоподразбиращо се спокойствие, породено от присъщата за самите тях благост.

Добронамерените дребни личица надничаха към Тибор. Тези създания бяха не по-високи от четири стъпки. Дебелички и закръглени, с плътна кожа... очички като мъниста, потрепващи нослета... и огромни крака като на кенгуру.

Изумителното беше, че тези светкавични еволюционни ентелехии произхождаха от абсолютни отрови. Толкова многобройни и с такава скорост. Толкова много директни видове. Природата се напрягаше да превъзмогне мръсотията на войната: токсините.

— Бистротата да е с теб — казаха почти едновременно бегачите, помръдвайки мустаци. — Как така нямаш нито ръце, нито крака? Много странен си като форма на живот.

— Войната — отвърна неопределено Тибор, възмутен от безцеремонността на бегачите.

— Знаеше ли, че каручката ти е повредена? — попитаха бегачите.

— Не — възкликна изненадан той. — Не се ли движи? Докара ме толкова далеч. Имам предвид...

Обзе го паника.

— Наблизо има един авторем, който все още работи по малко — рече най-едрият бегач. — Не може да направи кой знае какво — не както в предишните времена. Но може би ще успее да смени изсъхналите сачмени лагери на колелата. А и цената не е твърде висока.

— О, да — каза Тибор. — Сачмените лагери на колелата. Вероятно са изсъхнали.

Той повдигна едното колело от земята и го завъртя със скрибуцане.

— Имате право — съгласи се той. — Къде е авторемът?

— На няколко мили на север от тук — отвърна най-дребният от бегачите. — Последвай ме. — Останалите бегачи се струпаха на куп, отдалечавайки се. — Или по-скоро — поправи се бегачът, — последвай ни. Хей, приятелчета, идвате ли и вие?

— Естествено — отвърна компанията бегачи, помръдвайки мустаци.

Очевидно не искаха да пропуснат нито една подробност от предстоящото събитие.

Тибор се обърна към Потър и Джексън:

— Мога ли да им се доверя?

Усети да го обзема смътен страх: ами ако бегачите го отведат в някаква изоставена местност и го убият, за да му откраднат каручката? В такива времена всичко беше възможно.

— Можеш да им се довериш — успокои го Потър. — Те са безобидни. Което не би могло да се каже за проклетите бръмбари.

Той замахна към скупчилите се бръмбари и те се дръпнаха назад, за да избегнат люспестия му крак.

— Авторем, авторем — запяха доволно препускащите все по-надалеч бегачи. Тибор ги последва предпазливо. — Отиваме към авторема да уредим евтин ремонт на хромия човек с гаранция за хиляда години или за един милион мили, което и да е отпред.

Хилейки се един на друг, бегачите изчезнаха за момент и отново се появиха, махайки добродушно към Тибор да ги последва.

— Ще се срещнем, като се връщаш — извика Джексън след Тибор. — Не забравяй да вземеш писмена гаранция за по-сигурно.

— Искаш да кажеш — викна към него Тибор, — че мога да очаквам един авторем да ме измами?

Сигурно е руски, помисли си той. Непредсказуемият интелект на руските автореми бе по-скоро византийски. Но все пак в по-голямата си част те бяха отлично изградени. Ако този все още изобщо работеше, със сигурност би могъл да поправи сачмените лагери на колелата му.

Запита се колко ли ще му струва.

Стигнаха до авторема на зазоряване. Великолепно оцветени облаци, сякаш цапаници от бебешки пръстчета, покриваха небето. В

избуялите навсякъде буренаци чуруликаха птички или квазиптички.

— Някъде наоколо е — съобщи водачът на бегачите Ърл, след като спря да препуска. Името му, избродирано с червен конец върху нагръдника на работния му комбинезон, се наби в очите на Тибор. — Чакай, нека да помисля.

Той потъна в размисъл.

— Какво ще кажеш да похапнем? — попита един от бегачите.

— Можем да вземем нещо от авторема — отвърна Ърл, поклащайки мъдро рунтавата си глава. — Хайде, непълноценни.

Той махна рязко с ръка към Тибор. През нощта скърцането на изсъхналите сачмени лагери на колелото беше станало заплашително пронизително.

— Тук ще завием надясно — добави той, щом доближиха един гъсталак от бял равнец, — а след това рязко наляво.

Виждаше се само опашката му, докато се мъчеше да си проправи път през непроходимите шубраци.

— Ето го входът! — викна той и махна на Тибор да го последва.

— Много ли ще е скъпо? — попита загрижено хромият.

— Нищо няма да струва — отвърна Ърл, промъквайки се през храсталака на няколко крачки пред Тибор. — Вече никой не се отбива насам. Той загива. Ще се зарадва, като ни види. Тези неща също имат чувства. В известен смисъл.

Пред едва провиращата се каручка изникна полянка. Без нито един бурен, сякаш тревата беше окосена. В центъра на откритото пространство Тибор забеляза огромен плосък диск, явно метален. Завъртя се в беззвучен поздрав, изправен насреща му с многозначителното си присъствие. Да, помисли си Тибор, това е руски авторем, приземил се тук под формата на семе, посипано от орбитален сателит. Вероятно през последните дни на войната, когато врагът опитваше всичко възможно.

— Здравсти — поздрави авторема той.

Бегачите потръпнаха.

— Не му говори така — обади се притеснен Ърл. — Покажи малко уважение. Това нещо може да ни убие.

— Поздрави — поправи се Тибор.

— Ако се държиш надутото или грубиянски — прошепна Ърл, — ще ни убие.

Говореше с търпелив тон. Сякаш разговаря с дете, помисли си Тибор. Вероятно съм точно това, изправен срещу непознатото устройство: бебе, което не знае нищо. Това нещо, в края на краищата, не е някакъв естествен мутант. Било е произведено.

— Приятелю — обърна се към авторема Тибор. — Можеш ли да ми помогнеш?

Ърл измърмори нещо.

— Тогава ти говори с него — отсече ядосан Тибор.

Колко словесни ритуали бяха необходими, за да призват интелигентността на това военновременно човешко творение? Вероятно немалко.

— Виж какво — обърна се той едновременно към Ърл и към авторема, — имам нужда от помощта му, но нямам намерение да падна и да пълзя раболепно, и да се моля да постави нови сачмени лагери на колелото на каручката ми. Не си заслужава.

Да върви по дяволите, помисли си той. Точно такива съсипаха расата ни. Те ни унищожиха.

— Всемогъщи авторем — извиси глас Ърл. — Ние те умоляваме за твоята благосклонна помощ. Този окаян безрък и безног човек не може да довърши пътуването си без твоята благодетелна помощ. Би ли отделил малко време, за да провериш превозното му средство? Сачмените лагери на дясното предно колело го изоставиха в този труден за него момент.

Той млъкна, заслушан напрегнато, вирнал глава като куче.

— Ето го — промълви най-дребният от бегачите с преливащ от възхищение и страхопочитание глас.

Капакът на авторема се плъзна и отново се разтвори. От процепа се издигна дълъг метален прът с биволски рог на върха. Рогът се завъртя около оста си и накрая се насочи точно срещу Тибор.

— Бременен си, нали? — изрева рогът. — Мога да ти предложа древни лекове: арсеник, желязна ръжда, вода, в която са потапяни мъртвци, бъбреци на муле, пяна от камилска уста. Кое предпочиташ?

— Не — отвърна Ърл. — Той не е бременен. Сачмените лагери на колелото му са сухи. Опитайте се да се съсредоточите, сър.

— Не позволявам да ми се говори така — отсече авторемът.

Щръкна втора пръчка. Тя като че ли беше с газов мундшук на нивото на земята.

— Трябва да умрете — обяви авторемът и изпусна няколко жалки струйки сив пушек. Бегачите отстъпиха назад. — Настоявам за огромни количества фрекзибли...

Изведнъж категоричните заповедни звуци на авторема помръкнаха в неясни шумове — нещо в речевата верига се беше повредило. Двете вертикални пръчки се замятаха възбудено напред-назад, изпускайки още няколко безобидни струйки газ, и застинаха неподвижни. От отвора на авторема се издигна спирала черен дим, последвана от вой. На зъбчати колелета, предположи Тибор.

— Защо е така враждебен? — обърна се Тибор към Ърл.

От подземната реалност на авторема изскочиха непристойни черни облаци.

— Не съм враждебен! — изкряска яростно рогът. — Проклето лъжливо копеле!

Чу се съскане като от задействан при свръхнатоварване предпазител, последвано от оглушителен трясък, сякаш миеси мечки бяха затръшнаха капаците на еднотонен контейнер за отпадъци. След което настъпи тишина.

— Мисля, че ти го уби — обърна се към Ърл най-дребният бегач.

Ърл изруга.

— Е, вероятно и без това нямаше да може да ти помогне. — И добави с развълнуван глас: — Излиза, че аз провалих всичко. Питам се какво да направим.

— Продължавам по пътя си — обяви Тибор.

Той тупна кравата с ръчния си екстензор. Тя измуча и отново се затътри в посоката, от която бяха пристигнали.

— Почакай — каза Ърл, вдигнал рунтавата си ръка. — Нека опитаме още веднъж. — Затършува в туниката си и извади бележник и химикалка предвоенно производство. — Ще представим нашата молба в писмена форма, както едно време. Просто ще я пуснем в дупката. Ако и това не свърши работа, ще се откажем.

Той започна да драска мъчително бавно в бележника, след това откъсна най-горния лист и закрачи бавно към безмълвния вход на подземния авторем.

— Веднъж предупреден, два пъти изгорял — изписка най-дребният бегач.

— Оставете — каза Тибор на бегачите.

Той смушка отново електронно кравата и двамата продължиха, стенойки под съпровода на шумното тракане на засъхналите сачмени лагери в колелото на каручката.

— Може проблемът да е в рога — предположи Ърл, все още опитвайки се да се справи със ситуацията. — Ако успеем да го заобиколим...

— Сбогом — каза Тибор, без да спира.

Изпита меланхолия. Някакъв облекчаващ, вътрешен покой. Заради бегачите ли, запита се той. За тях се говореше... едрият бегач Ърл излъчваше всичко друго, но не и спокойствие, така или иначе. Много странно, мина му през ума. Бегачите са като спокойното око на бурята, за което всеки говори, но никой не успява да види. Покой в сърцевината на хаоса, може би.

Докато каручката продължаваше да трополи нататък, теглена от неуморната му крава, Тибор запя:

— Влей просветление в своето кътче...

Не можа да си спомни как продължава старият химн, затова опита с друг:

*— Това е светът на баща ми.
Скали и дървета, вятър и полъх...*

Този не беше подходящ. Затова опита със „Старата стотица“, славословието:

*— Хвала на онзи, който праща
благослов. Благословете го, създания
отдолу. Благослови го, ти, небесен
ангел. Благодаря на Отца, Сина и Светия дух...
Както и да продължаваше химнът.*

Почувства се по-добре. И в същия момент си даде сметка, че сачменият лагер на колелото беше спрял да се оплаква. Погледна

надолу и установи невеселата причина: колелото напълно беше престанало да се върти. Лагерите бяха блокирали.

Е, дотук беше всичко, мина му през ума, докато спираше кравата. Дотук успяхме да стигнем двамата с теб. Седеше, заслушан в звуците наоколо, които долитаха от дърветата и храстите: трудеха се дребни животинки, а малките им играеха — потомците на света, невъобразимо осакатени и уродливи, имаха право да лудуват под топлите слънчеви лъчи. Бухалите се бяха оттеглили, сега идваше ред на червеноопашатите ястреби. Дочу някаква далечна птица и изпита облекчение.

Птицата запя с думи:

— Влей просветление в своето кътче — викна тя. Изпя думите още веднъж и заизвива трели: — Благослови тоз, от когото са крилата и дърветата, и скалите, и благодаря. Чурулик-чурулик.

И започна отначало, извисявайки всяка предишна кулминация.

Птица метамутант, заключи той. Според израза на Тейар дьо Шарден^[1]: прогресираща причудливост. Дали разбира какво пее, запита се той. Или е като папагал? Не можеше да прецени. Не можеше да продължи: можеше единствено да стои на едно място. По дяволите този сачмен лагер, изруга яростно на ум. Ако можех да проведа разговор с метаптицата, може би щях да разбера нещо. Може да е виждала Deus Irae и да знае къде е.

Нещо вдясно от него помръдна в храстите. Нещо едро. И той го видя. Видя го и не можа да повярва на очите си.

Един огромен червей беше започнал да се разгъва, пълзейки към него. Избута храста встрани и се проточи по слюзестата си следа, а щом се приближи, започна да пици остро и пронизително. Не знаейки как да постъпи, Тибор остана вцепенен на мястото си в очакване. Струите слуз заливаха потъмнелите сивкави, кафеникави и зеленикави листа, попарвайки ги заедно с клоните им. От мъртвите дървета западаха прогнили плодове, а във въздуха се надигна облак изсъхнала пръст, докато червеят пръхтеше, проправяйки си път към него.

— Ей, ти там! — изпищя червеят. Почти го беше достигнал. — Мога да те убия! — обяви, мятайки слюнки, прахоляк и слуз насреща му. — Махай се и ме остави! Пазя нещо изключително скъпоценно, нещо, което искаш, но не можеш да имаш. Разбираш ли? Чуваш ли ме?

— Не мога да се махна — отвърна Тибор.

Гласът му потрепери. Обзетото му от конвулсии тяло направи светкавично движение и той отново измъкна револвера си и го насочи към черепа на червея.

— Възникнах от сметта! — изкрещя червеят. — Родих се от отпадъците по полето! Рожба съм на вашата война, хром. Твоя е вината, че съм толкова отвратителен. Можеш да видиш колко противно е всичко в мен — погледни.

Изпружената глава се олюляваше и подскачаше над Тибор. Изведнъж го посипа порой от слуз и слюнки. Той затвори очи и потръпна.

— Гледай ме! — изкрещя червеят.

— Черен червей — каза дрезгаво Тибор, размахвайки безцелно револвера.

Той се сви в очакване на предстоящото. Червеят щеше да отхапе главата му и той щеше да умре. Затвори очи и усети разцепения му език да го облизва.

— Аз те отравям — обяви с писък червеят. — Вдъхни аромата на огромното ми, вечно тяло. Аз не мога никога да умра. Аз съм червеят Ур и ще съществувам до края на Земята!

Червеят се заусуква напред, изпълзявайки върху каручката, върху кравата и върху него. Тибор включи електрическото поле на каручката в последен, отчаян опит да спаси себе си и кравата. Полето измърмори и избръмча, изпращяха проблясващи искри и неочаквано горната част на червея се оттегли.

— Треснах ли те? — каза обнадяден Тибор. — Не можеш ли да понесеш петамперов електрически удар?

Завъртя потенциометъра на максимална мощност. Този път полето се разискри като полудяло, запращайки цели снопове светлина.

Главата на червея се изви силно назад, за да нанесе удар. Сега е моментът, осъзна Тибор и вдигна револвера. Главата се устреми напред и огромната муцуна на създанието се понесе през петамперовото поле към Тибор.

Оголи зъби, но електрическото поле го накара да спре и главата увисна неподвижно във въздуха. Тибор погледна нагоре, зърна меката долна част на гърлото му и натисна спусъка на револвера.

— Искам да спя! — излая червеят. — Защо смущаваш почивката ми? — Той вирна глава високо назад и видя стичащата се по самия

него кръв. — Какво направи? — попита червеят.

И отново се спусна насреща му. Тибор презареди револвера, без да поглежда нагоре, докато не насочи цевта към врага.

Главата повторно го връхлетя. Той пак зърна меката долна част на гърлото. И отново стреля.

— Остави ме да бъда! — изкрещя болезнено червеят. — Остави ме на моя сън над моите владения!

Издигна се нагоре и се устреми да нанесе удар с цялата си сила. Подскачащите му намотки плъзнаха във всички посоки. Червеят се задъхваше, без да откъсва очи от Тибор.

— Какво ти е сторено — изръмжа червеят, — което да те накара да ме убиеш? Извършил ли съм нещо срещу теб, някакво престъпление?

— Не — отвърна Тибор. — Никакво. — Видя, че червеят е ранен лошо и сърцето му спря да пулсира. Все още можеше да диша. — Съжалявам — добави неискрено той. — Един от нас двамата трябваше да... — Той млъкна, за да презареди револвера. — Само единият от нас може да остане жив — продължи той и този път стреля между притворените очи на червея.

Забеляза, че очите се разширяват и се свиват. По-големи, по-ярки... след което избледняха до мъждукащи блясъчета. До рухване.

— Мъртъв си — каза Тибор.

Червеят не отговори. Очите му бяха все още отворени, но беше умрял.

Тибор протегна ръчния си екстензор и го потопа в мазната слуз на червея, усетил да му хрумва нещо. Ако слузта наистина беше мазна, вероятно би могъл да смаже сачмените лагери с нея и да им осигури необходимия защитен слой. В съзнанието му се размърда нещо, което беше споменал червеят — интересно подмятане. Червеят беше казал: „Остави ме на моя сън над моите владения!“ Какво ли владееше?

Насочи внимателно каручката странично към мъртвия червей, ръгвайки кравата с псевдокамшиците си.

Зад сплетените хрусталаци видя отвора на пещера в скалистия хълм. Отвътре смърдеше на слузта на червея. Тибор извади носна кърпа и я постави пред носа си, опитвайки се да възпре вонята. След това щракна фенера си и насочи снопа светлина към вътрешността на пещерата.

Вътре се намираха владенията му. Най-отгоре на купчината лежеше напълно ръждясала и за нищо негодна перка от витло. Под нея каросерията на древен наземен автомобил заедно с двата строшени фара и паднал пътепоказател. Електрическа отварачка за консерви. Две лазерни пушки от времето на войната с празни камери за гориво. Обгорели пружини за легло от някогашна къща. След това забеляза мрежите за прозорци, ръждясали като всичко останало.

Портативен радиоапарат с липсваща антена.

Боклуци. Нищо, което да заслужава внимание. Продължи с каручката напред, сръгвайки кравата. Тя размаха опашка, извърна възмутено глава назад и едва тогава пристъпи по-близо до гнусната, гниеща пещера.

Също като сврака, мина му през ума. Червеят беше събирал всичко, което блещука. И нищо, което да си заслужава. Колко ли време се бе усуквал тук, за да пази ръждясващите боклуци? Сигурно години. От края на войната.

Забеляза още отпадъци. Градинска мотика. Огромен картонен постер на Че Гевара, изпокъсан и изпоплескан от липса на грижи. Магнетофон без захранване и без ролки. Напълно разнебитена електрическа пишеща машина „Ъндъруд“. Кухненски съдове. Сплескана котешка клетка, чиито телени стени напомняха градинска ограда с шипове. Диван с избеляла дамаска. Пепелник за под. Купчина списания „Таим“.

И това беше всичко. С това се изчерпваха скъпоценностите на червея. И с една пружина за легло. Дори без матрака, а само стърчащите метални пружини.

Въздъхна, силно разочарован. Поне червеят беше мъртъв, огромният тъмен червей, който беше живял в тази пещера и беше защитавал „безценните“ си придобивки.

Птицата, която пееше химни, прелетя над клоните на близките дървета. Направи кръг и кацна, приковала очи в него. Въпросително.

— Виждаш какво сторих — каза с дрезгав глас Тибор.

Трупът на червея беше започнал да се вмирисва.

— Виждам — отвърна птицата.

— Сега мога да те разбера — каза Тибор. — Не само отделни фрагменти...

— Защото потопаи ръка в екскретите на червея — рече птицата.
— Вече можеш да разбираш всички птици, не само мен. А аз мога да ти кажа всичко, което искаш да узнаеш.

— Познаваш ли ме? — изненада се Тибор.

— Да — отвърна птицата и подскочи върху по-нисък, поздрав клон. — Ти си Макмастърс Тибор.

— Обратно — каза той. — Тибор е първото ми име, а Макмастърс второто. Просто ги размени.

— Добре — съгласи се птицата. — Ти си на Пътуване, за да откриеш Бога на Гнева и да нарисуваш приликата му. Благородна поръчка, господин Тибор.

— Макмастърс — поправи я Тибор.

— Да — съгласи се птицата. — Както кажеш. Попитай ме дали знам къде можеш да го намериш.

— Знаеш ли къде е? — запита Тибор и сърцето в гърдите му отново се сви, сякаш притиснат от някаква хладна тежест, която му причини болка. Възможността да намери Deus Irae сега го вцепени. Изглежда присъствието му беше реално, а не вероятно.

— Знам — отговори спокойно птицата. — Не е далеч оттук. Мога лесно да те заведа, ако желаеш.

[1] Тейар дьо Шерден (1881–1955) — френски поет, палеонтолог, теолог и философ, защитник на тезата, че космосът и човечеството търпят развитие към състояние на съвършенство. — Б.пр. ↑

10.

— Аз... не знам — отвърна Тибор. — Ще трябва да...

И млъкна, потънал в размисъл. Може би трябва да се върна, мина му през ума. Всъщност може би стигнах прекалено далеч. Имаше няколко опита да ме убият... може би трябва да обърна внимание на намеците. Може би реалността се опитва да ми подсказе нещо.

Чакай, каза все така замислен на себе си той, без да отговори на птицата.

— Нека ти съобщя още нещо — рече птицата. — Някой те преследва. Пит. Така му е името.

— Все още? — отвърна Тибор. Не се изненада, а изпита само някаква смътна тревога. — Защо? — попита той. — За какво?

— Не мога да определя — отговори замислено птицата. — Мисля, че скоро сам ще разбереш. Така или иначе, не иска да ти стори нищо лошо, както се казва. Според теб защо, господин Тибор? Можеш ли да ми кажеш?

— Можеш ли да ми кажеш — продължи Тибор — какво ще се случи, ако срещна случайно Бога на Гнева? Ще ме убие ли, или ще се опита ли изобщо да ме убие някак?

— Най-напред няма да разбере кой си и защо си го открил — обясни птицата. — Приеми го от мен, господин Тибор. Той вече не допуска, че — как да се изразя? — че някой все още го преследва с лоши намерения. Твърде много години изминаха.

— Предполагам — рече Тибор. И пое дълбоко въздух, за да се ободри. — Той къде е? — запита на глас. — Поведи ме в тази посока, но много бавно.

— На сто мили на север отук — отвърна птицата. — Ще намериш или него, или някого, който прилича на него... Не съм сигурна кое точно?

— Защо не можеш да кажеш? — попита Тибор. — Мислех, че знаеш всичко.

Слабият интелект на птицата го разстрои. Потопих устни в слузта на червея, помисли си той, и неколkokратно се спасих от опасности, но каква полза от това? Почти никаква, осъзна Тибор. Една птица, която говори едва-едва... която отчасти знае нещо.

Също като мен, мина му през ума. Всички ние знаем по малко. Може би ако успея да добавя онова, което знае птицата, към това, което зная аз... sui generis^[1]. Мога да опитам.

— Как изглежда? — попита той птицата.

— Доста зле — отвърна тя.

— Как?

— Има лош дъх — бе отговорът. — Зъбите му са изпопадали и жълти. Раменете му са приведени и е стар и дебел. Така трябва да нарисуваш твоя стенопис.

— Разбирам — каза Тибор.

Значи така. Богът на Гнева също беше подвластен на тленната разруха като всеки друг. Изведнъж беше станал прекалено много човек. С какво би могло да помогне това на фреската?

— И нищо възвишено ли няма в него? — продължи Тибор.

— Може би имам предвид друг човек — рече птицата. — Не, в него няма нищо възвишено. Съжалявам, че го казвам.

— Господи — промълви опечален Тибор.

— Както вече казах — добави птицата, — може би наистина имам предвид друг човек. Предлагам ти сам да го огледаш продължително и внимателно и да разчиташ на собствените си представи, а не на казаното от мен.

— Може би така ще направя — измърмори Тибор.

Все още се чувстваше потиснат. Твърде много му се бе струпало и още твърде много му предстоеше. По-добре да обърне каручката и да се върне. Досега имаше късмет. Но късметът му вероятно се беше изчерпал. Все пак не можеше вечно да рискува.

— Мислиш, че късметът ти те е изоставил? — каза схватливо птицата. — Мога да те уверя, че не е. Това го знам със сигурност. Всичко ще бъде наред, довери ми се.

— Как мога да ти се доверя, щом дори не знаеш дали е той?

— Хм-м-м — отвърна кимайки птицата. — Разбирам какво имаш предвид. Но продължавам да държа на това, което вече казах: късметът

ти не те е изоставил, ни най-малко. Довери ми се, че поне това знам със сигурност.

— Що за птица си? — попита Тибор.

— Синя сойка.

— Може ли да се разчита на сините сойки?

— До голяма степен — потвърди птицата. — Общо взето.

— Ти да не си изключението, което потвърждава правилото? — усъмни се Тибор.

— Не. — Птицата подскочи от клончето и прехвъркна, за да кацне на рамото му. — Обмисли следното — продължи тя. — На кого другиго би могъл да разчиташ, ако не можеш или не разчиташ на мен? Дълги години те чаках да се появиш. Отдавна знам, че ще пристигнеш по този път, а когато чух твоите химни, се преизпълних с радост. Ти затова ме чу, докато пееше щастливите си песни. Особено ми харесва „Старата стотица“. Всъщност тя ми е любимата. Та не смяташ ли, че трябва да ми се довериш?

— Със сигурност човек би трябвало да се довери на птица, която пее химни — изрече на висок глас Тибор.

— И тъкмо аз съм тази птица.

Сойката литна във въздуха и всяко нейно перце потрепваше от нескрито нетърпение. Каква красива и голяма синьо-бяла птица, помисли си Тибор, докато я наблюдаваше да се издига. Сигурен съм, че мога да ѝ се доверя, а и нямам никаква алтернатива. Може би ще се наложи да посетя много места, да се срещна с много хора, които не са Deus Irae, преди да открия изумителния, автентичния единствен. Това е целта на едно Пътуване.

— Но аз не мога да те последвам — рече Тибор. — Заради моите сухи сачмени лагери. Съмнявам се, че слузта...

— Върши много добра работа — прекъсна го птицата. — Ще можеш да ме последваш. — Тя подскочи и изчезна в близкото дърво. — Хайде!

Тибор приведе каручката си в движение. Сръга търпеливата крава и двамата с нея потеглиха, трополейки на север.

Топлите слънчеви лъчи се изливаха от синьото небе, докато напредваха. Очевидно на дневна светлина много от по-необичайните

форми на живот предпочитаха да останат на скрито. Тибор не срещаше никого по пътя си и това го потискаше по-силно от парада чешити, уроди и чудаци, които срещаше през среднощните часове. Но, помисли си той, поне мога да виждам птицата ясно. Коего беше от значение. Това същество от по-високо ниво: сега то беше пътеводната му звезда.

— Никой ли не живее край този път? — полюбопитства той, щом кравата спря да пасе високите червени бурени.

— Просто искат да оцелеят в заслужена анонимност — отговори птицата.

— Толкова ли са ужасяващи?

— Да — каза птицата. И добави: — За обикновените очи.

— По-ужасни от бегачите, гущерите и бръмбарите?

— Още по-ужасни. — Птицата не изглеждаше уплашена: подскачаше и ситнеше по засипваната с листа земя, откривайки тук-там лешници, за да се натъпче, колкото е възможно повече. — Има един — започна тя, — който...

— Не ми казвай — прекъсна я Тибор.

— Е, ти попита.

— Попитах — отвърна Тибор, — но не искам и не очаквам отговор.

Той сръга отново кравата и едрото животно се понесе напред по пътя им. Удовлетворена, птицата се издигна нагоре в тъмносиньото небе. Щом отлетя, кравата я последва, сякаш осъзнаваше връзката им.

— Зловещ ли е видът му? — попита Тибор птицата.

— Богът на Гнева ли? — Птицата се спусна като камък и кацна на ръба на каручката. — Той е... как да се изразя? Необичаен. Да, би могло да се нарече и така. Необичаен във всяко едно отношение. Едър мъж, но, както вече казах, с лош дъх. Мъж с мощно телосложение, но превит от невротични грижи. Възрастен мъж, но...

— И дори не си сигурна, че е той.

— Умерено сигурна съм — отвърна невъзмутимо птицата.

— В човешко селище ли живее? — запита Тибор.

— Точно така! — отвърна със задоволство птицата. — С около шейсет други мъже и жени... нито един от които не подозира кой е той.

— Ти как разбра кой е? — настоя Тибор. — Как го позна, щом те не могат? Има ли някакъв белег?

Надяваше се да има. Така щеше да го нарисува много по-лесно, като се възползва от белега.

— Белязан е само от смъртта и отчаянието — отвърна безгрижно птицата, докато прелиташе насам-натам — Безусловен е, както ще видиш, щом стигнем.

Тибор вдигна поглед към птицата, която се носеше малко пред него, и каза:

— И не разполагаш с нищо по-определено от това, за да продължим?

— Видях го преди две години — отговори тя. — За първи път. Оттогава го виждам често. Но езикът ми беше завързан на възел допреди не повече от един час. Наистина не можех да разговарям с никого. Тогава ти глътна от слюзта на червея и се научи да разбираш думите ми.

— Интересно — каза Тибор, побутвайки кравата да продължи. — Но ти не отговори на въпроса ми.

— Опитах се — възрази птицата. — Виж, господин Тибор, не си длъжен да ме следваш. Никой не те кара да продължаваш. Върша го като обществена услуга. Нищо не получавам за това, освен разтегнати крилни мускули.

Тя изпляска гневно с криле насреща му.

Гората, през която се движеха, беше започнала да оредява. Далеч напред той видя планини или може да бяха високи хълмове. Склоновете им бяха променили цвета си от зелен на бледосламен. Тук-там се забелязваха по-тъмнозелени петна — явно дървета. Между Тибор и хълмовете се простираше продълговата, плодородна долина. Зърна пътища, които бяха донякъде използвани, а по един от тях се придвижваше нещо като превозно средство, трополейки шумно в хладния утринен въздух.

И едно селище, където се събираха три от шосетата. Не голямо, но необикновено за съвременните стандарти. Много от сградите бяха сравнително големи: складове или фабрики по всяка вероятност. Търговски сгради, както и малко летище.

— Ето там — съобщи му птицата. — Ню Брънсуик, Айдахо — добави. — Защото прекосихме щатската граница — продължи. — Бяхме в Орегон, но вече сме в Айдахо. Схващаш ли?

— Да — отвърна Тибор.

Той шибна кравата и тя отново запристъпва с огромните си копита. Сачмените лагери на колелото пак бяха започнали да скрибуцат и да тракат. Чу ги, но се утеши, че ще успее да стигне до града, където щеше да намери ковач, който да постави нови сачмени комплекти на всяко от колелата, тъй като, щом на едното бяха изсъхнали, вероятно и другите скоро щяха да ги последват. Но колко ли щеше да му струва?

— Можеш ли да уредиш ремонта на каручката ми на цени на едро? — попита птицата той.

— Такова нещо вече няма — отвърна птицата. — Няма фабрики, а само независими анклави, каквито виждаш тук. Все пак мога да намеря компетентен механик. В Ню Брънсуик има най-малко двама, които са се специализирали в ремонт на предвоенно снаряжение.

— Каручката ми е следвоенна — обясни Тибор.

— И с нея ще се справят.

— А цената?

— Можем да направим бартер — предложи птицата. — Много лошо, че не взе някои от скъпоценностите на червея. Какво пречеше да натовариш някои или дори всичките.

— Боклуци — отсече Тибор. И добави удивен: — Искаш да кажеш, че такива отпадъци тук се считат за скъпоценности?

Трябва да са много по-изостанали от нас, реши той. А съм все още доста близо до вкъщи. Толкова близо, а всичко е тъй различно. Колко сме откъснати. Колко малко знаем. Колко много е изгубеното!

— Би било добре да докараме пружините за легла тук — каза птицата. — По-сръчните в града могат да използват стоманата за направа на всевъзможни инструменти. Ножове, търнокопи — какво ли не.

— А транзисторният радиоапарат? След като няма нищо в ефира?

— Апаратът може да бъде приспособен за антиоплодителен генератор, който да се включва при полов акт.

— Господи — възкликна възмутено Тибор. — Да не искаш да кажеш, че контролират раждаемостта? След като населението на света е спаднало до няколко милиона?

— Заради изродите, които се раждат — обясни птицата. — Такива като теб, ако нямаш нищо против, че го казвам. В Ню Брънсуик

биха предпочели да няма никакви раждания, отколкото да гъмжи от отвратителни, уродливи мутанти около тях.

— Вероятно ще ме изхвърлят, още щом ме зърнат — предположи Тибор.

— Напълно възможно — съгласи се птицата.

И полетя над хълмистия склон към долината под тях.

Докато се спускаха, птицата продължи да разказва за странните и ужасни — но и удивителни мутанти, които се бяха родили в района през последните няколко години. Тибор едва успяваше да я слуша. От грубото друсане на каручката с блокиралото ѝ предно дясно колело се чувстваше много зле. Притворил очи, той се опитваше да превъзмогне болките, молейки се да престане да му се повдига. Причината отчасти, призна си, е страхът... собственият ми страх да се покажа в Ню Брънсуик, където не съм бил никога. Как ли ще се почувствам, заобиколен от чужденци? Ами ако не мога да ги разбирам и те не могат да ме разбират? Ню Брънсуик, каза си той. Може да намери някого, който знае немски език. Това би свършило работа, ако езикът не се беше развил (или западнал) прекомерно много.

Синята сойка чуруликеше весело, описвайки всевъзможните мутанти, които беше срещала през живота си.

— ... а някои с едно-единствено око в центъра на главата. Мисля, че се нарича циклопизъм. Други се раждат с напукана и съсухрена кожа, цялата покрита с тъмна, груба козина. Имаше едно бебе, на което пръстите растяха от кръста и нямаше никакви ръце — също като теб. Нито пък крака. Само щръкнали от гърдния кош пръсти. Научих, че е живяло почти цяла година.

— Можеше ли да помръдва пръстите си? — попита Тибор.

— От време на време правеше неприлични жестове. Но никой не беше сигурен, че ги показва умишлено.

Тибор се поизправи от сгърчената си поза.

— Имаше ли и други разновидности, които да си спомняш? — От време на време темата на разговора му ставаше болезнено интригуваща, вероятно заради собствените му проблеми. — Срещат ли се героиони? Някаква разновидност на „три в едно“?

— Виждала съм герцион „три в едно“ — потвърди птицата. — Но не в Ню Брънсуик. По на север, където радиацията е била по-силна. А веднъж видях човешки щраус... с издължени вретеновидни крака, покрито с пера тяло и дълъг врат около...

— Достатъчно — прекъсна я Тибор, почувствал се твърде зле, за да продължи да слуша.

Птицата се изкиска.

— Нека ти разкажа за най-интересното, което съм виждала във всички места, които съм посещавала. Представляваше външен мозък, който стоеше в кофа или буркан, но продължаваше да функционира, с плътна обвивка за защита от атмосферата и за да не изтече кръвта. Собственикът му трябваше постоянно да внимава да не получи травма. Живя много дълго, но целият му живот премина в...

— Стига — настоя Тибор.

Гаденето му беше станало по-силно от болезненото любопитство. Той отново притвори очи и се отпусна върху облегалката зад себе си.

Продължиха, без да разговарят.

Изведнъж огромното предно дясно колело на каручката се откачи. Търкулна се настрани и изчезна надолу по склона. Каручката рязко спря и кравата се закова на място, усетила, че товарът ѝ внезапно се е увеличил неимоверно.

Тибор не помръдваше онемял.

— С това за мен всичко приключи.

Беше го очаквал през целия си живот и особено по време на настоящото му Пътуване. Опасностите се бяха превърнали в пряк вход към реалността. Ирационалният допреди миг страх се беше въплътил в действителност. Облада го животински ужас, като че ли беше попаднал в капан, който беше ухапал крака му — ако имаше крак. Животното прегризва лапата си, мина му ужасяваща мисъл, за да се освободи. Но аз не мога да направя абсолютно нищо. Нямам дори крак, за да го прегриза. Не мога да направя нищо, за да се спася.

— Ще ти помогна — каза птицата. — Само че... — тя се спусна и кацна на рамото на Тибор. — Ти си единственият, който ме разбира. Напиши бележка, а аз ще я отнеса.

Тибор измъкна бележник от черна кожа и химикалка с предния си десен екстензор и написа: „Аз, Тибор Макмастърс, хром, не мога да

се придвижва в развалената си каручка. Последвайте птицата“.

— Добре — рече той.

Сгъна листчето и го подаде. Синята сойка го грабна с клюна си, издигна се в затопления утринен въздух и отлетя към долината под тях и нейните човешки — или почти човешки — обитатели.

Тишина.

Може би повече няма да помръдна оттук, помисли Тибор. Това ще е гробът ми. Лобното място на амбициите ми. Или по-скоро на амбициите на други, които те се опитаха да осъществят чрез мен. Да, и на моите амбиции, призна си той. Не трябваше да идвам тук. Знаех за дебнещите ме опасности, но въпреки това тръгнах. Следователно вината е моя. Да стигна дотук и да умра, толкова близо до това, което търся. Ако там действително беше точното място, където трябваше да пристигне.

— Измъкни ме — извика той.

Кравата извърна глава и го изгледа въпросително. Той я шибна яростно с псевдокамшика си. Кравата измуча и се опита да пристъпи напред. Предната ос се заби дълбоко в пръстта и каручката отново се закова на място. Единственото, което ми остава, е да чакам, осъзна Тибор. Ако птицата не се върне и не доведе някого със себе си, аз съм мъртъв. В това обикновено място. Пропътувах целия този път, за да умра тук. И Богът на Гнева никога няма да бъде намерен... поне не от мен.

А сега какво? — запита се той. Погледна часовника си. Сочеше девет и половина. Ако изобщо дойдат, ще са тук към единайсет, прецени Тибор. Ако не пристигнат до тогава...

Тогава, помисли си той, се отказвам.

— Би ми се искало да видя гериян — изрече на висок глас, сякаш говореше на кравата.

Може би трябва да те пусна да си вървиш. Не, ако наистина дойдат да ми помогнат, ще ми трябваш.

— Краво, краво — зарецитира той. — Аз и ти.

Искаше му се да каже цялото стихотворение на Джеймс Стивънс, но не го помнеше нататък. Гледаме се в очите? Не беше ли така?

Колко банално, помисли си той.

Странно, мина му през ума, че в решителни моменти човек не намира упование в истинската поезия, а в посредствено стихоплетство.

„Щом онзи съдия велик накрая въздаде,/ той не отсъжда по това дали си победил, или загубил,/ а по това как си участвал в играта.“ Ето това е, каза си той. Няма нищо по-добро от голямата поезия.

Аз играх играта с достойнство и талант, успокои се Тибор.

— Ако желанията бяха коне, просяците щяха да са ездаци — изрецетира отново на висок глас той.

Само неговото дишане и това на кравата нарушаваха тишината. Животното продължаваше да се напруга да достигне близките и тлъсти бурени.

— Гладна си — каза ѝ той.

И аз съм гладен, мина му през ума. Така ще умрем и двамата, продължи да нашепва мисълта му, от жажда и глад. Ще пием урината си, за да останем живи известно време. Но и това няма да помогне.

Животът ми зависи от едно създание, достатъчно малко, за да го побера в дланта си, помисли си. Някаква сойка мутант... а сойките са известни с това, че са лъжливи и крадливи. Сойка е равносилно на престъпник. Не можеше ли да бъде поне дрозд?

Спомни си за нещо, което го беше измъчвало години наред. Образът на някакво създание, сравнително дребно, обрасло с козина животинче. То седеше безмълвно и самотно в своята дупка и майстореше весели и сложни причудливи предмети, които, след като станеха достатъчно на брой, отнасяше до близкия път. Там си правеше магазин и подреждаше произведенията си от двете страни на пътя. Стоеше безмълвно по цял ден в очакване на случаен минувач, който да си купи някое от произведенията от него неща. Времето отминаваше, следобедът помръкваше във вечер и над света се спускаше мрак. Но съществото не беше успяло да продаде нито едно от изделията си. Най-накрая, безмълвно и покорно, то прибираше своите причудливи предмети и ги отнасяше, неуспяло, но без да се оплаква. Но неуспехът му беше абсолютен, независимо че настъпваше бавно и безмълвно. Както и той сега седеше в очакване. И той като създанието щеше да очаква до безкрайност. Над света щеше да се спусне мрак, а на другата сутрин щеше да се развидели. Отново и отново. Докато най-накрая нямаше да се събуди под лъчите на слънцето. И вече нямаше да има безмълвна надежда, а само едно отпуснато върху седалката на каручката тяло. Все пак накрая трябва да освободя кравата, каза си той.

Но ще я задържа, докато мога. Успокояващо е да виждаш друго създание, мина му през ума. Поне докато не е започнало да страда.

А дали страда, запита се. Не, ти не разбираш. За теб това е само момент на неподвижност, но ти нямаш понятие какво означава неподвижността.

— Повелителю на Гнева — изрече на висок глас той началото на познатата му литургия. — Ела при мен. Бичувай ме и ме отведи със себе си в Страната. Постави ме сред редиците на Великия цветар. — Изчака с притворени очи. Не последва никакъв отговор. — С мен ли си? — попита. — Повелителю, ти, който си сторил толкова много и който контролираш цялото страдание. Избави ме от настоящите ми страдания. Ти направи всичко това да се случи. Ти си отговорен за моите мъки. Избави ме от тях, тъй като само ти можеш да го сториш, Deus Irae.

Отново замълча в очакване. И отново не последва отговор — нито във външния свят около него, нито във вътрешното царство на съзнанието му.

Ще се обърна, — не, не ще се обърна, а ще се помоля — на стария Бог да се появи, каза си. Рухналата, атрофирала религия на нашите предци.

— *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem sempiternam*^[2].

Отново нищо. И това не помогна.

Но нали Неговите пътища понякога са бавни, спомни си той. Неговото време не е нашето време. За него вечността може да е само едно мигване.

— *Libera me domine*^[3]... Отказвам се — изрече на висок глас Тибор и усети, че и тялото му се отказва.

Неочаквано изпита огромно изтощение. Дори не можеше да задържи главата си изправена. Може би тъкмо това е освобождението, за което помолих, мина му през ума. Може би Той ще ми дари приятна и безболезнена смърт: бърза и кратка. Все едно заспивам, както са постъпвали с болните си и ранени любими животни... от обич.

— *Tremens factus sum ego et timeo!*^[4]

Откъси и фрагменти от стара литургия или беше от някакво средновековно стихотворение? Или католически реквием?

— *Mors stupebit et natura,
cum resurget creatura, iudicanti responsura!*^[5]

Не си спомни нищо повече. Да върви по дяволите, отказа се. Никога не ти идват на ум, когато ти потрябват.

В небето над него заискри огромна, ярка светлина. Той погледна нагоре, почти заслепен, вдигнал наконечника на левия си ръчен хващач, за да заслони очи. Ярката светлина се спускаше към него. Сега беше станала мътночервена — реещ се, неясен диск, сякаш нагорещен и проблясващ, разгневен отвътре. Вече можеше да чуе шума — някакво съскане, като втурнал се вятър или внезапно потопен във вода нагорещен до бяло метал. Усети, че го парнаха няколко горещи капки и инстинктивно помръдна тялото си встрани.

Дискът над него придоби по-конкретна, макар и все още не съвсем определена форма. Успя да забележи по-ясни черти върху повърхността му: очи, уста, уши, разрошена коса. Устата крещеше насреща му, но не проумяваше думите.

— Какво? — попита той, вирайки се нагоре.

Забеляза, че лицето е разгневено. Какво ли беше сторил, за да го ядоса? Дори не знаеше кой или какво е.

— Ти ми се подиграваш! — изрева променящото се, вибриращо лице. — За теб аз съм свещ, смътен проблясък, който те води към светлината. Виж какво мога да направя, за да те спася, ако пожелаеш. Колко е лесно. — Устата на лицето бълваше думи. — Моли се! — заповяда лицето. — На ръце и на колене!

— Но аз нямам нито ръце, нито колене — отвърна Тибор.

— Ще ти направя — каза огромното, разпалено лице.

Тибор внезапно усети, че се издига, след което се стовари с все сила върху тревата до каручката. *Крака.* Той беше коленичил. Видя дългите, подвижни форми, които го подкрепяха. Видя ръцете и дланите си, върху които се бе отпуснала горната част на тялото му. И стъпалата.

— Ти — каза задъхано Тибор — си Карлтън Луфтойфел. — Единствено Богът на Гнева би могъл да стори току-що направеното.

— Моли се! — разпореди лицето.

Тибор започна да мънка:

— Никога не съм се присмивал на най-великото създание във вселената. Не моля за прошка, а за разбиране. Ако ме познаваше по-добре...

— Познавам те, Тибор — прекъсна го лицето.

— Не съвсем. Не напълно. Аз съм сложна личност, а и самата теология е сложна напоследък. Не съм извършил нищо по-лошо от когото и да било друго, а съм сторил много повече добро от повечето. Разбираш ли, че съм на Пътуване, за да открия физическата ти самоличност, за да мога да нарисувам...

— Знам — отново го прекъсна Богът на Гнева. — Знам какво знаеш, както и много други неща. Аз *пратих птицата*. Аз съм причина да минеш близо до червея, за да се опита той да те оглозга. Схващаш ли всичко това? Аз направих така, че сачмените лагери на дясното ти колело да се повредят. През цялото това време си във властта ми. През цялото си Пътуване.

Използвайки новите си ръце, Тибор посегна към багажника на каручката и измъкна светкавично моментален цветен полароиден фотоапарат. Направи няколко бързи снимки на крещящото над него лице и зачака нетърпеливо да звънне сигналът.

— Какво стори? — попита устата. — Снимка ли ми направи?

— Да — отвърна Тибор. — Да разбере дали си действителен.

Както и поради други напълно съществени причини.

— Действителен съм — изплю отговора си устата.

— Защо си направил всички тези неща? — попита Тибор. — С какво съм чак толкова важен?

— Ти не си важен. Но твоето Пътуване е важно. Възнамеряваш да ме откриеш и да ме убиеш.

— Не! — изкрещя Тибор. — Само да те фотографирам!

Той грабна крайчето на отпечатъка и го издърпа от съпротивляващата се фотокамера.

Снимката показваше съвършено ясно гневното, неистово лице. Без каквато и да било възможност за недоверие.

Беше Карлтън Луфтойфел. Човекът, когото търсеше. Човекът, който се намираше в другия край на неговото един-бог-знае-колко-дълго Пътуване.

Което беше приключило.

— Смяташ да я използваш ли? — поинтересува се Deus Irae. — Тази снимка? Не, не я харесвам.

Брадичката му потрепна... и отпечатъкът в дясната ръка на Тибор се сгърчи, от него се надигна струйка дим и снимката бавно се посипа върху земята под формата на пепел.

— А моите ръце и крака? — попита задъхан Тибор.

— И те са мои.

Богът на Гнева се вторачи в него и Тибор усети, че се издига като парцалива кукла. След което се тръсна върху задника си на седалката в каручката. И в същия момент краката, стъпалата, ръцете, дланите — всичко изчезна. Отново беше без крайници. Седеше върху седалката, задъхвайки се от ярост. За няколко секунди беше като всеки друг. Това беше върховен момент за Тибор: възмездие за цял един живот, преживян в безпомощност.

— Господи — успя само да промълви той.

— Виждаш ли? — попита Богът на Гнева. — Разбираш ли какво мога да направя?

— Да — отвърна с дрезгав глас Тибор.

— Ще прекратиш ли Пътуването си?

— Аз... — Тибор се поколеба. — Не — отвърна след малко той. — Не още. Птицата каза...

— Аз бях тази птица. Знаем какво съм казал. — Богът все пак се поукроти за миг. — Птицата те доведе по-близо до мен, достатъчно близо, за да мога сам да те поздравя, както исках да постъпя. Както *трябваше* да постъпя. Аз разполагам с две тела. Едното, което виждаш в момента. То е вечно, неразруσιμο, както тялото, с което Христос се появил след възкресението. Когато го срещнал Тимоти и мушнал ръка в утробата на Христос.

— Отстрани — каза Тибор. — Докоснал го отстрани. И бил Тома.

Богът на Гнева притъмня като облак и чертите му започнаха да стават прозрачни.

— Вече видя този облик — каза той. — Това тяло. Но има и друго тяло, физическо, което остарява и се руши... тленно тяло, както казва Павел. *Него не бива да откриеш.*

— Мислиш, че ще го разруша ли? — попита Тибор.

— Да.

Лицето се стопи, едва успяло да изрече последната дума. Небето, отново синьо, се извиси като празен, заоблен свод, издигнат от гиганти — или от богове. От някакъв много древен, ранен геологически период, може би камбрийския.

След миг Тибор пусна револвера. Седнал в каручката, беше го стискал зад себе си. Какво ли би се случило, запита се той, ако се бях опитал да го убия? Нищо, отговори си сам. Тялото, в което го видях, несъмнено е такова, каквото твърди, че е: проява на нещо неразруσιμο.

Никога дори не бих опитал, осъзна той. Беше само блъф. Но Богът на Гнева не го знаеше. Освен, разбира се, ако беше всемогъщ, за каквото смятаха своя Бог християните.

Какво, за Бога, би станало, ако го бях убил, запита се той. Как би се чувствал светът без него... толкова малко неща, за които да се заловиш, бяха останали на този свят.

Така или иначе, копелето се измъкна, призна Тибор. Така че не се наложи. Поне не този път. Бих го убил при определени обстоятелства, осъзна неочаквано той. Но какви? Притвори очи, разтърка ги с ръчните си екстензори и почеса носа си. Ако се беше опитал да ме разруши? Не непременно. Трябваше да има нещо общо с обърканото съзнание на Луфтойфел, отколкото с някакви външни обстоятелства. Богът на Гнева притежаваше самоличност. Той не беше стихия. Понякога полагаше усилия за доброто на човека, но по време на войната буквално беше унищожил човечеството. Трябваше да бъде умиловителен.

Там беше ключът. Понякога Богът на Гнева вършеше добро; в други случаи зло. Бих могъл да го убия, ако действа злоумишлено... но ако върши добро, дори с цената на живота си бих го направил.

Грандиозно, помисли си. Гордост, високомерие. Синдромът на възгордяването. Не е за мен, реши той. Винаги съм бил в ниското. Някой друг, като Ли Харви Осуалд например, да се занимава с едрите убийства. Които действително имаха някакво значение.

Той въздъхна. Е, така беше. Но това беше нещо специално. През всичките си години като Служител на Гнева не беше се домогвал до мистично откровение, не бе откривал истински Бога по никакъв начин. Беше като да разбереш, че Хайдн е бил жена. Просто е невъзможно да го пренебрегнеш, след като веднъж се е случило.

Освен това истински мистичните преживявания променяха очевиденца. Както бе отбелязал Уилям Джеймс^[6] в друг един свят и в друго едно време.

Той ми даде липсващите ми части, помисли си Тибор. Крака, ръце, след което отново ми ги отне. Как е възможно божество да постъпва така? Казано простичко, това си беше садизъм. Да имаш ръце, да си като всеки друг. А не един пън в кравешка каручка. Бих могъл да се затичам, помисли си той. През крайбрежната океанска вода. А с ръцете си можех да майсторя всевъзможни предмети... като си помисля само колко добре бих рисувал. Причината за повечето от творческите ми ограничения произтича от този проклет апарат, който се налага да използвам. Можех да бъда много повече.

Дали ще се върне чудноватата синя сойка? Ако беше проявление на Deus Irae, вероятно не.

В такъв случай, зачуди се той, как би трябвало да постъпя?

Никак. Ами да, може да изкрещи в биволския си рог. За проба измъкна рога, щракна бутона и обяви гръмогласно:

— Чуйте всички! Чуйте всички! Тибор Макмастърс е попаднал в капан върху хълма и всеки момент ще умре. Можете ли да ми помогнете? Някой чува ли това?

Изключи рога и постоя известно време. Нищо друго не можеше да направи. Абсолютно нищо.

Сви се в каручката и зачака.

[1] Sui generis (лат.) — своего рода. — Б.пр. ↑

[2] Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem sempiternam (лат.) Божи агнецо, който си изкупител на греховете на хората, дари им вечен покой. — Б.пр. ↑

[3] Libera me domine. (лат.) — Освободи ме, Господи. — Б.пр. ↑

[4] Треперя и се боя! (лат.) — Б.пр. ↑

[5] Смъртта и природата ще се вцепенят, когато творението се надигне да отговаря пред Съдника! (лат.) — Б.пр. ↑

[6] Уилям Джеймс (1842–1910) — американски философ и психолог. — Б.пр. ↑

11.

— Припомнете си — говореше на децата Пит Сендс. — Виждали ли сте хром човек в каручка, теглена от крава? Бихте го запомнили, нали? Вчера късно следобед. Спомнихте ли си?

Той огледа лицата им, опитвайки се да подразбере нещо. Нещо, което те не искаха той да узнае.

Може да са го убили, предположи Пит.

— Ще ви дам награда, ако ми кажете — продължи той, докато бъркаше в джоба на палтото си. — Ето, твърд като скала бонбон от чиста бяла захар.

Протегна бонбона към детската тайфа, която го заобикаляше, но никой не посегна към него. Вирнали тъмните си личица, те го наблюдаваха безмълвни, сякаш любопитни да разберат какво възнамерява да направи.

Най-накрая едно дребосъче посегна към бонбона. Пит му го подаде. Хлапакът го взе, без да промълви нито дума, след което се измъкна назад от кръга. Избяга заедно с бонбона.

— Аз съм негов приятел — каза Пит, жестикулирайки. — Опитвам се да го намеря, за да му помогна. Тук пътищата са много тежки. Може да се умори или кравата му да падне... може би лежи някъде край пътя — мъртъв или умиращ.

Някои от хлапациите се ухилиха.

— Знаем те кой си — разпищяха се те. — Ти си марионетка на доктор Абернати и вярваш в стария Господ. А хромият ни припомни нашия катехизис.

— Към Бога на Гнева? — попита Пит.

— По-добре да повярваш — изкрещяха две от по-големите хлапета. — Той живее тук, не като стареца на кръста.

— Това е ваше мнение — отвърна Пит. — Аз съм на друго. Познавам стария Бог, както го наричате, от много години.

— Но не той причини войната.

Хлапетата продължаваха да се хият.

— Той направи повече — обясни Пит. — Създаде вселената и всичко в нея. Всички ние дължим съществуването си на него. И от време на време той се намесва в нашия живот, за да ни помогне. Може да спаси всеки от нас и всички ни... или ако реши, че така трябва, да ни остави да тънем в грях и поквара. Това ли предпочитате? Надявам се, не — заради спасението на вашите вечни души.

Усети, че го обзема гняв. Хлапаците го дразнеха. Но пък те бяха единствените, които можеха да му кажат дали Тибор беше минал от тук.

— Ние се прекланяме пред този, който може да направи всичко, което си поиска — изписка едно от хлапетата.

Останалите моментално се присъединиха:

— Да-а-а, прекланяме се пред този, който може да направи всичко, абсолютно всичко, което си поиска.

— Вие сте филотани — каза Пит.

— Какво е това, господин човек?

— Такива, които обичат смъртта. Прекланяте се на един, който се опита да сложи край на нашия живот. Великата ерес на съвременния свят. Много благодаря.

Той се отдалечи с бърза крачка, превил рамене под тежката си торба, на колкото е възможно по-голямо разстояние от хлапетата. Подигравките им постепенно заглъхнаха и накрая стихнаха окончателно.

Добре. Вече беше сам.

Приклекна, отвори торбата и зарови в нея, докато напипа охраняваната с батерия радиостанция. Извади я, нагласи я на тънките стойки, напъха слушалката в ухото си и включи предавателя.

— Доктор Абернати — каза той в микрофона. — Докладва Пит Сендс.

— Казвай, Пит — прозвуча гласът на доктор Абернати в ухото му.

— Почти съм сигурен — продължи Пит, — че съм на вярна следа.

Той разказа на доктор Абернати за хлапетата от Служителите на Гнева.

— Ако не са го виждали — изтъкна той, — нямаше да има защо да го защитават. А те го защитаваха. Ще продължа по този път.

— Пожелавам ти късмет — отвърна сухо доктор Абернати. — Слушай, Пит, ако все пак го намериш, не му прави нищо.

— Защо не? — възкликна Пит. — В разговора ни преди ден-два, когато ти и аз...

— Никога не съм ти казвал да тръгваш след Макмастърс. И никога не съм ти казвал нито да го спираш, нито да му причиняваш беда.

— Не, не си — призна Пит. — Но нали каза: „Когато хромият се върне с фотоса на Deus Irae и започне работа върху своята фреска, това ще донесе решително преимущество за Служителите на Гнева и за отец Хенди в частност.“ Не е трудно от това да се направи заключение какво всъщност искаш и какво би било най-добро за Старата църква.

— Най-големият грях е — отвърна Доктор Абернати — да убиеш. Заповедта нарежда: не убивай.

— Тя нарежда: „Не заколвай“ — отвърна Пит. — Има три староеврейски думи, които означават „убивам“ или подобно действие. В този случай е употребена думата, която означава „заколвам“. Сам проверих староеврейския източник. Знам за какво говоря.

— Въпреки това...

Пит го прекъсна:

— Няма да го нараня. Нямам никакво намерение да му сторя някакво зло.

Но, каза си на ум той, ако Тибор Макмастърс наистина ме отведе до Бога на Гнева — така наречения — аз ще... какво ще направя? Ще видим, отговори си сам.

— Как е Люрайн? — поитересува се Пит, сменяйки темата.

— Чудесно.

— Знам какво върша — добави Пит. — Просто ме остави да направя онова, което трябва, отче. Това е моя собствена отговорност, не твоя, ако не възразяваш да ти го кажа направо.

— А ти — отвърна доктор Абернати — си моя отговорност. Настъпи кратко мълчание.

— Ще ти докладвам два пъти на ден — продължи Пит. — Сигурен съм, че ще постигнем споразумение. Пък и Тибор Макмастърс може никога да не намери Карл Луфтойфел, така че всички тези приказки са само теоретични.

— Ще се моля за теб — каза доктор Абернати.

Връзката се разпадна. Доктор Абернати я беше прекъснал. Пит поклати глава и сумтейки напъха радиостанцията обратно в презраменната си торба. Продължи да клечи известно време, след което извади пакет „Пал Мал“ и запали една от малкото останали скъпоценни цигари.

Къде се намирам, запита се той. Моят началник ли ме изпрати тук? Сам ли си въобразих казаното от него по време на разговора ни в града... или той наистина го мислеше? Не мога да бъда сигурен, мина му през ума. Ако извърша престъпление или сторя грях, доктор Абернати би могъл да се отрече от него. Просто няма да знае, както са постъпвали едновременните гангстери по повод на някое убийство. Църквите и коза ностра имат нещо общо: фалшивата порядъчност на най-висшите нива. Всички мръсни престъпления се стоварваха върху дребните риби на дъното.

Какъвто съм и самият аз, каза си той.

Подобни мисли му бяха неприятни и Пит се опита да ги отхвърли. Те обаче не го оставяха на мира.

— Отче небесни — замоли се, допушвайки съсредоточено цигарата, — кажи ми как да постъпя. Да продължа ли да следвам Тибор Макмастърс, или да се откажа по морални съображения? Но има и още нещо: бих могъл да помогна на Тибор. Той не би трябвало да се отдалечава толкова много в кравешката си каручка. Разбира се, че съм длъжен да му помогна, ако закъса някъде или пострада и се нарани. В това няма никакво съмнение. Така че моето пътуване не е непременно с престъпни намерения. Би могло да е в името на благородна кауза: хуманен опит да открия един хром, който вече може и да е мъртъв. О, по дяволите всичко.

Той прекъсна молитвата, погълнат от мрачни мисли.

Беше се позатоплило. В гъсталаците наоколо шаваха насекоми и птички, а по земята зърна няколко дребни животинки. Всички те щъкаха по своите неизменни пътечки, които Йехова им беше предопределил да следват и отстояват. Допуши цигарата и метна фасата в един храсталак от преплетени бурени и див овес.

И накъде да се отправя сега, запита се Пит. Извади картата си и я заоглежда. Някъде тук съм, каза си той, отбелязвайки една точка. Близо до Великата К... Не искам да се доближавам до тази проклетия. Ами

ако е докопала Тибор Макмастърс? Може би все пак ще се наложи да отида там.

— По дяволите — изруга на висок глас той.

Не изпитваше кой знае какви християнски чувства, щом си помислеше за това дивашко електронно творение от предвоенните времена. Защо не вземе да се износи и да пукне, запита се той. Какво цели Божият промисъл, като продължава да го съхранява? Заплаха за всяко органично създание в радиус от пет мили.

Проклет да съм, ако тръгна нататък, увери сам себе си той. Ако Тибор действително е там, значи просто не съм имал късмет. Както и той — в края на краищата се опитвам да му помогна. Дали? Изпита пълно объркване. Няма да ми се изясни, докато не му дойде времето, осъзна Пит. Също като екзистенциалист, ще съдя за състоянието си от постъпките, които извършвам. Мисълта следва действието, както учи Мусолини. *Am Anfang war die Tat*^[1], казва Гьоте във „Фауст“. В началото бе делото, а не словото, учи Йоан в своите разсъждения логоса. Погърчването на теологията.

Той извади бинокъл от торбата си и огледа хоризонта, опитвайки се да разбере какво има пред него. Светът — гъмжащ зоопарк. Наоколо видове, които не се срещат по-нататък. Създания, от които всички изпитват ужас, и същества, за които никой не знае нищо. Човеци, следчовеци, квазичовеци, псевдочовеци... Всевъзможни видове, каквито би могъл да си въобразиш, а и някои, които не би могъл.

Ето там, вдясно, се простираше местонахождението на Великата К. Е, по дяволите, натам не би тръгнал в никакъв случай. Обиколни пътища? Започна да се озърта, наслаждавайки се на увеличителните свойства на призмите на бинокъла. Полета с човешки и роботизирани фермери, които пристъпваха по коравата земя... беше трудно да различиш роботите от живите. От прах в прах, каза си той. *Denn es gehet dem Menschen wie dem Vieh; wie dies stirbt, so stirbt mer auch.* Коего се случва с човеците, се случва и с животните: и едните, и другите умират.

Какво означава „да умра“, запита се той. Уникалността неминуемо загива. Природата се старее да свръхпроизведе всеки вид. Уникалността е грешка, провал за природата. В името на оцеляването са необходими стотици, хиляди, дори милиони от един вид, всичките равностойни. Ако всички, с изключение на един-единствен, загинат,

природата е победител. Но като цяло тя губи. Ами аз? Аз съм неповторим, осъзна той. Значи съм обречен. Всеки човек е неповторим, следователно обречен.

Печална мисъл.

Погледна ръчния си часовник. Тибор беше тръгнал преди шейсет и два часа. Колко далеч би могла да стигне една кравешка каручка за толкова време? Шейсет и два часа? Идиотски далеч. Скоростта на охлюва би трябвало да е постоянна, инч след инч, миля след миля. Вероятно е на около четирийсетина мили от Шарлотсвил, прецени Пит. По-добре да допусне най-лошото.

Дали усеща, че го преследвам, запита се той.

Как би постъпил хромият? Очевидно беше въоръжен. Ели беше споменала нещо по този въпрос. Тибор неминуемо би действал така, че да се защити. Както би постъпил всеки друг. В торбата си Пит имаше четири 38-калиброви патрона и специален полицейски револвер. Мога да го разкъсам на парчета с него, каза си. И ще го направя, ако пръв стреля срещу мен. И двамата бихме защитили живота си. Това е божествен инстинкт. Нямаме избор.

В откритото пространство, далеч от града, и двамата водеха смъртна битка срещу Антагониста. Антагонистът се хранеше от тях под формата на разруха. Изсмукваше телата на живите, като ги връщаше в окончателното им състояние на пръст... от което Бог щеше да ги въздигне, когато настъпи моментът. Възкресение на тялото, на съвършеното, неразрушимо окончателно тяло, което не гние, не загива и не се променя към по-добро или по-лошо. Кръвта и тялото не са плътта, която висеше на кръста. И тъй нататък. В това вярваха дори еретиците от църквата на Гнева: беше се превърнало в общоприета вяра. Без съмнение. Тибор, който се намираще пред него, сигурно има същите мисли, докато се друса в кравешката си каручка, блъскана, тътреща се и скрибуцаща върху коравата пръст. Двамата сме свързани, той и аз, от общата нишка на догмата. За миг се сливаме в един човек, Макмастърс и аз. Чувствам го. Но не продължава вечно. И то като уникалността загива.

Всички добри неща загиват, помисли си Пит. Поне тук, на този свят. Но на другия са като Платоновата теория за матрицата: надмогнали загубата и разрухата.

При извънредни обстоятелства кравата на Тибор би хукнала. Следователно може да се движи по-бързо от мен, прецени Пит. Ако знае, че съм по петите му, може да избяга, да набере добра скорост и да ме изостави тук. Кое то може би е по-добрият изход в крайна сметка. Той ще оцелее, аз ще оцелея... всичко продължава, както си е било. Само че не може да продължи, както си е било, тъй като Тибор ще разполага или с фотоси, или с филмови кадри. Тогава? Отрезвяваща мисъл. Въздействието върху Шарлотсвил — невъзможно да се предвиди. Прекалено много възможности и повечето от тях неприятни.

Странно, мина му през ума. Боим се единствено за нашето малко градче, без да ни е грижа за евентуална победа на Бога на Гнева тук, в останалия свят. Мислим единствено за собствената си ограничена околност. Ето какво се е случило с нас след войната, осъзна Пит. Хоризонтите ни са се смалили. Мирогледът ни се е свил. Като възрастни жени сме, ровим в прахта с ревматични пръсти. Стържейки в един и същ ограничен периметър какво препитание бихме могли да открием. Ето, аз съм тук и ме е страх. Искам да се върна в Шарлотсвил, а вероятно и хромият изпитва същото. Окаяни и изтощени странници, копнеещи да се завърнат в родната земя.

Към него се приближи женска фигура, пристъпваща с протегнати ръце босонога върху неплодната земя.

Продължението на Великата К.

[1] В началото бе дело (нем.). — Б.пр. ↑

12.

— Чувал ли си за Алберт Айнщайн? — попита женското продължение на Великия компютър и го сграбчи в желязно ръкостискане, обвило ръцете му с металните си длани.

— Относителността — отвърна Пит. — Теорията на...

— Да слезем долу, където можем да я обсъдим — прекъсна го продължението, теглейки го към себе си.

— О, не — възпротиви се той.

Цял живот се беше наслушал на истории за разрушената, полужива конструкция. В детството си се боеше от нея, ужасявайки се от момента на срещата. Ето че беше дошъл.

— Не можеш да ме принудиш да слеза долу — продължи той и си помисли за киселинната вана, в която попадаха жертвите ѝ.

Не и мен, каза си той и се напрегна да измъкне дланите си, влагайки всичките си сили, за да издърпа пръсти от ръкостискането ѝ.

— Задай ми въпрос — настоя продължението, без да престане да го привлича към себе си.

Пит мимо волята си пристъпи няколко крачки.

— Добре — съгласи се с дрезгав глас той. — Минавал ли е наскоро един фокомелус в малка каручка?

— Това първият ти въпрос ли е? — попита тя.

— Не — отвърна той. — Това е единственият ми въпрос. Не ми се разиграват играчки с теб. Игрите ти са разрушителни и ужасни. Те убиват хора. Знаем за теб.

Как ли, учуди се той, се е измъкнал Тибор от нея? А може да не се е измъкнал. Може да е умрял в мрака долу сред свистящата във ваната киселина.

Кой е скалпил това устройство в онези далечни времена, запита се Пит. Никой не знаеше. Вероятно дори Великата К. Злонамереното създаване, конструирало цистерната с киселина, вероятно първо е загинало в нея. При тази мисъл го обзе още по-силен страх. Облада го

целия. Какво е отгледала земята за толкова малко години, мина му през ума. Такива метастази на ужаса.

— Да — отвърна Великата К. — Един фокомелус мина неотдавна отгук и застреля един от амбулаторните членове в черепната ми кухня. Уцели го и той умря.

— Но ти имаш и други — отвърна, задъхвайки се Пит. — Като този, дето ме стиска в момента. Имаш много такива. Някой ден обаче някой човек или може би не човек, все едно, някой ще мине насам и ще сложи точка на съществуването ти. Бих искал да мога да го направя.

— Това вторият ти въпрос ли е? — попита тя. — Дали най-накрая няма да дойде някой и да ме разруши?

— Това не беше въпрос — сопна се Пит.

Това е убеждение, помисли си той. Благодетива вяра, че злините умират.

Великата К продължи:

— Веднъж Алберт Айнщайн дойде тук, за да се консултира с мен.

— Това е лъжа — отвърна Пит. — Той е умрял много години, преди да бъдеш създадена. Това е мегаломанска самозаблуда. Ти си строшена и ръждясала. Вече не можеш да осъществяваш реални желания. Ти си безумна. — Той продължи с презрителен и присмехулен тон: — Прекалено си стара. Прекалено мъртва. Останала е само частица, само искрица от теб. Защо живееш извън реалния живот? Ненавиждаш ли го? На това ли те научиха?

— Искам да оцелея — отвърна имитацията на женската фигура, продължавайки да го стиска в металната си хватка. С мрачна настойчивост.

— Слушай! — продължи Пит. — Мога да те науча нещо. За да отговаряш по-добре на въпросите. Едно стихотворение. Не съм сигурен дали ще мога да си го спомня съвсем дословно, но ще успея приблизително. „Видях аз вечността по онзи ден.“

Или беше нощ, поколеба се той. Всъщност какво ли знаеше Великата К. С положителност нищо за поезия. Беше прекалено злонамерена, за да се занимава със стихове. Всяка строфа би загинала в нея, удушена от мрачната неприязън.

— „Видях аз вечността онази нощ“ — коригира се той и спря.

— Това ли е всичко? — попита настойчиво Великата К.

— Има още. Опитвам се да си го спомня.

— Има ли рима?

— Не.

— Значи не е стихотворение — отсече Великата К и го повлече след себе си към сумрачната пещера, вход към огромната, ерозираща купчина в недрата ѝ.

— Мога да ти цитирам от Библията — добави Пит и усети, че целият е плувнал в пот от страх.

Искаше да се измъкне, да препусне с яките си крака. Но тя продължаваше да го държи. Сграбчила го така, сякаш животът ѝ зависеше от думите му, от нейните думи и от всичко, което се случваше. Да, помисли си той. Нейният живот е буквално това. Защото трябва да лови душите на живи създания. Не физическа енергия е онова, към което се стреми и което ѝ е необходимо: тя изсмуква духовна енергия от цялостните нервни системи на своите жертви. Онези, които се приближат твърде много до нея.

Черните хлапета сигурно са дребни рибки, мина му през ума. Не си заслужава да си губи времето с тях. Животът им е твърде несъстоятелен.

Ограничените умове са винаги в безопасност, каза си.

— Нито един жив варварин — обяви Великата К — не е чувал за Алберт Айнщайн. Той не би трябвало да бъде забравен. Той създаде модерния свят, ако го датираме от...

— Казах ти — прекъсна я Пит, — че знам кой е д-р Айнщайн. — Дали не го беше чула? Заговори с по-силен глас: — Отлично познавам името.

— Моля?

Беше оглушала частично и не го беше чула. Или пък вече беше забравила. По-скоро второто.

„Забравила.“ Вероятно би могъл да се възползва от това отвратително заболяване.

— Не отговори на третия ми въпрос — заяви високо и непоколебимо Пит.

— На третия ти въпрос? — в тона ѝ прозвуча обърканост. — Какъв беше въпросът?

— Не съществува никакво правило, че трябва да повтарям въпроса.

— Какво казах? — попита Великата К.

— Извъртя нещата, без да отговориш. Издаде безсмислено бръмчене и хриптене. Нещо като изтрита лента.

— Случва ми се — призна тя и мощното ръкостискане поотслабна.

Съвсем леко. Но той долови истинската ѝ, несъмнена грохналост. Неумението ѝ да се справи в трудна ситуация. Силата, която притежаваше, сега изтичаше, фазирана по неподходящ начин.

— Ти си — продължи храбро той, — тази, която си забравила д-р Айнщайн. Какво помниш, ако изобщо си спомняш нещо? Каж ми. Слушам те.

— Той имаше единна полева теория.

— Изложи я.

— Аз...

Ръкостискането отново стана по-яко. Сякаш беше събрала всичките си сили, напрегната да се справи с необичайната ситуация. Не ѝ допадаше, че плячката поема инициативата.

Мога да я разубедя, помисли си Пит, защото отдавна съм придобил йезуитска школовка. Моята религия сега ми помага. В едно необичайно, но рисковано място и време. Толкова за онези, които твърдят, че теологията е празна работа от практическа гледна точка. „Родените някога“, както се изрази преди години Уилям Джеймс. В друг един свят.

— Нека да дефинираме какво е човек — започна Пит. — Нека първо се опитаме да го опишем като пакет от инфрабиологични процеси, които...

Ръкостискането щеше да премаже пръстите му. Очевидно беше избрал погрешен подход.

— Пусни ме да си вървя — помоли Пит.

— Както се казва в песента на Боб Дилън — отвърна Великата К. — Аз ѝ давам мисълта си, а тя иска душата ми. Аз искам твоята жизненост. Ти се разхождаш по земята, докато аз си седя тук, самотна и куха от глад. Не съм се хранила от месеци. Много си ми необходим. — Тя го задърпа и след няколко крачки Пит видя пещерата да зейва пред него. — Обичам те — добави тя.

— Наричаш това, което вършиш, любов?

— Е, както казва Оскар Уайлд: „Всеки обича онова, което обича.“ Това напълно се отнася за мен. — В същия момент тя се сепна, сякаш някъде дълбоко в сложните й устройства се беше случило нещо. — Цяла банка с памет току-що се включи — обяви тя с механичния си, беззвучен глас. — Знам онова стихотворение. „Видях аз вечността онази нощ.“ Хенри Воан^[1]. Заглавието му е „Свят“. Седемнайсети век, англичанин! Тъй че на нищо не можеш да ме научиш. Просто трябва да се задействат банките си с памет. Някои от тях все още са блокирали. Много съжалявам.

И тя го повлече към ямата.

— Мога да ги ремонтирам — предложи Пит.

За негово изумление тя спря. За момент женското продължение престана да го тегли като закачена на въдица риба по океанското дъно.

— Не — отсече накрая. Непоколебимо. — Ако влезеш там вътре, ще ме нараниш.

— Аз човек ли съм? — попита Пит.

— Да — отвърна неохотно Великата К.

— Един човек не притежава ли достойнство? Кажете ми къде другаде във вселената съществува достойнство, освен у човека. — Усети, че доводът му подейства. И то точно навреме, слава Богу. — На небето? — продължи той. — Погледни и ми кажете дали виждаш достойнство сред растенията и океаните. Можеш да разровиш цялата Земя, но в края на краищата пак ще опреш до мен.

Той замълча. Беше заложил рисковано. Всичко на една-единствена карта.

— Признавам, че съм притеснена — промълви Великата К. — Способността на фокомелуса... дори той, лишеният от крайници, успя да се измъкне от мен. Че част от мен, протегнатата върху света, беше унищожена по негово желание. Бях сраснала с нея. А той продължи. Безпрепятствено.

— Това никога не би могло да се случи в старите времена — каза Пит. — По онова време ти беше всемогъща.

— Трудно ми е да си спомня.

— Ти може да не си спомняш. Но аз помня. — В същия момент той успя да изтръгне едната си ръка. — По дяволите — извика Пит, — пусни ме да си вървя.

— Нека опитам — чу той глас до себе си, кротък човешки глас.

Извърна се рязко и видя изправено човешко същество в оръфана сиво-кафява униформа и метален шлем с гребен като френските шлемове от времето на Първата световна война. Изумен, Пит не изрече нито дума, докато униформеният мъж изваждаше от една кожена торбичка малък сърповиден гаечен ключ. Нагласи го върху един болт в черепа на женското продължение и започна енергично да го развива.

— Ръждясал е — установи мъжът и продължи. — Но все пак тя по-скоро ще те освободи, отколкото да ме кара да я разглобя. Нали така, Велика К?

Той се разсмя с мощен, енергичен смях. Мъжки смях. Мъж в разцвета на силите си.

— Убий я — каза Пит.

— Не. Тя е жива и иска да продължи да живее. Не се налага да я убивам, за да я накарам да те освободи. — Униформеният почука с гаечния ключ по металната глава на продължението. — Още едно мръдване — предупреди я той — и банката ти със селеноидни комутатори ще изгори от късо съединение. Вече изгуби едно продължение днес. Можеш ли да си позволиш да изгубиш още едно? Не смятам. Не може да са ти останали много.

— Нека помисля за момент — помоли Великата К.

Мъжът издърпа ръкав и погледна ръчния си часовник...

— Шейсет секунди — отвърна той. — След което отново започвам да развивам.

— Ловецо — каза Великата К, — ще ме разрушиш.

— Тогава го пусни — отвърна униформеният.

— Но...

— Пусни го.

— Ще стана посмешище за целия цивилизован свят.

— Няма никакъв цивилизован свят — каза униформеният. — Само ние сме. А аз имам гаечен ключ. Намерих го в едно противовъздушно скривалище преди една седмица и оттогава...

Той отново посегна към болта.

Продължението на Великата К пусна и другата ръка на Пит, събра двете си ръце, повдигна ги и ги стовари върху униформения. От удара мъжът отлетя като цепеница, срина се на известно разстояние в разкривена поза и се опита да се надигне на колене. От устата му бликна кръв. За миг изглеждаше така, като че ли се моли. Но в

следващия рухна с лице върху буренака пред него. Гаечният ключ остана да лежи, където го беше изпуснал.

— Мъртъв е — съобщи продължението.

— Не.

Пит се отпусна на едно коляно над човека. Кръвта се просмукваше в дрехите му, попивайки бързо в грубата материя.

— Вземи го вместо мен — каза Пит на продължението, докато отстъпваше назад извън обсега му.

Продължението беше право.

— Не харесвам ловци — отвърна Великата К. — Изсушават хидроксида в бернитиума в моите батерии, а ако това ти се струва смешно, би трябвало да опиташ някой път.

— Кой беше той? — попита Пит. — Какво ловуваше?

— Урода без крайници, който мина преди теб. Беше му възложен, за което щеше да му се заплати. На всички ловци се плаща. Те не действат по убеждение.

— Кой му плащаше?

— Кой знае кой му плащаше? Плащаха му, това е всичко. Продължавайки да отстъпва, Пит каза:

— Това излишно убийство. Не мога да го понеса. Толкова малко хора останаха.

И той побягна.

Тя не го последва.

Поглеждайки назад, той видя как продължението влачи тялото на ловеца към пещерата. Да се нахрани с него дори така, дори с липсващата по-голяма част от живота му. Да се нахрани с остатъците от живот: клетъчната дейност, която все още не беше прекъснала. Ужасно, помисли си той и потръпна. И продължи да тича.

Той се опита да ме спаси, мина му бегла мисъл.

Защо?

Събрал длани във фуния, Пит изкрещя към Великата К:

— Никога не съм чувал за Алберт Айнщайн.

Изчака, но отговор не последва. След напрегната пауза той продължи.

[1] Хенри Воан (1622–1695) — английски поет. — Б.пр. ↑

13.

Като въртеше бързо педалите, преследван от образите на Великата К и на ловеца, Пит се отдалечаваше по лъкатушещия между скалистите хълмове път. След като подмина една стръмна канара, пред него изникнаха няколко дребни, движещи се фигури, които препречваха пътя по-нататък.

Действията му бяха автоматични.

— Внимавайте! — изкрещя той, като изви кормилото и натисна спирачката.

Блъсна се в някакъв камък и падна. Колелото отлетя с тракане напред. Миг преди да усети пронизваща внезапна болка в лакътя, бедрото и коляното си, той възкликна с изненада и погнуса:

— Бръмбари!

Щом се понадигна, разтривайки ударените места и изтупвайки праха от себе си, най-близкият бръмбар се обърна към него.

— Здравсти, едър — подхвърли той, — ти премаза едного от нас и ще завали дъжд.

— Да не сте мравки — отвърна Пит. — По дяволите! Щом се разхождате по пътя, сами си търсите белята!

— Сега не е час-пик — каза бръмбарът, насочвайки вниманието си към някаква полепнала с прах кафява сфера около осем инча в диаметър, която започна да търкаля по пътя, докато Пит проверяваше дали не е пострадала радиостанцията му.

— Ето още едно! — изкрещя един от бръмбарите малко по-нататък по пътя.

— Страхотно! Идвам.

Бутоните работеха. Обичайните атмосферни смущения изпълниха въздуха и Пит реши, че на радиото му беше провървяло повече, отколкото на гърба и на бедрото му. Тръгна към велосипеда и отново застана пред бръмбара. Един полъх на вятъра го накара да подуши въздуха.

— Кажи ми, бръмбар, какво е...

— Внимавай! — изстреля покритият с хитинова черупка скитник.

Пит се дръпна с известно закъснение. Кафява, рохка буца докосна лявото му стъпало и се плъосна на пътя.

Погледна към другия бръмбар, който се хилеше на известно разстояние.

— Нарочно го направи! — размаха юмрук той.

— Не е вярно — възрази бръмбарът до него. — Хвърли го на мен. Ето тук.

Бръмбарът побутна купчината и започна да почиства ботуша на Пит, като прибавяше изстъргалото към сферата.

— Това е лайно — установи Пит.

— Че какво очакваш да търкаля един торен бръмбар по пътя — да не би лимони?

— Махни го от крака ми. Чакай малко!

— Какво да чакам? Да не би да го искаш? Съжалявам. Който си го намери...

— Не, не. Махни го от мен. Но като специалист по такива работи, кажи ми, това е кравешко лайно, нали?

— Точно така — потвърди бръмбарът, прибавяйки последните парчета към топката си. — Много добро качество. Дава приятна и постоянна топлина. Не прекалена. Точно колкото е необходимо.

— Това означава, че оттук е минала крава.

Бръмбарът се изкикоти.

— Установяваш съществена връзка между явленията.

— Бръмбар, ти си наред — имаш си лайно и всичко, което ти трябва. Можеше да не го забележа, ако не беше ти. Виж какво, търся човек в каручка, теглена от крава, хром...

— Който се казва Тибор Макмастърс — довърши бръмбарът, потупвайки кълбото, след което отново го затъркаля по пътя. — Разговарях с него преди известно време. Пътуванията ни съвпаднаха за кратко.

Пит изправи велосипеда си и намести кормилото. Не забележа друга повреда. Подкара го с ръце по пътя, крачейки до бръмбара.

— Имаш ли някаква представа къде е сега? — попита.

— В другия край на пътя — отвърна бръмбарът. — Заедно с кравата.

— Добре ли беше, когато разговаря с него?

— Наред беше. Но каручката му създаваше проблеми. Едното колело имаше нужда от смазка. Тръгна да търси. Запраши към авторема с няколко бегачи.

— Къде е това?

— Оттатък онези хълмове. — Бръмбарът спря, за да посочи. — Не е много далеч. Пътят е маркиран... — потупа лайнната топка той и добави: — тук-там. Само трябва да си отваряш очите.

— Благодаря, бръмбар. Какво имаше предвид, като каза, че сте на Пътуване? Не знаех, че бръмбарите предприемат Пътувания.

— Ами старата дама се кани да снесе цяла лавина яйца — отвърна бръмбарът. — Нуждае се от полагаемото ѝ се уважение. С всичките му финтифлюшки. Ще се излюпят на връх Божията планина, където новородените ще зърнат първо Него, след като се измъкнат на бял свят.

— Вашият бог седи върху планина и всеки може да го види, така ли? — поинтересува се Пит.

— Е, за теб би било хълмче или могила — отвърна бръмбарът — и е останало само Неговото мъртво, нетрайно, тленно тяло.

— Как изглежда вашият бог?

— Прилича донякъде на нас, но е с Божии размери. Черупката Му е от по-здрав хитин от нашия, но тялото Му вече е разрушено и обезобразено. Очите Му са покрити с милион пукнатини, но все още са цели. Тялото Му отчасти е заровено в пясъка, но Той продължава да наблюдава отвисоко света от Своята планина, прониквайки чак до нашите бърлоги и сърца.

— Къде се намира това място? — попита Пит.

— О, не! Това е тайна на бръмбарите. Само избраници като нас могат да го посещават. Всеки друг би осквернил Тялото и би поругал неприкосновеното Име.

— Съжалявам — каза Пит. — Не исках да любопитствам.

— Твоят вид Го прати на онзи свят — добави с горчивина бръмбарът. — Зарови Го в Неговата планина с вашата проклетата война.

— Не съм имал нищо общо с това — оправда се Пит.

— Знам, знам. Прекалено си млад, както и всички останали. За какво ти трябва хромият?

— Искам да го намеря, за да го пазя. За него е опасно да е сам в това състояние.

— Прав си. Някой може да реши да открадне каручката му заради частите. Или да изяде кравата. По-добре да побързаш в такъв случай, господин...

— Пит. Пит Сендс.

— По-добре да откриеш хромия, преди да го е намерил някой друг. Дребен е като нас и лесно може да бъде смачкан. Изпитвам съжаление към подобни дребосъци.

Пит се метна върху велосипеда си.

— Нали ще се постараяш да не караш през следите, а, Пит? Така засъхват по-бързо и трудно се изстъргват.

— Добре, бръмбар. Ще внимавам. Ей, бръмбари, дръпнете се от пътя ми. Минавам!

Потегли и завъртя педалите.

— Сбогом — викна Пит.

— Видаблю да пази хромия, докато го намериш — отвърна бръмбарът, катерейки се по склона.

След няколко часа стигна до авторема, следвайки указанията на бръмбара и срещаните тук-там „знаци“. „Зад хълмовете. Не е много далеч“, беше казал бръмбарът. Но скалистите хълмове се простираха безкрайно дълго, преди да се спусне по един склон към обрасла с храсталаци и съсухрен буренак местност. Слезе от велосипеда и го подкара пеша. Вече беше започнало да се свечерява, но светът все още беше обгърнат от топлина и горещият въздух потрепваше над напечените камъни, а върху изпепелените пясъци се разстилаха сенките от лумналия залез, напомнящ заревото на химическа фабрика, която претопява хоризонта на запад. Бурените се заплитаха във веригата на велосипеда и глезените му. Но пък върху тях личаха следите от преминалата каручка, теглена от животно с копита. Тръгна към един гъсталак от бял равнец; следите продължаваха навътре в него. Твърдите вейки засвириха мелодия по спиците.

Запромъкна се навътре и най-после стигна до открита, гладка полянка, в чийто център косите слънчеви лъчи проблясваха върху обемист метален къс с овална форма.

Остави велосипеда и пристъпи предпазливо напред. Нямахте представа какво би могло да раздразни един разнебитен авторем.

Приблужи се и се окашля. Как би трябвало да се обърне към един авторем?

— Ъ-ъ, ваше производство? — осмели се Пит.

Нищо.

— ... процесор, производител, дистрибутор, механик — продължи той, припомняйки си постепенно фрагменти от ритуала. — Велики Добротворецо под гаранция, изключая труда и резервните части. Аз, един смирен клиент, наречен Пит Сендс, моля за разрешение да ти се представя.

Капакът на авторема се откряна встрани. От зейналата шахта се издигна стъбло, чийто край завършваше с биволски рог, който се завъртя към него.

— За какво става дума? — изрева той. — Аборт или смазка?

— Моля?

— Искаш да кажеш, че още не си взел решение ли? Моментално ще те изпепеля с електрически ток!

— Не! Чакай! Аз...

Пит усети слабо изтръпване по табаните на ходилата си. Продължи само за миг и той започна да отстъпва, забелязал тъмните струйки пушек, които изскочиха от отвора, разпръсквайки миризма на озон и изгорял изолатор.

— Не бързай толкова! — последва нов рев. — Какво е това зад теб?

— Ами... моят велосипед — отвърна Пит.

— Разбрах проблема. Дай го тук.

— На велосипеда му няма нищо. Дойдох да те попитам за един хром, който се казва Тибор Макмастърс. — Дали е идвал при теб...

— Велосипедът! — изпищя авторемът. — Велосипедът!

В същия момент от ямата се протегна дълга сгъваема скоба, която сграбчи рамката на велосипеда точно под седалката. Вдигна го от земята и го притегли към шахтата. Пит улови кормилото, докато велосипедът минаваше покрай него, и го задърпа обратно, забил пети в пръстта.

— Пусни колелото ми! По дяволите! Искам само малко информация!

Скобата го издърпа рязко от ръцете му и го вмъкна през отвора.

— Клиентът да изчака, докато траят огледът и ремонтът! — изкрещя.

После стъблото отново изскочи и тръсна на земята виниловочервен стол от алуминиеви тръби, една стойка със списания „Ридърс Дайджест“^[1], пепелник на крака и бледозелена закачалка, на която висяха календар на „Плейбой“, избеляла и изпоцапана от мухите снимка на Кратерното езеро и табели с надписи: „КЛИЕНТЪТ ВИНАГИ ИМА ПРАВО“, „УСМИХВАЙ СЕ“, „МИСЛИ“, „АЗ НЕ ПОЛУЧАВАМ ЯЗВА, САМО Я ПРИЧИНЯВАМ“ и „САМО ВИЕ МОЖЕТЕ ДА ПРЕДОТВРАТИТЕ ГОРСКИ ПОЖАРИ“.

Пит въздъхна, приседна и се зачете в статия за лечението на рака.

От дълбините на ямата се надигна леко жужене, което бързо се превърна в рев, съпроводен от неравномерни удари и трошенето на метал. Миг по-късно чу елеваторът да се издига със скрибуцане нагоре.

— Услуга с максимална ефективност! — изрева гласът. — Изчакайте да получите izdelieto!

Пит се изправи и се дръпна встрани от отворието на шахтата. Една след друга изскочиха три скоби, всяка стиснала лъскаво велосипедче с три колела.

— По дяволите! — извика Пит. — Унищожил си велосипеда ми! Скобите се поколебаха и замряха.

— Клиентът не е удовлетворен? — запита тих, заплашителен глас.

— Ами... велосипедчетата са красиви — заизвърта Пит. — Наистина майсторска работа. Всеки може да го види. Само че на мен ми трябва само един, голям... и с две колелета — предно и задно.

— Добре. Изчакай монтажа!

— Докато се занимаваш с това — добави Пит, — би ли могъл да ми кажеш какво се случи, когато Тибор Макмастърс дойде тук?

Трите велосипедчета отново потънаха надолу и шумовете се подновиха. Над тях се извиси гласът:

— Дребният фок ми остави поръчка, но не се върна да си я получи, нито пък за аборта! Ето! — От отвора излетя картонена кутия със смазка и тупна близо до краката му. — Това е неговата поръчка!

Ако искаш, предай му я сам... и го извести, че не се нуждая от клиенти като него!

Пит вдигна кутията и продължи да отстъпва, докато шумовете под краката му продължаваха да се засилват заплашително и гръмовито, така че земята започна да се тресе от вибрациите.

— Поръчката ти вече е изпълнена! — затътна авторемът. — Стой на мястото си!

Пит се обърна и хукна, препъвайки се из гъсталака.

Някаква сянка помрачи небето и той се хвърли върху осеяната със ситни камъни земя, покрил глава с ръце.

Отгоре му заваляха погопрътове за подскачане^[2].

[1] „Readers Digest“, списание с разнородни четива, препечатани със съкращения от периодични издания. — Б.пр. ↑

[2] Pogo stick (англ.) — прът с прикачена в долния край пружина и две стъпала, застаналият върху които може да се придвижва с подскачане. — Б.пр. ↑

14.

Тибор наблюдаваше преобличането на деня във вечерни дрехи и спускането на мрака над околността. Как беше онова тъжно малко стихотворение? „Вечер“ на Рилке:

*Der Abend wechselt langsam die Gewänder,
die ihm der Rand von alten Baumen hält;
du schaust: und von dir scheiden sich die Länder,
ein himmelfahrendes und eins, das fällt;*

*und lassen dich, zu keinem ganz gehörend,
nicht ganz so dunkel wie das Haus, das schweigt,
nicht ganz so sicher Ewiges beschwörend
wie das, was das, was Stern wird jede Nacht und steigt;*

*und lassen die (unsäglich zu entwirrn)
dein Leben, bang und riesenhaft und reifend,
so dass es, bald begrenzt und bald begreifend,
abwechselnd Stein in dir wird und Gestirn.^[1]*

Той знае как се чувствам, каза си Тибор, никому ненужен, загубил всяка надежда за непостижимата вечност, объркан, самотен, уплашен. Ако можех веднага да се превърна в камък и звезди, бих го сторил. Богът на Гнева ми даде крака и ръце. И отново ми ги отне. Наистина ли се случи? Да, случи се. Сигурен съм. Защо ми даде крайници, след като не успях да ги задържа? Би било чудесно просто да поддържа нещо и да го докосвам известно време. Стори ми се садистично, но сега си мисля, че християнската версия е мазохистична. Да насочиш срещу себе си всички злини, което е не по-малко противно в края на краищата. Той обича всички безгранично, някак си неумолимо. Но създаде хора, които не можеха да преживеят живота си,

без да го наранят. Нуждаеше се от нещо болезнено, за да го обича. Те и двамата са болни. Трябва да бъдат. Колко ужасно се чувствам, колко незначителен. Все пак не ми се умира. Но се боя да използвам отново биволския рог. Особено в тази тъмнина. Не се знае какво би могло да го чуе и да се появи — веднага.

Тибор захлипа. Звуците на нощта — цвъртене, бръмчене, сухото скриптене на клоните по кората на стволите — бяха сподавени от хлипането му.

Усети сътресение, съпроводено от скрибуцане, щом някакво допълнително бреме се стовари върху каручката му. О, господи! Какво е това, стресна се Тибор. Абсолютно безпомощен съм. Ще лежа тук, а то ще ме изяде. Толкова тъмно е, че дори не знам накъде да протегна екстензора си, за да се защитя. Някъде зад мене и се приближава...

Усети хладно, влажно докосване по врата си, някаква козина. То застана до него и облиза бузата му.

— Тоби! Тоби...

Беше кучето, което му бе дал гущерът. Преди известно време избяга и той беше решил, че се е върнало при предишните си господари. Зърна очертаната му на фона на небето муцуна, провисналия език, белите зъби, сякаш се хилеше.

— Значи все пак остана при мен — промълви Тибор. — Нямам с какво да те нахраня. Надявам се, че сам ще си намериш нещо. Остани при мен. Свий се и заспивай до мен. Моля те. Аз ще ти говоря, Тоби. Добро куче, добро куче... Съжалявам, че не мога да те погала. В тази тъмнина може да не преценя и да ти строша главата. Все пак остани. Остани...

Ако изкарам нощта, помисли си той... ако издържа, ще е благодарение на теб.

— Някой ден ще те възнаградя — обеща на кучето, което се размърда от категоричния му тон. — Ще спася живота ти. Ако спасиш моя, ако съм жив, докато пристигне помощ — обещавам! Ако все още съм жив, когато някога изпаднеш в беда, ще чуеш рев, търкаляне и аз ще се появя! Навсякъде ще се разлетят листа и прах и ти ще знаеш, че пристигам, където и да се намирам в този момент, за да ти се притека на помощ! Грохотът и тътенът на твоето избавление ще ужаси всеки! Ще те защитавам, ще те обичам, точно както сега ти ми помагаш да

изкарам тази нощ. Това е моето свещено, тържествено обещание пред самия Бог.

Кучето заудря с опашка.

Пит Сендс крачеше под лунната светлина през потъналата в мрак равнина между коловозите от кравешката каручка, поспирайки от време на време, за да се увери, че все още ги има. Не би трябвало да е на открито след мръкване. Разумно бе да намери някакъв подслон и да поспи. Но пък трябваше да се отдалечи, колкото е възможно повече от умопомрачения авторем. Може би вече съм достатъчно надалеч. Сега обаче се чувствам уязвим, незащитен. Какво равно и пусто място. Преди да се смрачи, в далечината се виждаха дървета. Все още му се струваше, че крачи към тях. Десният коловоз нещо лъкатуши. Без смазка това колело може да се е строшило. Той дали е добре? Бедрото ми е натъртено. А си изгубих и шапката. Сега темето ми ще изгори и ще се олющи. И пак ще изгори. И пак ще се олющи. Никога не потъмнява... Как ли се оправя Тибор? Колко здрави са ръчните му хващачи? Чудя се. Дали би могъл да се защити? И коляното ме боли. Поне този проблем той няма да има никога. Животът би бил далеч по-семпъл, ако Луфтойфел бе проявил благоприличието да умре навреме. Всички го знаеха. Сега обаче... Какво ще направи, ако той действително се появи? Ами ако гали кученца и раздава бонбонки на дечурлигата? Ако има съпруга и десетина дечица, които го обичат? Ако... По дяволите! Прекалено много „ако“. Какво би казала Люрайн? Не знам какво би казала Люрайн... Накъде води този проклет коловоз?

Клекна и заоглежда земята. Беше покрита с дребни камъни и следи не се забелязваха. Изправи се, разкърши рамене и продължи. Нямаше причина да сменя посоката. Засега ще продължи направо.

Проверяваше от време на време пътя, но той беше все така грапав и каменист. Ще трябва да огледам по-внимателно сутринта, реши Пит.

Крачейки нататък, забеляза някаква светлинка да блещука отляво, точно зад ръба на купчина камъни. Продължи още малко и светлината се засили, докато се превърна в малък огън на открито. Наблизо се откри самотен силует, някакво същество със странно

заострена глава. Беше застанало на колене и вниманието му очевидно беше насочено към пламъците.

Пит забави крачка и се втрени в разкрилата се гледка. След малко при един полъх на вятъра усети тръпчива миризма и устата му се напълни със слюнка. Отдавна не бе хапвал нищо.

Остана доста време на мястото си, след което тръгна към огъня, пристъпвайки бавно и предпазливо. Щом се приближи, зърна блещукането на метален шлем. Беше със заострен връх, който не можеше да забрави лесно. Огледа лицето под него. Да, нямаше никаква грешка.

Той пристъпи по-уверено.

— Ловецо! — възкликна той. — Ти си същият. Нали? Там, при Великата К...

Мъжът се разсмя бурно, от което пламъците потрепнаха.

— Да, да! Идвай и сядай! Не обичам да вечерям сам.

Пит свали торбата си и се отпусна до нея от другата страна на огъня.

— Бях готов да се закълна, че си мъртъв — каза той. — Всичката тази кръв. Нали накуцваше. Мислех, че те е убила. А когато те повлече навътре... Сигурен бях, че с теб е свършено.

Мъжът кимна, докато обръщаше кокалените шишове, на които бяха набодени късове месо.

— Разбирам, че си се заблудил — отвърна той. — Вземи!

Измъкна един шиш от огъня и му го подаде. Пит облиза пръстите си, за да не се опари, и го пое. Месото беше добро, сочно. Понечи да попита от какво е, но се отказа. Един ловец винаги може да намери нещо добро за ядене. Това му беше достатъчно.

Мъжът се хранеше с необичайна предпазливост и щом огледа лицето му, Пит разбра причината: долната му устна беше разцепена дълбоко.

— Да — измърмори ловецът, — кръвта би могла да те заблуди — отчасти от устата ми и отчасти от една неотдавнашна рана върху главата ми, която отново се отвори. Затова нося шлем. — Той го потупа. — Добра работа свърши. Спаси ме да не направи черепа ми на каша.

— А как успя да се измъкнеш от нея? — попита Пит.

— О, нямаше особени проблеми — отвърна ловецът. — Изплъзнах се още докато ме вмъкваше вътре. Вече бях развил черепния й болт почти докрай. Казах само едно врътване и наистина толкова беше достатъчно. С пръсти. Престо! — Той щракна с пръсти и напъха още едно парче месо в устата си. — Така тя се стовари надолу, а аз се измъкнах нагоре. Това беше всичко. Жалко. Но пък ѝ предоставих всички шансове. Знаеш го, нали?

— Беше напълно лоялен с нея — потвърди Пит, довършвайки шиша, и насочи очи към останалите, които продължаваха да цвърчат.

Мъжът му подаде нов.

И ръцете му са все така уверени, помисли си Пит, поемайки месото. Вещина, умение, нерви като платинени жици, стави като зъбчати колела и сачмени лагери от неръждаема стомана. Ловкост, смелост — ето това е необходимо, за да си ловец. Но притежава също така и непоколебимост. Състрадание. Колко от нас биха посмели да се противопоставят на нещо, което иска да ни налапа?

— След като се магнах от онова място — продължи ловецът, — поех отново пътя си, доволен да разбера, че си имал благоразумието да се отдалечиш.

О, боже мой, помисли си Пит. Надявам се наистина да е бил в безсъзнание, а не само да го твърди. Ами ако ме е чул как предлагам на К да вземе него вместо мен? Но тогава аз действително си помислих, че е мъртъв. Просто го казах. Така че дори да ме е чул, би трябвало да знае каква е причината. Но можех да му го разправам сега, за да се направя на добър, макар че не това имах предвид, когато го казах. От друга страна, ако го е чул, значи наистина е много благороден мъж, за да ми е простил, което означава, че се преструва, че не го е чул и че аз никога няма да разбера. О, Боже мой! А сега аз тук нагъвам неговите шишове.

— Какво стана с велосипеда ти? — попита ловецът.

— Авторемът го превърна в прътове за подскачане — отвърна Пит.

Ловецът се усмихна.

— Нищо чудно — каза той. — Изпортят ли се веднъж чарковете им, вършат невероятни проклетии. Но ти носиш нещо, което нямаше преди това. Наистина ли е изпълнил както трябва някаква поръчка, преди да съсипе велосипеда ти?

— Чужда поръчка — отговори Пит. Но и тя беше твърде закъсняла.

— Какво ще правиш с цялата тази смазка?

— Ще я занеса на един човек, който сигурно се нуждае от нея — обясни Пит, припомняйки си твърдението на К, че ловецът преследва Тибор.

По всяка вероятност беше дезинформация. И все пак...

Напълни устата си, за да не изтърси нещо, без да е помислил поне десетина секунди.

Защо му е все пак да търси Тибор, зачуди се той. Какво би могъл да иска от него? С какво Тибор заслужава да бъде преследван? От друго, освен от мен?...

След като се нахраниха, Пит реши, че трябва да предложи на мъжа една от останалите си цигари. Направи го и взе една за себе си. Запалиха ги с главня от огъня и се изтегнаха върху камъните, пушейки и отдъхвайки.

— Не знам — каза Пит — доколко е уместен въпросът ми. Затова те моля да ме извиниш, ако съм неучтив. Не срещам много ловци, за да съм наясно с етикета. Просто се питах: преследваш ли нещо или някого в момента, или си в почивка?

— О, в момента преследвам — отвърна мъжът. — Търся един дребен фокомелус, наречен Тибор Макмастърс. Мисля, че в момента следата е доста прясна.

— Наистина ли? — възкликна Пит, подръпвайки от цигарата, поставил ръка под главата си и загледан към звездите. — Какво е сторил?

— О, нищо, нищо все още. Не е особено важен. Част от един по-мощен замисъл.

— О. — Сега какво да кажа, запита се Пит. И продължи: — Между другото, името ми е Пит. Пит Сендс.

— Знам.

— Забравих да се представя по-рано, а... ти знаеш? Откъде?

— Защото познавам всички в Шарлотсвил, Юта — т.е. всеки, който има някаква връзка с Тибор Макмастърс. Малко градче е. Не сте кой знае колко много там.

— Добра работа — каза Пит, имайки усещането, че някакви безболезнено забити в плътта му шипове започват да му причиняват

болки. — Твоят работодател трябва да е изразходвал много усилия и средства. Би било по-лесно да се свържеш с този човек в самия град.

— Но и безпредметно — отвърна ловецът. — А и усилията и разходите не означават нищо за моя работодател.

Пит изчака, пушейки. Даваше си сметка, че би било нарушение на етикета да се поинтересува за самоличността на работодателя. Може би ако потърпя, сам ще ми я съобщи, реши той.

Огънят изпука. В далечината нещо нададе вой, а нещо друго изкудкудяка.

— Името ми е Шулд, Джек Шулд^[2] — представи се ловецът, подавайки ръка.

Пит се извърна на една страна и я пое. Ръкостискането на ловеца беше достатъчно, предположи, за да строши пръстите му, независимо че другият очевидно не беше вложил цялата си сила. Щом освободи ръката си, Пит отново се отпусна по гръб и продължи да съзерцава звездните купове. Един метеор драсна небето с огнена черта. „Когато звездите мятат своите копия — спомни си той — и поръсват небето със своите сълзи...“ Как беше по-нататък? Паметта му изневери.

— Тибор е тръгнал на опасно Пътуване — продължи Шулд — и наскоро е изразил желание да се присъедини към религията, на която ти ще станеш служител.

— Наистина си информиран — отбеляза Пит.

— Да, бих казал. Вие, християните, имате известни проблеми напоследък — добави той — и дори един-единствен новопокръстен би означавал много в малко градче като Шарлотсвил, Юта. Нали така?

— Не мога да отрека — призна Пит.

— Затова твоят ментор те изпрати да се грижиш за новака, за да не му се случи нещо лошо, докато приключи задълженията си за конкуренцията.

— Наистина искам да го открия и да го защита — отвърна Пит.

— А обектът на неговите издирвания? Изпитваш ли някакво любопитство по отношение на онзи, когото са му възложили да нарисува?

— О, понякога се питам дали този човек продължава действително да е жив — каза Пит.

— Човек? — възкликна Шулд. — Все още можеш да го наричаш така?

— Е, за разлика от нашите конкуренти, лично аз не го смятам подходящ за по-значителна роля.

— Нямам пред вид теологията — поясни Шулд. — Само обърнах внимание, че ти присъди човешка същност на някого, който е загубил всякакво право да бъде наричан човек. В сравнение с него Адолф Айхман^[3] е ангел небесен. Говорим за чудовището, разрушило почти целия свят.

— Не мога да отрека деянието, но не съм способен да го осъдя за него. Как бих могъл да узная мотивите му, намеренията му?

— Огледай се наоколо. По всяко време. Във всяко място. Последниците са очевидни на всяка крачка. Той е, казано направо и с една дума, нечовешко чудовище.

Пит кимна.

— Може би — отвърна той. — Ако наистина е разбирал същността и спецификата на своите деяния, то предполагам, че навремето е бил нещо невъобразимо.

— Осъди Карлтън Луфтойфел. Това е несъмнено. Днес няма живо създание на земята, което да не познава болката заради него. Той е виновен за цял океан от нещастия, за цял континент от отчаяние. Белязан е от деня, в който взе своето решение.

— Бях чувал, че ловците са користолюбиви и не действат по убеждение.

— Изпреварваш ме, Пит. Не съм казал, че е обект на моето преследване.

Пит се разсмя. Както и Шулд.

— Но щастливи са времената, когато желанията и обстоятелствата съвпадат — каза след малко Шулд.

— В такъв случай защо търсиш Тибор? — попита Пит. — Не схващам напълно връзката.

— Звярът е бдителен — отвърна ловецът, — но се съмнявам подозренията му да паднат върху един фокомелус.

— Започвам да разбирам.

— Да. Ще го отведе при него. Тибор ще може да съзре образа му. Аз ще получа плътта му.

Пит потръпна. Ситуацията се беше променила и усложнила, но може би тъкмо затова бе възможно да се обърне в негова полза.

— Планираш ли да го извършиш бързо и чисто? — попита.

— Не — отговори Шулд. — Натоварен съм да се уверя, че е тъкмо обратното. Нает съм от всесветовна тайна полицейска организация, която търси Луфтойфел от много години — тъкмо с тази цел.

— Разбирам — рече Пит. — Почти бих предпочел да не го знам. Почти...

— Казвам ти го, защото за мен ще е по-лесно, ако някой от вас знае. Колкото до Тибор, той е член на Служителите на Гнева и техните символи вероятно все още имат влияние върху него. Ти, от друга страна, си представител на противниковия лагер. Разбираш ли какво имам предвид?

— Питаш дали ще съдействам?

— Да. Ще съдействаш ли?

— Не мисля, че съм в състояние да спра човек като теб.

— Не това попитах.

— Знам.

По дяволите! Би ми се искало точно в този момент да разговарям с Абернати, помисли Пит. Но няма никакъв начин да се свържа. А и той не би ми дал истински отговор. Този път трябва да решавам сам за себе си. На Тибор не бива да бъде позволено да се срещне с Луфтойфел. Трябва да съществува начин. Ще имам време да открия начин. А след това ще оставя Шулд да свърши работата вместо мен. Сега не мога да отговоря нищо друго, освен:

— Добре, Джек. Ще съдействам.

— Добре — отвърна Шулд. — Знаех, че ще го направиш.

Усети яката му ръка да стисва рамото му за миг. И в същия момент се почувства заобиколен от камъните и звездите.

[1]

*Придържана едва от дървесата,
одеждите си сменя вечерта.
Ти гледаш: с теб сбогуват се полята —
едно се спусна, друго полетя.*

И ти остана раздвоен сърдечно:

*ни тъмен като дом в безмълвен час,
ни сигурен в безименното вечно,
което бди като светлик над нас.*

*Така раздипли ти и овладя
живота, който плахо в теб съзрява.
А той, ту краен, ту прозирац, става
в гърдите ти ту камък, ту звезда.*

Прев. от немски Стоян Бакърджиов. — Б.пр. ↑

[2] Schuld (нем.) — вина. — Б.ред. ↑

[3] Шефът на еврейския отдел в Гестапо, отговорен за организацията на изстреблението на шест милиона евреи в лагерите на смъртта през Втората световна война. — Б.ред. ↑

15.

Денят се разливаше върху света. Ето там: въпросителни изчуруликвания на птици, отначало нерешителни, но все по-пронизителни. Малко по-нататък: роса като дъх върху стъкло, който след миг вече е изчезнал. Ивици всевъзможни цветове върху източния хоризонт, които избледняват, избледняват до синьо. Тук: сякаш полуразтопена восъчна кукла, Тибор се е отпуснал в рухналата каручка, а до него вирналото уши куче оглежда света наоколо.

Последвалата прозявка, премигване, размърдването на паметта. Тибор сви и отпусна раменните си мускули. Изометрични упражнения. Изпъване. Свиване. Отпускане.

— Добро утро, Тоби. Още един ден. През този всичко ще стане ясно, предполагам. Ти си добро куче. Дяволски добро. Най-доброто куче, което познавам. Сега можеш да слезеш от каручката. Хвани си закуска, ако знаеш как. Боя се, че това е единственият начин да си я осигуриш.

Тоби скочи долу, облекчи се до едно дърво, обиколи каручката и подуши земята. Тибор включи екстензора и се зае с простичкия си тоалет.

Вероятно би трябвало да опитам отново с биволския рог, веднага, мина му през ума. Но се страхувам да го направя. Наистина ме е страх. Това е последната ми надежда. Ако нищо не се получи, не ми остава друго.

Колеба се дълго време. Огледа небето, дърветата.

Синята сойка? Това ли е, което търся, запита се той. Дори не знам какво търся. Предполагам, че все още не съм се събудил напълно. Тоби се насочи към храсталака. Дали ще го видя пак? Може вече да не съм жив, когато се върне. Никой не знае какво... Стига! Добре. Чаша кафе би свършила много добра работа. Прекрасна работа. Една последна чаша... Добре! Ще пробвам с рога.

Вдигна го, включи го и извика:

— Хей! Тук е Тибор Макмастърс. Претърпях авария. Каручката ми е неподвижна. Не мога да се помръдна. Ако някой ме чува, нужда се от помощ. Чувате ли ме? Можете ли да ми помогнете? Има ли някой наоколо?

Нищо. Изчака петнайсетина минути и опита отново. И отново нищо.

Още три опита. Измина повече от час. Тоби се върна, обсъди нещо с кравата и се изтегна на сянка.

Едва чут... Вик ли беше? Или изпукване в ушите? Смесица от надежда, страх и неясни шумове? Писък на животно?

Изби го пот, напрегнат да чуе нещо на фона на обичайните звуци, заслушан отново да го долови.

Тоби излая.

Тибор се извърна и видя, че кучето се е изправило и гледа нататък към пътя с наострени уши и напрегнато тяло.

Включи рога и отново го надигна.

— Хей! Хей! Насам! Насам! В капан съм! В една строшена каручка! Тук е Тибор Макмастърс! Преживях авария! Чувате ли ме?

— Да! — Думата отекна между хълмовете. — Пристигаме!

Тибор започна да се смее. Очите му се навлажниха. Изхлипа. В същия момент му се стори, че зърна синята сойка да отлита сред дърветата. Но не беше сигурен.

— Ще довършим това Пътуване, Тоби — каза той. — Мисля, че ще се справим.

Изминаха още десетина минути, преди Пит Сендс и Джек Шулд да се появят иззад завоя, та да може да ги види. Тоби присви уши, ръмжейки, и заотстъпва към каручката.

— Всичко е наред, Тоби — успокои го Тибор. — Познавам единия. Тук е заради християнските си задължения. Да бъде самарянин на разположение и да поглежда през рамото ми назад. И аз имам нужда от него. Цената е добра, каквато и да е.

— Тибор! — извика Пит. — Ранен ли си?

— Не, само каручката се развали — отвърна безръкият. — Изхвърча колелото й.

Те се приближиха.

— Виждам колелото — каза Пит и погледна към спътника си. — Това е Джек Шулд. Вчера го срещнах по пътя. Това е Тибор

Макмастърс, Джек, велик художник.

Тибор кима.

— Не мога да подам ръка — каза той.

Шулд се усмихна.

— Ще ти услужа с моята — отвърна. — Ще нагласим това колело за нула време. Пит има смазка.

Шулд отиде до колелото, вдигна го от хрсталака, където беше паднало, и го затъркаля към каручката.

Чевръст е, помисли си Тибор. Всички познавачи на движенията на необезобразените положително биха били единодушни по този въпрос. Какво ли иска?

Тоби заръмжа, щом Шулд приближи колелото до предната част на каручката.

— Марш, Тоби! Сега се дръпни! Те ми помагат — нареди Тибор.

Кучето се отдалечи на около дузина крачки и седна, като продължи да наблюдава. Пит донесе смазката.

— Ще трябва да повдигнем каручката — рече той. — Чудя се...

— Аз ще я вдигна — каза Шулд.

Докато двамата работеха, Тибор се обади:

— Предполагам, че би трябвало да попитам накъде сте тръгнали?

Пит го погледна и се усмихна. След което въздъхна.

— Сам знаеш — отвърна той. — Ти пое по-рано, защото не искаше да те придружа. Така. Но аз трябваше да те последвам поради вероятността от подобни произшествия.

Той посочи каручката.

— Добре — примири се Тибор. — Добре. Както се оказва, не съм неблагоприятен. Слава богу, че се появихте.

— Мога ли да го считам за намек, че съм добре дошъл за нормалния ход на Пътуването?

Тибор се разсмя.

— Нека го формулираме, че вече не бих се противопоставил на присъствието ти.

— Предполагам, че това е достатъчно.

Пит отново се зае с работата си.

— Как се срещнахте с господин Шулд?

— Той ме избави при сблъсъка ми с продължението на Великата К.

— Тъкмо навреме.

Шулд се разсмя, а Тибор подскочи, щом мъжът приклепна под каручката и я изправи върху раменете си.

— Джек Шулд наистина е сръчен — добави той. — Да, несъмнено е така. Сега го нагласи на главината, Пит.

Предполагам, би трябвало да съм доволен, че отново има хора около мен, помисли си Тибор, след всичко преживяно напоследък. И все пак...

— Готово — каза Пит. — Вече можеш да пускаш.

Шулд отпусна каручката и се измъкна изпод нея. Пит започна да затяга главината.

— Безкрайно съм задължен — рече Тибор.

— Дреболия — отвърна Шулд. — Радвам се, че успях да помогна... Приятелят ти ми каза, че си на Пътуване.

— Точно така. В рамките на една поръчка...

— Да, той ми каза и за това. Тръгнал си да зърнеш дъртия Луфтойфел за твоята фреска. Достоеен проект, бих казал. Предполагам, че си на прав път.

— Знаеш ли нещо за него?

— Така мисля. Известно ти е, че непрекъснато се разпространяват слухове. Много пътувам. Чувам какви ли не работи. Някои твърдят, че това на север е неговият град... Не, не би могъл да го видиш отгук. Но продължавай по този път и ще стигнеш до едно селище. То било, казват.

— Вярваш ли на тези слухове?

Шулд потърка тъмната си брадичка и погледът му стана някак разсеян.

— Бих казал, че шансовете са доста добри — отвърна той. — Да. Предполагам, че бих могъл да го откроя там.

— Не вярвам вече да използва истинското си име — предположи Тибор. — Вероятно е приел нова самоличност.

Шулд кимна.

— Чувам, че случаят е точно такъв.

— Знаеш ли го?

— Името ли? Не. Самоличността? Така мисля. Чувал съм, че сега е ветеринар и е превърнал в свой дом реконструирано противоатомно убежище, където живее с някакво слабоумно момиче.

— Това място в самия град ли е?

— Не. На известно разстояние от града. Казват, че е лесно да го подминеш.

Пит въздъхна и се изправи. Вдигна купчина листа и започна да изтрива ръцете си. Накрая ги избърса в панталоните си.

— Готово — каза той. — Сега, ако бутнем, а ти накараш кравата да тегли, ще можем да те изтикаме обратно на пътя. И ще разберем дали държи здраво. Ще ми помогнеш ли, Джек?

Шулд заобиколи каручката откъм задната страна.

— Така, готов ли си? — попита Пит.

— Готов съм.

— Бутай!

— Давай! — извика Тибор.

Каручката изскрибуца, подскочи напред, назад, пак напред, още напред покрай канавката, пое по наклона и се заизкачва. След около минута застана отново на пътя.

— Пробвай я сега — предложи Пит. — Виж как се движи по равното.

Тибор потегли.

— По-добре — обяви той. — Усещам разликата. Много по-добре.

— Чудесно.

И те продължиха по пътя — нагоре, надолу и заобикаляйки хълмовете.

— Колко надалеч отиваш? — обърна се Тибор към Шулд.

— Доста далеч — отговори той. — Минавам през онзи град, за който говорихме. Дотам можем да вървим заедно.

— Да. Мислиш ли, че ще имаш време, за да ми покажеш мястото?

— На Луфтойфел. Със сигурност. Ще се опитам. Ще ти покажа къде предполагам, че е. Разбираш ли, искам да помогна.

— Това наистина ще е съществена помощ — каза Тибор. — Кога, смяташ, ще стигнем?

— Вероятно утре по някое време.

Тибор кимна.

— Какво мислиш за него, откровено? — попита той.

— Добър въпрос — отвърна ловецът. — Знаех, че рано или късно ще го зададеш. Какво мисля за него ли? — Той подръпна носа си и прокара пръсти през косата си. — Прекосил съм много места и съм видял по-голямата част от света, както преди, така и след. Преживях дните на разрухата. Видях как умират градовете и как посърва природата. Видях земята да се съсухря. Старите времена бяха съхранили частица от красотата. Градовете бяха болни, мръсни места, но в определени моменти, поглеждайки ги отгоре, да кажем от самолет в безоблачно небе, обикновено при кацане или излитане, целите потънали в светлини, почти можеха да ти заприличат, поне за миг, на видение на свети Августин. *Urbi et orbi*^[1] може би в този кратък миг. А измъкнеше ли се човек веднъж от градовете в хубав ден, имаше толкова много зелено и кафяво, изпъстрени с всички останали цветове, бистра, струяща вода, свеж въздух. Но удари часът. Гневът връхлетя.

Грях, вина и възмездие? Маниакалните психози на тези създания приписвахме на държави, институции, системи — силите, троновите, авторитетите, нещата, които постоянно съпътстват хората и произтичат от тях? Нашият мрак, vyplътен и осезаем? Както и да разглеждаме тези неща, кризисната точка беше достигната. Гневът ни връхлетя. Доброто, злото, красивото, мрачното, градовете, целият свят, всичко се отрази в издигнатото острие. Ръката, която държеше това острие, беше на Карлтън Луфтойфел. В мига, в който тя се насочи към нашето сърце, не беше вече ръка на човек, а ръката на Deus Irae, самия Бог на Гнева. Онова, което остана, съществува благодарение на Неговото страдание. Ако въобще трябва да съществува някаква религия, аз я виждам като единствената възможна вяра. Как другояче биха могли да бъдат обяснени събитията? Ето как виждам Карлтън Луфтойфел, как трябва да бъде съхранен в твоето изкуство. Ето защо имам желание да ти го покажа.

— Разбирам — рече Тибор, изчаквайки реакцията на Пит и разочарован, когато такава не последва. — Наистина има смисъл — добави той, отчасти за да подразни Пит. — Най-великите художници на Ренесанса са притежавали замаха да изобразяват различното. Но никой от тях не е зървал своя обект, образа на Бога. Аз ще го направя и когато хората застанат пред тази рисунка, те ще знаят, че съм го видял,

защото ще е вярно. И ще кажат: „Тибор Макмастърс го е видял и е показал онова, което е видял.“

Шулд удари по каручката и се засмя.

— Скоро — каза той. — Много скоро.

Същата вечер, докато събираха съчки за огъня, Пит рече на Шулд:

— Бих казал, че ти абсолютно го преработи. Тази история, че трябва да види Луфтойфел, за да го съхрани в изкуството си, имам предвид.

— Гордост — отвърна Шулд. — Беше лесно. Веднага престана да мисли за мен и се вторачи в себе си. Сега съм част от неговото Пътуване: водачът. По-късно тази вечер пак ще разговарям с него поверително. Може би, ако е възможно да се поразходиш малко след вечерята...

— Разбира се.

— След като приключи, всякакви съмнения, които би могъл да храни относно моята искреност, ще отпаднат. След това всичко ще протече гладко.

Прецизността и чувството за синхронизиране на термостат или сърдечен регулатор, помисли си Пит — ето какво е нужно на един ловец, — усещане за ритъма на нещата и надмощието над тях. Това се подрежда добре. Само че Тибор не трябва действително да види Луфтойфел...

— Вярвам ти — добави Пит. — Не знам точно как да го изразя, затова ще го кажа направо: някоя от двете религии, обвързани с това, означават ли нещо лично за теб?

Шулд скърши с ръце един голям клон.

— Не — отсече той.

— Така предполагах, но исках да си го изясня. Както знаеш, едната от тях означава нещо за мен.

— Очевидно.

— Това, което имам предвид, е, че християните няма да са особено доволни, ако видят Луфтойфел действително изобразен върху стенописа.

— Фалшива религия, фалшив бог, както бихте казали. Какво значение има какво ще лепнат в своята църква?

— Властта — отвърна Пит. — Ти можеш да го разбереш. От чисто светска гледна точка, ако разполагат с истинското изображение, както те го виждат, това ще им предостави още нещо. Наречи го манна. Ако се окажеше изведнъж, че притежаваме късче от Истинския кръст, то би засилило малко нашата ревност, би пришпорило усилията ни. Положително си запознат с това явление. Наречи го вдъхновение.

Шулд се засмя.

— Каквото и да нарисува Тибор, ще повярват, че е самата истина. Резултатът ще е все един и същ.

Той иска да ме принуди да призная, че вярвам в Бога на Гнева и се боя от него, помисли си Пит. Няма да го направя.

— В такъв случай бихме предпочели да не е Луфтойфел — заключи Пит.

— Защо?

— Защото за нас би било светотатство, подигравка с Бога, както Го възприемаме ние. Ще са готови да се противопоставят не само на всеки човек, но на човека, който е отговорен за всички днешни наши неволи, към когото самият ти се отнасяш като към нечовешко чудовище.

Шулд строши нов клон.

— Да, разбира се — съгласи се той. — Онзи не заслужава дори дупка в земята, камо ли преклонение. Разбирам какво имаш предвид. Как предлагаш да постъпим?

— Използвай ни за свое прикритие — отвърна Пит, — както беше намислил. Намери го. Приблужи се, колкото смяташ за необходимо, за да се увериш в неговата самоличност. След това кажи на Тибор, че си сгрешил. Не той е човекът. И нашите пътища се разделят. Ние продължаваме да го издирваме. Ти оставаш след нас или заминаваш и отново се връщаш, — което е по-лесно, а след това свършваш онова, което трябва да свършиш. И преставаме да се занимаваме с Луфтойфел.

— Какво ще направиш после?

— Не знам. Ще продължа нататък. Може би ще открия заместник. Не знам. Но поне Карлтън Луфтойфел няма да е върху рисунката.

— Следователно това е истинската причина, за да си тук? Не само защитата на Тибор?

— Може да е оказало влияние при вземане на решението — донякъде.

Шулд отново се разсмя.

— Колко далеч би стигнал, за да направиш така, че Тибор да не го зърне? Питам се. Можеш ли да извършиш истинско насилие?

Този път Пит строши един клон.

— Ти го каза — отвърна той. — Не аз.

— Бих могъл да ви направя услуга, просто като си свърша работата — каза Шулд.

— Може би.

— Жалко, че не знаех за това по-рано. Щом ще служа на двама господари, бих могъл да получавам добри надници и от двамата.

— Християнството е във фалит — отвърна Пит. — Но ще те споменавам в молитвите си.

Шулд го тупна по рамото.

— Пит, харесваш ми — каза той. — Добре. Ще постъпим по твоя начин. Тибор не трябва да разбере.

— Благодаря.

Какво ли се крие зад тази хитра маневра, запита се Пит, докато се връщаха. Каква всъщност е причината, главният мотив, ловецо? Парите, които ще ти платят? Омразата? Или нещо друго?

Чу се внезапно скимтене. Шулд беше сритал Тоби, който бе изскочил с ръмжене пред него. Може да беше случайно.

— Проклето куче! — каза той. — Мрази ме.

[1] Urbi et orbi (лат.) — на града Рим и на света; на всички. — Б.пр. ↑

16.

Пит Сендс нагласи радиостанцията си под лунната светлина на сред малка горска поляна на около четвърт миля по пътя от мястото, където си бяха устроили лагер.

Добре се получи, помисли си той, че Шулд предложи онова, което и без това щях да направя.

Постави слушалките и включи предавателя.

— Доктор Абернати — произнесе в микрофона. — Тук е Пит Сендс. Ало?

Чу се пращането на атмосферните смущения, последвано от:

— Здравей, Пит. Тук е Абернати. Какво става?

— Открих Тибор — докладва Пит.

— Той знае ли за присъствието ти?

— Да. Сега пътуваме заедно. Обаждам се близо до лагера.

— О, значи си се присъединил към него. Какви са плановете ти?

— Малко са объркани — отвърна Пит. — Има и трети човек — името му е Джек Шулд. Вчера го срещнах. Всъщност ми спаси живота. Изглежда наясно къде се намира Луфтойфел. Предложи да ни заведе при него. Утре може би ще пристигнем.

Пит се усмихна, дочул дълбокото вдишване на събеседника си. След което продължи:

— Успях да се споразумея с него. Той няма да го покаже на Тибор. Ще твърди, че е объркал самоличността му, и ние ще подминем истинския Луфтойфел и ще продължим нататък.

— Почакай, Пит. Не те разбирам. Защо се зае с всичко това от самото начало в такъв случай? Защо измина целия този път?

— Ами — отвърна неуверено Пит, — той ще ми подари тази услуга като отплата за компанията, която ще му направим по пътя.

— Пит, какво премълчаваш? В това няма никакъв смисъл. Има и нещо друго.

— Добре. Той е убиец. Тръгнал е да убие Луфтойфел. Смята, че ще бъде по-малко подозрителен, ако пътува като придружител на хром.

— Пит! Това те прави съучастник в убийство!

— Не съвсем. Аз осъждам убийството. Вече сме го обсъждали. А той може би има законно право да го извърши — като ексекUTOR. Работи за една полицейска организация. Поне така твърди и аз му вярвам. Така или иначе, аз съм безсилен да го спра, каквито и да са чувствата ми. Ако го видиш, ще разбереш какво имам предвид. Мисля, че щеше да останеш доволен да научиш...

— ... за смъртта на един човек. Пит, това изобщо не ми харесва.

— Тогава предложи нещо друго, сър.

— Можеш ли да се махнеш от този Шулд? Двамата с Тибор не можете ли да се измъкнете през нощта? Да продължите сами?

— Много е късно. Тибор няма да се съгласи, ако не му представя неопровержима причина, а аз не мога. Той вярва, че Шулд би могъл да му покаже неговия човек. А и съм сигурен, че не бихме успели да се измъкнем. Шулд постоянно е нащрек. Той е ловец.

— Мислиш ли, че би могъл да предупредиш Луфтойфел, щом пристигнете?

— Не — отвърна Пит, — не и след като уредих нещата така, че Тибор изобщо да не го види или само да го зърне, без да разбере кой е той. Не предполагах, че ще го възприемеш по този начин.

— Опитвам се да те предпазя от съучастие в грях.

— Не го схващам така.

— ... при това най-вероятно смъртен.

— Надявам се, не. Вероятно ще трябва да действам по усет. Ще те държа в течение какво се случва.

— Почакай, Пит! Чуй ме! Опитай се да намериш начин да се разделите с този Шулд колкото е възможно по-бързо. Ако не беше той, ти дори нямаше да се доближиш до Луфтойфел. Ти не си отговорен за действията на Шулд, само ако не си в състояние да им попречиш активно или самият ти не се разграничиш от тях. Както морално, така и практически ще си много по-добре далеч от него. Махай се! Махни се от него!

— И да оставя Тибор?

— Не, вземи Тибор със себе си.

— Пряко желанието му? Предлагаш ми да го отвлека? Последва мълчание, нарушавано единствено от тихите атмосферни смущения.

— Не знам как да те посъветвам да постъпиш — каза накрая Абернати. — Това е твой проблем. Но трябва да потърсиш начин.

— Ще видя какво мога да направя — отвърна Пит. — Но няма да бъде много лесно.

— Ще продължа да се моля — добави доктор Абернати. — Кога ще ми се обадиш пак?

— Утре вечер, предполагам. Вероятно няма да съм в състояние да го направя през деня.

— Добре. Ще чакам. Лека нощ.

— Лека нощ.

Атмосферните смущения отстъпиха място на цвъртенето на щурците. Пит започна да демонтира радиостанцията.

— Тибор — каза Шулд, докато разравяше огъня, — Тибор Макмастърс по пътя си към безсмъртието.

— Ъ? — смотолеви Тибор.

Беше се загледал в пламъците, зърнал образа на едно момиче на име Фей Блейн, което някога беше изключително мило с него. Ако Той ми беше оставил ръцете и краката, мислеше си хромият, можех да се върна при нея и да ѝ призна какво изпитвам. Можех да я прегърна, да прокарам пръсти през косата ѝ, да я извая като скулптор. Мисля, че би ми позволила. Щях да съм като другите мъже. Аз...

— Ъ?

— Безсмъртие — повтори Шулд. — По-добро дори от потомството, защото един родител може да бъде разочарован, наранен, доведен до отчаяние от потомъка си. А рисуването е „внук на природата и родственик с Бога“.

— Не разбирам — отвърна Тибор.

— Макар поетът да е свободен като художника в измислянето на своите фантазии, за хората те не са така въздействащи като рисунките — обясни Шулд. — Независимо че поетът също може да описва със слово форми, действия и места, художникът борави с буквалното подобие на нещата, за да ги изобрази. Каж ми сега кое съответства повече на реалния човек: името или образът му. Името на човека е

различно в различните страни, но образа му може да промени единствено смъртта.

— Струва ми се, че разбирам какво искаш да кажеш — отговори Тибор.

— „... А това е достоверно познание и точно копие на естеството.“ Написал го е Леонардо да Винчи в един от своите бележници. Звучи достоверно. И е напълно подходящо за настоящия случай. Ти ще бъдеш запомнен, Тибор Макмастърс, не заради някакви сополанчета, които пълзят към хоризонта на вечността със смътните разновидности на собствената ти ДНК, а благодарение на това, че си успял да създадеш образ — безсмъртното подобие на една конкретна форма. Така ще станеш баща на изображение, по-велико от самата природа, тъй като е божествено. Ти си избран измежду всички човеци за тази проява на безсмъртието.

Тибор се усмихна.

— С твърде голяма отговорност съм натоварен — отвърна той.

— Много си скромнен — продължи Шулд, — а и прекалено наивен. Да не мислиш, че си избран, само защото си бил най-добрият художник в града, когато на Служителите на Гнева им е дотрябвала фреска? Има и нещо друго. Би ли повярвал, че Шарлотсвил, Юта е бил избран да приюти фреската, преди да стане твой град? Би ли повярвал, че твоят град е бил избран, защото ти си най-великият жив художник?

Тибор се извърна и се вторачи в него.

— Отец Хенди никога не е загатвал подобно нещо — усъмни се хромият.

— Той получава нареждания, както ги получават и тези, от които ги получава.

— Отново ме обърка — каза Тибор. — Откъде би могъл да знаеш всичко това?

Шулд се усмихна и го изгледа продължително, килнал глава и полупритворил очи, а лицето му сякаш пулсираше от отблясъците на пламъците.

— Защото аз дадох първото нареждане — отвърна той. — Аз те исках за свой художник. Аз съм ръководителят на Служителите на Гнева, светският водач на праведната религия на Deus Irae.

— Боже господи! — възкликна Тибор.

— Да — продължи Шулд. — Поради очевидни причини досега изчаквах, за да ти кажа. Нямам намерение да се разкривам пред Пит Сендс.

— Шулд истинското ти име ли е? — попита Тибор.

— Името на един човек е различно в различните страни. Присъединих се в този момент от Пътуването ти, защото искам лично да се уверя, че си видял точния човек. Пит несъмнено ще се опита да те заблуди. Той има своите нареждания, естествено. Но аз ще се погрижа да не бъдеш заблуден. Аз ще ти посоча Луфтойфел, ще ти покажа образа му в подходящия момент. Старата църква не може да стори нищо, за да ти попречи. Искам да си наясно с това.

— Усетих, че има нещо необикновено в теб — каза Тибор.

Наистина усетих, помисли си той. Но не това. Знам твърде малко за йерархичното устройство на Служителите на Гнева. Освен че съществува такава. Винаги съм си мислел, че проектът за фреската е местно решение за създаване на вътрешна декорация. Но в това има смисъл, ако се замисли човек. Луфтойфел е самата сърцевина на тази религия. Всичко, което е свързано лично с него, основателно би оправдало намесата на най-висшите нива. А този Шулд е най-върховният шеф. Щом е трябвало въобще да се появи, това е най-подходящият момент. Никой друг не би могъл да знае, не би знаел, не би могъл да се появи с подобно основание или да улучи тъкмо този момент. Вярвам му.

— Вярвам ти — изрече на глас Тибор. — И е донякъде... изумително. Благодаря ти за доверието в мен. Ще се постарая да го заслужи.

— Ти го заслужи — отвърна Шулд, — поради което беше избран. И ще те предупредя, че може да стане внезапно, може да се наложи да уредя срещата напълно неочаквано. Присъствието на Пит го налага. Трябва да си готов във всеки момент от сега нататък да запечаташ онова, което ти посоча дори за един кратък миг.

— Камерата ми ще е в постоянна готовност — отвърна Тибор, включвайки екстензора си и премествайки приспособлението на ново място, — както и очите ми, разбира се. Те винаги са нащрек.

— Чудесно. Това е всичко, за което настоявам — засега. Уловиш ли веднъж образа, нито Пит, нито цялата му църква биха могли да ти го отнемат. Фреската ще се осъществи, както е замислена.

— Благодаря — каза Тибор. — Ти ме направи щастлив. Надявам се, че Пит няма да попречи...

Шулд се изправи и стисна рамото му.

— Харесваш ми — рече той. — Не се страхувай. Всичко съм предвидил.

Докато прибираше станцията, Пит Сендс се замисли над думите на доктор Абернати, а така също за Шулд и за Карл Луфтойфел.

Той не може открито да ми нареди да убия Луфтойфел, макар да знае, че това би решило проблемите ни. Както и не може да пренебрегне намерението на Шулд в това отношение, след като го е научил. Проклетата дилема, отвеждаща обратно до изконния парадокс, който се заключава във всеобщата любов към всички, дори към палача, който след миг ще те посече. Логично е, че ако не направиш нищо, умираш, а той продължава да върши същото. Ако ти единствен изповядваш подобна философия, тя ще умре заедно с теб. Ако има още неколцина, той се справя и с тях, и тя така или иначе умира. Благородният идеал, *caritas*, изчезва от този свят. Ако убием, за да го предотвратим, му изневеряваме. Като при дзен философията: не правиш нищо и разрушителят действа; правиш нещо и го разрушаваш самият ти. А си длъжен да го защитиш. Как? Отговорът вероятно е, че това е божествен закон и така или иначе ще се прояви. Разгадавам коана^[1] едновременно с акта на отказа да го проумея. След което получавам просветление за смисъла му. Или, според християнската терминология, волята ми бива умножена при особено мъчителна ситуация и аз бивам надарен с необикновено състрадание. Но в момента не усещам то да се влива в мен. По-скоро започвам да чувствам, че блъскам мозъка си по повод на една неразрешима ситуация. Всъщност не искам да убивам Луфтойфел. Не желая никого да убивам. Основанията ми не са теологични. По-скоро са елементарни човешки неща. Не обичам да причинявам болка. Нищо чудно, ако този окаян нещастник все още е жив, да е причинил огромни страдания сам на себе си. Не знам. А и не искам да знам. А освен това съм гнуслив.

Пит вдигна торбата си и напусна полянката.

При това, продължи да разсъждава той, докато вървеше, къде е тази *Caritas*, която се предполага да съблюдавам? Нещо не я забелязвам

наоколо. Мога ли да обичам Карлтън Луфтойфел, или когото и да било, на основание, че това, което представлява и което е сторил, няма никакво значение? Че единствено фактът на съществуването му е достатъчен да се превърне в цел за стрелата на това чувство? Това действително би било богоподобно и е, предполагам, същността на идеала, че би трябвало да се стремим да постигнем великата любов. Не знам. Имало е мигове, когато съм се чувствал така, колкото и да са били кратки. Какво се крие в сърцевината им? Вероятно биохимия. Търсенето на върховни каузи е наистина невъзможно дирене. Помня онзи ден с Люрайн. „Какво е ein Todesstachel?“, попита тя и аз ѝ казах за жилото на смъртта след което, о, Боже, го усетих да ме пронизва отстрани като метална кука, усуквайки се, теглейки, мятайки тялото ми в мъчителен Totentanz^[2] из цялата стая, а Люрайн се мъчеше да ме обуздае, а след това онзи прът от земята до небето, до Личностите, след това тримата, които ме държаха и очите, които съзряха, о, Люрайн, сърцевината на моето дирене и твоя въпрос тук, там и навсякъде, нестихващата болка, пронизала радостта, която е отвъд и се раздухва, докато убива сърцето на гората и нощта, о, Всеки, аз съм тук, не поисках, но наистина...

Видя осветените от огъня силуети на Шулд и Тибор. Двамата се смееха и изглеждаха доволни, което би трябвало да е добре. Усети нещо да побутва крака му. Погледна надолу и разбра, че е Тоби. Посегна да потупа вирнатата му глава.

Алис държеше куклата, като ѝ тананикаше и я люлееше, поклащайки се напред-назад върху краката си. Коридорът плавно се спускаше пред нея. Приклекна и постави куклата върху камиончето. Побутна го леко и то се плъзна надолу през тунела. Разсмя се, докато скоростта му се увеличаваше. Играчката се блъсна в стената и се преобърна. Тя се разкрещя:

— Не! Не! Не! Не!

Изтича до нея и вдигна куклата.

— Не — каза тя. — Бъде наред.

Изправи камиончето и отново намести куклата.

— Сега! — каза и пак го блъсна.

Смехът ѝ последва отдалечаващата се играчка, която заобикаляше струпаните из коридора препятствия, докато стигна до щайга, пълна с пластмасови плочи. Щом се блъсна в нея, куклата отлетя на няколко крачки и главата ѝ се откъсна, а торсът продължи да подскача надолу по коридора.

— Не! Не!

Грабна задъхана тялото на куклата и започна да търси главата ѝ.

— Бъде наред — повтори Алис, докато се мъчеше да я напъха на мястото ѝ. — Бъде наред.

Но тъй като не успя да я намести, стиснала двете части, хукна към затворената врата и я отвори.

— Тати! — каза тя. — Тати! Тати поправи!

Стаята беше празна, потънала в мрак и безпорядък. Качи се на неоправеното легло и седна по средата.

— Отишъл — установи тя, полюшвайки куклата в пазвата си. — Бъде наред. Моля бъде наред.

Държеше главата на мястото ѝ, наблюдавайки я с премрежените си от безмълвно потеклите сълзи очи. Стаята около нея тънеше в плътен мрак.

Кравата дремеше, провесила глава до дървото, за което беше завързана. Тибор размишляваше в каручката: къде тогава е въодушевлението? Моята мечта, същността на моя шедьовър, творението на живота ми е почти на една крачка. Бих бил далеч по-радостен, ако Той не ми се беше появявал и не беше извършвал нещата, които извърши. Сега, когато съм сигурен, че ще го изобразя чрез моето изкуство, пейзажът на моята радост се раздвоява и ме прави не така мрачен като безмълвна къща, но тъй объркан, а животът ми се разраства и съзрява до точката на взривяване, обзет от страх и амбиция, които единствено ми останаха. „В гърдите ти ту камък, ту звезда“ — да, трябва да опитам. Само че, само че сега ще е по-трудно, отколкото предполагах. Дано ми останат сили, дано ми останат...

— Пит — обърна се той към приближаващия се към огъня мъж, зад когото подтичваше, размахал опашка, Тоби. — Как мина разходката?

— Приятно — отвърна Пит. — Прекрасна вечер.

— Мисля, че е останало малко вино — каза Шулд. — Защо да не пийнем по една глътка, та да се свърши?

— Добре. Давай.

Ловецът подаде бутилката.

— Последното вино — обяви той, мятайки празната бутилка през рамо към дърветата. — Не остана и никакъв хляб. Колко време имаме до деня, в който последният от вас ще се наложи да го произнесе, Пит? Какво те накара да избереш кариерата, която избра, в тези времена?

Пит помръдна рамене.

— Трудно е да се каже. Очевидно не е въпрос на популярност. Защо човек избира каквото и да било, което определя по-нататък живота му? Търсенето на някаква истина, предполагам, някаква форма на красота...

— Не забравяй добротата — вметна Шулд.

— Това също.

— Разбирам. Водопроводите изчистиха гърците вместо вас, затова Платон е наред. По дяволите, вие покръстихте дори кокалите на Аристотел, само и само да се възползвате от мислите му. Ако махнем гръцките мислители и еврейските мистици, няма да ви остане кой знае какво.

— За нас мъките Христови и възкресението имат голямо значение — отвърна Пит.

— Добре. Ако изключим източните мистични религии, какво ще кажеш за кръстоносните походи, свещените войни, Инквизицията.

— Печелиш точка — отвърна Пит. — Отегчен съм от тези неща и имам достатъчно проблеми със собствените си размисли. Ако ти се спори, включи се в група за дебати.

Шулд се разсмя.

— Да, прав си. Не исках да те засегна, уверявам те. Знам, че религията ти си има достатъчно вътрешни проблеми. Излишно е да ги задълбочаваме.

— Какво искаш да кажеш?

— Нека цитирам един велик математик, Ерик Бел: „Всички вероизповедания имат тенденцията да се разцепват на две, всяка част от които отново се разцепва на две и т.н., докато след определен брой поколения (което лесно може да се изчисли с логаритми) броят на вярващите в която и да е религия, колкото и да е могъща, е по-малък от

броя на вероизповеданията и по-нататъшното размиване на първоначалната догма, възплътена в изконната вяра, се разрежда до прозрачен газ, прекалено недоловим, за да съхрани вярата в което и да е човешко създание, колкото и да е нищожно“. С други думи, вие сами се разпадате. Всяко населено място по земята има своята собствена версия на вярата.

Пит се оживи.

— Ако това наистина е естествен закон — отвърна той, — значи е валиден за всичко. Служителите на Гнева ще изпитат неговия ефект също като нас. Само че ние имаме традиция отпреди две хиляди години, за да контролираме неговото действие. Намирам това за насърчаващо.

— Но ако предположим — продължи Шулд, — само да предположим, че Служителите на Гнева са прави, а вие неправи? Ако действително съществува божествена намеса, отменяща този закон за тях? Тогава какво?

Пит сведе глава, след малко я вдигна и се усмихна.

— Тогава, както казват арабите: „Щом такава е Божията воля, така да бъде.“

— Волята на аллах — поправи го Шулд.

— Какво значение има името? Променя се от страна в страна.

— Вярно е. И от поколение на поколение. Тъкмо поради това при следващото поколение всичко може да е различно. Дори същността.

— Вероятно — съгласи се Пит, докато се изправяше на крака. — Вероятно. Току-що ми напомни, че пикочният ми мехур ще се пръсне. Извинете ме.

Докато Пит се отдалечаваше към храсталаците, Тибор каза:

— Може би е по-добре да не го предизвикваш. Все пак, така само може да стане по-трудно да се справиш с него, когато настъпи моментът да отвлечеш вниманието му или да го заблудиш, или въобще каквото си решил, щом открием Луфтойфел.

— Знам какво правя — отвърна Шулд. — Само искам да му покажа колко несигурно и погрешно е онова, което защитава.

— Вече знам, че си по-наясно с религиите от него — каза Тибор — в качеството си на глава на цяла една църква и всичко останало, докато той е само послушник. Не е нужно да ми го демонстрираш. Бих

предпочел да прекарам останалата част от пътуването приятно и тримата да си останем приятели.

Шулд се засмя.

— Само чакай и наблюдавай — отвърна той. — Ще се убедиш, че всичко ще бъде, както трябва.

Изобщо не си представях Пътуването по този начин, помисли си Тибор. Бих предпочел да го осъществя сам, да откроя Луфтойфел сам, да запечатам образа му без много шум и проблеми, да се върна в Шарлотсвил и да довърша работата си. Това е всичко. Изпитвам истинско отвращение към всякакви спорове. Като този между тях двамата сега. Не искам да застана на ничия страна. Но все пак чувствата ми са на страната на Пит. Не той започна. Не се нужда от урок по теология за негова сметка. Просто бих искал това да се свърши.

Пит се върна.

— Малко избързах — каза той, докато се навеждаше да метне няколко съчки в огъня.

— Просто усещаш — отвърна Шулд — външната тъмнина да прониква в теб най-накрая.

— О, за Бога! — повиши тон Пит и се изправи. — Щом толкова си падаш по тази смахната религия, защо не се присъединиш към нея? Върви да се кланяш на чиновника, който издаде заповедта всичко да отиде по дяволите! Моделирай му бюстове от хоросан по стенописа на Тибор! Играй бинго в краката му! Устройвай лотарии и благотворителни пикници в Деня на Гнева, щом толкова ти харесва! Много още има да учите, но всичко това ще стане по-късно. А дотогава изобщо не ми пука!

Шулд избухна в гръмогласен смях.

— Чудесно, Пит! Великолепно! — извика той. — Радвам се, че мъртвешкото вцепенение не е засегнало езика ти. А и ми напомни за нещо, което и аз би трябвало да свърша.

Шулд се запъти към храстите, като продължаваше да се кикоти.

— Върви по дяволите! — изруга тихо Пит.

Трудно ми е непрекъснато да си повтарям, че спаси живота ми и че любовта е над всичко. Какво му стана, че започна непрекъснато да се заяжда? Тази система с въздушно охлаждане, впръскване на гориво, с абсолютно балансирана компресия и цикъл на отработените газове

сега като че ли е решила да ме унищожи, превръщайки ме в каша, и да ме размаже като плоска фреска на Тибор. Просто ще престана да разговарям с него, ако отново се заяде.

— Защо така неочаквано започна да се държи по този начин? — зададе почти сам на себе си въпроса Пит.

— Струва ми се, че има нещо против християнството — отвърна Тибор.

— Никога не бих предположил. Странно, все пак. Каза ми, че религиите нямат особено значение за него.

— Така ли? Не е ли странно?

— По какъв начин схващаш казаното от него, Тибор?

— Донякъде като теб, Пит — отвърна Тибор. — Мисля, че и мен това не ме занимава кой знае колко.

В същия момент чува вой, приключил с кратко, пронизително скимтене и глух лай. И нищо повече.

— Тоби! — изкрещя Тибор, включи захранваната с батерия верига и насочи каручката в посоката, в която беше извикал. — Тоби!

Пит се засуети и се спусна да го настигне. Каручката навлезе сред гъсталака, заобикаляйки един чворест ствол.

— Тоби... — прозвуча гласът на Тибор, щом каручката спря с пронизително скрибуцане. И след миг: — Ти... го... уби...

— В противен случай самият аз щях да пострадам — се разнесе отговорът на Шулд. — Поддържам стандартна противодействаща реакция за неутрализиране спрямо подчовешки системи, които извършват нарушения. Подобна заплаха е обичайно преживяване за мен. Те долавят моя...

Екстензорът се метна като плющящ камшик и удари през лицето Шулд. Мъжът залитна назад, хващайки се за едно дърво. Успя да се изправи. Шлемът му се стовари върху земята, търкулна се и спря близо до тялото на кучето, чийто врат беше усукан под неестествен ъгъл. Докато Пит се мъчеше да си проправи път през храстите, видя, че устната на Шулд отново беше зейнала, а от устата му бликаше кръв и се стичаше надолу по брадичката. Раната на главата, за която беше споменал, също се виждаше, и тя започнала да потъмнява от влагата. Пит се вцепени при тази гледка, която отблясъците на потрепващите в далечината пламъци превръщаха в кошмарно видение. В същия

момент забеляза, че Шулд се е вторачил в него. Изпитващ могъща ненавист, Пит промълви неволно:

— Знам кой си!

Шулд се усмихна и кимна, сякаш в очакване на нещо.

В този момент Тибор, който също наблюдаваше, изрева:

— Убиец!

И екстензорът му отново се стрелна напред и събори Шулд на земята.

— Не, Тибор! — изкрещя Пит, след като видението изчезна. — Спри!

Шулд скочи на крака. Половината му лице беше покрито с кръв, а другата половина беше по-предпазлива и в широко отворените му очи се прокрадваше страх. Обърна се и хукна.

Екстензорът се изопна като змия, уви краката му, вкопчи ги и го метна, просвайки го отново върху земята.

Каручката изскрибуца няколко крачки напред и Пит изтича към нея.

Когато достигна предницата ѝ, Шулд се беше надигнал на колене. Лицето и гърдите му бяха оплескани с кръв и полепнала пръст.

— Не! — извика повторно Пит, втурвайки се, за да застане между Тибор и жертвата му.

Но екстензорът действаше по-светкавично и отново се стовари върху Шулд, събаряйки го по очи.

Пит се втурна към падналия мъж, вдигнал ръце пред Тибор.

— Не го прави, Тибор! — извика той. — Ще го убиеш! Чуваш ли ме! Не бива да го правиш! В името на Божията любов, Тибор! Той е човек! Като теб и мен! Това е убийство. Недей...

Пит се бе стегнал да посрещне удара, но удар не последва. Вместо това екстензорът замахна наляво и ръчната скоба го сграбчи за ръката. Каручката изскърца и се разтреса от тежестта, а Пит увисна във въздуха на три-четири стъпки над земята. Екстензорът неочаквано изплющя като камшик и го запрати в един храсталак. Стоварвайки се в него, чу Шулд да простенва.

Целият беше в рани и синини, но ударът все пак не беше прекалено силен, тъй като храстите го омекотиха. Каручката отново изскрибуца. Известно време не можеше да помръдне, впримчен в гъсталака като в мрежа. Докато полагаше усилия да се освободи, до

слуха му достигна бълбукащо дихание, последвано от стържещо хриптене.

Шипестите клони изпокъсаха дрехите му, но най-накрая успя да се изправи и видя какво беше свършил Тибор.

Екстензорът беше щръкнал нагоре като стоманен прът. На много по-голяма височина от тази, на която беше издигнат малко преди това Пит, висеше Шулд, а скобата го беше стиснала за гърлото. Очите му бяха изцъклени, а езикът му висеше от устата. Вените върху челото му бяха изпъкнали като възета. Пред погледа на Пит крайниците му довършиха своя Totentanz, след което замряха, увисвайки безпомощно.

— Не — промълви едва чуто Пит, съзнавайки, че вече е твърде късно да направи каквото и да било.

Тибор, моля се никога да не разбереш какво стори, мина му през ума, вдигнал ръце да закрие очите си, тъй като му беше невъзможно нито да ги затвори, нито да ги отмести. Всичко беше запланувано, Тибор, запланувано до последната подробност. Всичко, освен това. Освен това... Това бях аз. Аз исках той да го извърши. Да го убие. Него. В последния момент, в последния миг той щеше да извика. Да извика към теб, Тибор. Да извика: „Ессе! Ессе! Ессе!“^[3] И ти щеше да знаеш, щеше да почувстваш, щеше да съзреш — както той искаше, замисляше, настояваше — неизбежната смърт, от моите ръце, на Карлтън Луфтойфел. Сега увиснал там, целия в кръв и мръсотия, с изскочили навън очи, оглеждайки целия свят — той искаше да го направя вместо него, срещу него, а ти да станеш свидетел, тук и завинаги, тук и върху великата фреска в Шарлотсвил, да засвидетелстваш пред целия свят преobraжението на едно изкривено, измъчено същество, което жадуваше едновременно преклонение и наказание, обожествяване и смърт — разкрили се неочаквано в мига на посичането му от мен, преобразили се неочаквано чрез теб пред целия свят в мига на неговата смърт — Deus Irae. И Бог! Можеше да се случи по този начин! Можеше. Но сега си заслепен от умопомрачение и омраза, приятелю. Моля се те да отнесат този образ със себе си, щом отминат. Дано никога не разбереш какво стори. Дано никога. Дано никога. Амин.

[1] Коан (на японски „открит въпрос“), парадоксална тема за размишление в дзенбудизма. Най-известният сборник с коани е

„Безврата врата“. Популярен коан е: „Какъв е звукът от ръкопляскането на ръка, която ръкопляска сама?“ — Б.пр. ↑

[2] Мъртвешки танц (нем.). — Б.ред. ↑

[3] Ессе (лат.) — ето. Аналогия с думите на Юда „Ессе homo!“ („Ето човека!“), с които посочва Исус Христос. — Б.пр. ↑

17.

Дъжд... Сив свят, студен свят: Айдахо. Страната на басните. Овце. „Джай алай.“ Език, за който казват, че и самият дявол не би могъл да овладее...

Пит се влачеше до скрибуцащата каручка. Слава на Бога, че не му бе струвало прекомерно много усилия, мислеше си той, да убеди Тибор, че обиталището на Луфтойфел изобщо не е там, където беше казал Шулд. Две седмици. Две седмици, а Тибор все още не е на себе си. Никога не трябва да разбере колко близо беше всъщност. Сега Шулд му се струва умопобъркан. Бих искал да си мисля същото. Най-трудно беше погребението. Би трябвало да съм в състояние да продумам нещо, но бях онемял като седналото на кръстовището момиче със счупената кукла в скута, което подминахме на следващия ден. Би трябвало да изрека някаква молитва. Все пак той беше човек, имаше безсмъртна душа... Но устата ми беше празна. Устните ми се бяха слепнали. Продължаваме нататък... Като глупци, тръгнахме за зелен хайвер. Докато Тибор продължава да вярва, че Луфтойфел е някъде пред нас, трябва да продължаваме. Завинаги, ако се наложи, търсейки някого, който вече е мъртвец. Това също беше вина на Тибор — да допусне, че би могъл да улови Божия образ, да повярва, че един простосмъртен художник би могъл да изрисува богоявление със своите цапаници. Това би било богохулство, самонадеяност от най-висш порядък. И все пак... Сега съм му нужен повече от всякога, както не е на себе си. Трябва да продължаваме... за къде? Един Бог знае. Крайната точка вече не е важна. Не мога да го оставя, а той не може да се върне... Пит се изкикоти тихичко. „С празни ръце“ беше неуместен израз.

— Какво смешно има? — попита Тибор от каручката.

— Ние.

— Защо?

— Имам чувството, че никога няма да се измъкнем от този дъжд.

Тибор изсумтя. Покачен върху каручката, той виждаше по-надалеч от Пит.

— Ако това е всичко, което те занимава, съзирам някаква сграда надолу по хълма. Прилича на обор. Може би доближаваме селище. В далечината се вижда още нещо.

— Да стигнем до обора — предложи Пит.

— Целите сме вир-вода. Не можем да се намокрим повече.

— Не е добре за каручката ти.

— Така е. Добре. Оборът.

— Художник на име Уайът^[1] е предпочитал подобни сцени — рече Пит, когато успя да види навеса, с надеждата да пропъди мрачните мисли от главата на Тибор. — Виждал съм негови рисунки в една книга.

— Дъждовни пейзажи?

— Не. Обори. Селски изгледи.

— Добър ли е бил?

— Така ми се струва.

— Защо?

— Рисунките му изглеждат изключително реални.

— Реални в какъв смисъл?

— Така, както нещата наистина изглеждат.

Тибор се засмя.

— Пит — каза той, — съществуват неограничен брой начини да покажеш как изглеждат нещата в действителност. Всеки един от тях е правилен, защото ги показва. Но всеки художник го прави по различен начин. Зависи какво искаш да подчертаеш и как да го постигнеш. Очевидно никога не си рисувал.

— Така е — призна Пит, пренебрегвайки стичащата се във врата му вода и доволен, че е успял да заговори Тибор на тема, която занимаваше съзнанието му.

В този момент му хрумна чудата мисъл.

— Щом е така — изрече внезапно той, — ако... когато открием Луфтойфел, как ще изпълниш поръчката си честно и подходящо, след като съществуват неограничен брой начини, за да го направиш? Да подчертаеш едно нещо, означава да засенчиш друго. Как ще постигнеш истински портрет по този начин?

Тибор тръсна енергично глава.

— Разбра ме погрешно. Съществуват неограничено много начини, но само един е най-добрият.

— Как разбираш кой точно е той? — попита Пит. Тибор не отговори известно време.

— Просто го правиш — отвърна накрая. — Усещаш... че е точният.

— Все пак не мога да разбера.

Тибор отново замълча.

— Нито пък аз — добави той.

В обора имаше слама. Пит разпрегна кравата и тя я замляска. Той затвори вратата. Легна в сламата и се заслуша в дъжда.

Господи! Колко съм уморен! Всички тези безкрайни седмици, помисли си Пит. Не се е обаждал на Абернати, откакто се случи всичко това. Но пък и няма какво ново да му съобщи. Продължавай, каза ми той. Направи така, че Тибор да не узнае. Продължавайте пътуването си. И издирването. Непрекъснато се моля за вас. Лека нощ.

Това беше единственият начин. Беше му напълно ясно. Влажната слама излъчваше сладникав аромат. На един пирон висеше парче вкоравена кожа. През няколко дупки на покрива проникваше дъждовна вода. В един от ъглите бяха струпани ръждясали машинарии. Пит си спомни за бръмбарите и за продължението на Великата К, за авторема и за лъкатушещия път от Шарлотсвил; спомни си за играта на карти с Тибор, Абернати и Люрайн през онази вечер, за внезапното решение на Тибор да приеме вярата им; спомни си за Люрайн; за своето видение на Божеството над куката и за лишения от клепки наблюдател, впил очи в света и във всяка подробност от него; за Луфтойфел, увиснал във въздуха, мрачен, противен във фаталната си безпомощност; за Люрайн...

Осъзна, че беше заспал. Дъждът беше престанал. Чу похъркването на Тибор. Кравата преживяше храната си. Протегна се, почеса се и се надигна.

Тибор наблюдаваше полусенките между проникващите лъчи. Ако не си беше взел обратно ръцете и краката, мина му през ума,

никога не бих могъл да убия онзи странен мъж, ловеца, този Джек Шулд. Беше много як. Единствено манипулаторите можеха да свършат работа. Защо ме остави с устройствата, които ми позволят да убивам? В един момент нещата вървяха толкова добре... Изглеждаше, сякаш всичко беше осъществимо, сякаш оставах само още няколко дни до успешния край на Пътуването. Сякаш много скоро щях да улова образа и да завърша работата. Имах... надежда. И тогава, тъй неочаквано... отчаяние. Дали не е проява на Бога на Гнева? Може би Пит повдигна основателен въпрос. Какво би трябвало да се подчертае в подобна скица? Дори да ми се случи да зърна лицето му, възможно ли е този път да не съм способен да направя достоверна рисунка? Как бих могъл да запечатам същността на такова същество върху повърхност и в цвят? То... то е отвъд понятността... Липсва ми Тоби. Беше добро куче. Обичах го. Но този окаян безумец... Съжалявам, че го убих. Той не беше виновен, че е луд. Ако бях останал с онези ръце и крака, всичко щеше да е свършено различно... Може би щях да се откажа и да се върна у дома. В края на краищата, дори не съм сигурен, че бих могъл да рисувам с истински ръце. Господи, ако някога би пожелал да ми ги върнеш, все пак... Не, не мисля, че ще ги имам отново някога... не проумявам. Сгреших, като приех тази поръчка. Вече не съм сигурен. Искях да изобразя онова, което не може да бъде показано, което не може да бъде проумяно. Непостижима цел. Гордост. Не притежавам нищо друго, освен уменията си. Знам, че съм добър. Те са всичко, което имам, благодарение на тях постигнах много. Бях почувствал по някакъв начин, че е повече от достатъчно не само за да бъда равностоен на пълноценен човек, но да надмина останалите хора, да надмина човешкото дори. Искях всички бъдещи поколения от поклонници да видят творението ми и да разберат. Искях да съзрат със страхопочитание не Бога на Гнева, а майсторството на Тибор Макмастърс. Искях тяхното благоговение, тяхното удивление, тяхното възхищение — преклонението им. Искях обожествяване чрез изкуството ми, сега го разбирам. Моята гордост ме поведе по целия този път. А ето че не знам как да постъпя. Да продължавам, да продължавам, разбира се. Трябва да го направя. Изобщо не съм допускал, че нещата ще се развият по този начин.

Дъждът беше спрял. Стегна и разпусна мускулите си. Вдигна очи. Кравата преживяше храната си. Дочу похъркването на Пит. Не.

Пит се беше надигнал и гледаше към него.

— Тибор? — промълви Пит.

— Да?

— Откъде идва това похъркване?

— Не знам. Мислех, че си ти.

Пит се изправи и се ослуша. Огледа обора, обърна се и тръгна към една от клетките. Погледна навътре. Нямаше да обърне внимание на купчината парцали и боклуци, ако не беше хъркането. Пристъпи понаблизо и усети силна воня на вино. Върна се бързо назад.

— Какво има? — извика Тибор.

— Някакъв скитник — отвърна Пит. — Струва ми се, че е заспал.

— О. Може би ще ни каже нещо за селището пред нас. Може да знае и нещо повече...

— Съмнявам се — каза Пит.

Задържайки дъха си, той се върна и огледа фигурата по-отблизо: сплъстена, мръсна брада, осеяна с изсъхнали трохи, а през зиналата уста се виждаха жълти зъби с кафеникави отгънъци, някои от които строшени, повечето липсващи, а останалите износени. Съсухреното му и сбръчкано лице беше съвсем преbledняло на светлината, която се процеждаше през най-близката дупка на тавана. Носът му беше чупен най-малко два пъти. Тъгълчетата на очите му и клепачите бяха покрити със засъхнали гнойни налепи. Сплъстената му твърда коса беше дълга и сивкава като пушек. Дори насън лицето му беше сковано от болка и от време на време се сгърчваше от неестествени тикове и внезапни потрепвания, сякаш под кожата му гъмжаха, боричкаха се, размножаваха се и умираха цели рояци насекоми. Тялото му беше изпосталяло, съсипано и съсухрено.

— Стар алкохолик — каза Пит, след като се върна отново. — Това е. Не би могъл да знае кой знае какво за селището. Сигурно са го прогонили оттам.

Дъждът спря и все още е почти светло, помисли си Пит. По-добре да го оставим тук и да продължим нататък. Каквото и да ни каже, едва ли ще си заслужава да бъде чуто, а и само това ни липсва — да ни се стовари върху главата един пияница.

— Да го оставим и да вървим — обърна се към Тибор той. Докато се отдалечаваше, мъжът простена и измърмори:

— Къде си?

Пит не отговори.

— Къде си? — повтори дрезгавият глас, след което отвътре се чу някаква тупурдия.

— Може да е болен — обади се Тибор.

— Изобщо не се съмнявам.

— Ела тук — настоя гласът, — ела тук...

Пит погледна към Тибор.

— Бихме могли да направим нещо — предложи Тибор.

Пит поклати глава и тръгна обратно към клетката.

Щом надзърна над преградата, мъжът измърмори:

— Ето те.

Но той не гледаше към Пит, а говореше на някаква бутилка, която беше измъкнал изпод купчина слама. Издърпа тапата, но нямаше сили, за да я вдигне към устните си. Отметна глава назад и я намести до бутилката. Наклони шишето към устата си и успя да отлее от него. Част от виното се разплиска върху лицето му. Докато надигаше бутилката, изпадна в пристъп на давеща кашлица. От гърдите, от гърлото, от устата му се изтръгваха хрипкави звуци. Когато се изхрачи, Пит не можа да прецени дали беше кръв, или винена утайка. Той понечи да се дръпне назад.

— Виждам те — каза внезапно мъжът с малко по-сигурен глас. — Не си отивай. Помогни на стария Том. — Гласът му се извиси в школуван вой. — Моля, господине, можеш ли да ми... помогнеш? Да ми помогнеш? Ръцете ми не ми служат добре. Сигурно съм заспал върху тях.

— Какво искаш? — попита Пит.

— Хвани тази бутилка, моля те. Не искам да разлея нито капка.

— Добре — отвърна Пит.

Задържал дъха си, той пристъпи в клетката и коленичи до стареца. Повдигна немоцните му рамене с дясната си ръка и хвана бутилката с лявата.

— Ето — каза и я задържа наклонена, докато старецът преглъщаше големи глътки вино.

— Благодаря — рече мъжът и се закашля отново, но вече по-кротко, изпръсквайки със слюнки китката и ръката на Пит.

Пит моментално го пусна и остави бутилката. Преди да успее да се надигне, костеливата ръка на стареца го сграбчи за китката.

— Не си тръгвай. Не си тръгвай. Аз съм Том, Том Глисън. Откъде си?

— Юта. Шарлотсвил, Юта — отвърна Пит, продължавайки да задържа дъха си.

— Денвър — каза в отговор Том. — Това е всичко, благодаря. Беше хубав град. Приятни хора, нали разбираш? Някой винаги имаше пари за едно натръскване и... как беше думата? Гръмотевичната птица! [2] — Той се изкикоти. — Каква е цената ли? Трийсет по две. Искаш ли една глътка, господине? Опитай го. Не е лошо. Открих го в зимника на една стара къща край пътя по-нататък... — Ръката му увисна. — Какъв път ли? По дяволите! Има още малко. Опитай го. Има още доста.

— Благодаря — отвърна Пит. — Не искам.

— Бил ли си някога в Денвър?

— Не.

— Помня колко беше красив, преди да го опожарят. Хората бяха приятни, нали разбираш. Те...

Пит издиша, пое въздух и запуши устата си.

— Да, такива работи — добави Том. — Да изпепелят такова приятно място. Защо го направиха?

— Беше... война — заекна Пит. — По време на война върху градовете обикновено падат бомби.

— Не исках никаква война. Беше толкова приятно местенце. Никаква причина да се бомбардира приятно местенце като Денвър. Изгорях, когато го направиха. — Дръпна немощно с ръка изпокъсаната си риза. — Искаш ли да видиш белезите ми?

— Няма нужда.

— Целият съм в белези. Взеха ме в една полева болница за известно време. Изхвърлиха ме веднага, щом се пооправих. Вече не беше приятно местенце. Нямахше нищо за пиене, както и за ядене. Ужасни времена бяха. Не си спомням много, но обиколих сума ти места след това. Обаче нямаше нито едно като Денвър. Нищо хубаво не остана. А и хората вече не са така приятни, нали разбираш. Никой не ти дава дори капка сок днес... Наистина ли не искаш поне глътка?

— По-добре да го пестиш — отвърна Пит. — Трудно се намира.

— Това е самата истина. Помогни ми да пийна още глътка, а?

— Добре.

В този момент Тибор се провикна:

— Как е той?

— Сега идвам — отвърна Пит. — Почакай малко.

Неочаквано му се прииска да поразпита Том.

— Знаеш ли кой е Карлтън Луфтойфел?

Старецът го изгледа безизразно и тръсна глава.

— Може да съм чувал името. Може и да не съм. Вече не помня добре. Приятел...?

— И за мен е само едно име — отговори Пит. — Но тук имам един приятел — дребен, окаян хром, който го търси навсякъде. Може би никога няма да го намери. Може би ще продължава да го търси дълго време, докато накрая умре.

Очите на Том се насълзиха.

— Бедният дребен хром — промълви той, — бедният дребен хром...

— Можеш ли да изречеш името му? — попита Пит.

— Какво име?

— Карлтън Луфтойфел.

— Дай още една глътка, моля те.

Пит отново му подаде бутилката.

— А сега? — попита отново той. — Сега можеш ли да кажеш Карлтън Луфтойфел?

— Карлтън Луфтойфел — произнесе Том. — Все още мога да говоря. Единствено паметта ми не е наред...

— Би ли...

Не, това беше нелепо. Тибор веднага щеше да разбере. А дали щеше? Пит се поколеба. Том Глисън отговаряше горе-долу на възрастта. Тибор вече беше започнал да предполага, че е болен, знаеше, че по-рано е пиел. И което може би беше още по-важно, доверието на Тибор в собствената му способност за преценка като че ли беше понамаляло след убийството на Шулд/Луфтойфел. Ако съм достатъчно убедителен, помисли си Пит, няма ли да ми стигне съвсем минимална настоятелност, за да го накарам да повярва? Ако аз съм уверен, а Том го представи като неопровержим факт? Иначе може да

продължим така завинаги, бродейки, търсейки, без да се появи друга подобна възможност, без шанс да се завърнем в Шарлотсвил, да приключа своите изследвания, да видя отново Люрайн. А ако успея, каква ирония само! Като си помисля за Служителите на Гнева, които се кланят, молят, почитат, превъзнасят не своя бог в образа на Карлтън Луфтойфел, а една от жертвите му: някаква жалка отрепка, алкохолизиран умопобъркан дърт скитник, просяк, пияница, човек, който никога не е сторил нищо на или за себеподобните си, обезобразено хуманоидно нищожество, което никога не е притежавало каквато и да било власт, просто едно жалко човешко създание. Превърнато в идол за Служителите на Гнева! Трябва да опитам.

— Би ли направил една добрина заради нещастния ми дребен приятел? — попита той.

— Да направя какво? Добрина? Господи, да... Има предостатъчно мъки на този свят. Ако не е прекалено трудно. Не съм мъжът, който бях някога. Какво иска той?

— Иска да зърне Карлтън Луфтойфел, когото няма да открием никога. Единственото, което желае, е да му направи снимка. Би ли... би ли му казал, че ти си Карлтън Луфтойфел и че някога си бил председател на АЕПР? И ако те попита, че ти си издал заповедта за бомбардировките? Това е всичко. Ще го направиш ли? Можеш ли?

— Още една глътка — настоя Том.

Пит го изправи към бутилката.

— Наред ли е всичко? — викна Тибор.

— Да — отвърна Пит. — Това е много важно! Може би ще имаме късмет, ако успея да свестя този мъж... Изчакай!

Той наклони бутилката. Том се освободи от ръката му и приседна без негова помощ. След което притвори очи. Беше изпаднал в безсъзнание. Или — да пази Господ — беше издъхнал.

— Том — позова го Пит.

Тишина. И бездействието на милион години: нещо под нивото на живота, нещо безжизнено, което никога не беше идвало в съзнание. И вероятно никога нямаше да дойде.

По дяволите, изруга на ум Пит Сендс. Вдигна бутилката с вино, запуши я с тапата и остана така за момент.

— Дребният късмет, за който говорех току-що — извика той. — Вярваш ли изобщо в предопределението?

— Какво? — кресна в отговор Тибор с явно раздражение.

Пит Сендс бръкна в джоба си и измъкна един фишек сребърни монети, които държеше постоянно там. Подходящ за най-различни нужди, мина му през ума. Стисна го в ръка и потупа с него Том по скулата. Нищо. Никакъв отговор. Пит разкъса дебелия кафява опаковка, с която бяха увити монетите. Те се раздрънкаха при разпиляването си.

— Карлтън Луфтойфел — измърмори старчето Том с все още притворени очи. — Този дребен нещастен хром. Не бих искал бедният клетник да се скита, докато пострада. Светът наоколо е много калпав, нали знаеш. — Старчето Том откряна очи и огледа с блеснал поглед монетите в дланта на Пит. — Председател на АЕПР, каквото и да значи това, и съм заповядал бомбардировките, ако ме попита хромият. Добре. Схванах всичко. Карлтън Луфтойфел съм аз. — Той се закашля и отново се изхрачи, след което прокара пръсти през косата си. — Надали имаш гребен, а? Щом ще ми правят снимка...

Протегна ръка. Пит му подаде монетите. Всички до една.

— Не се страхувай — окуражи го Пит.

— Ти ще помагаш. Карлтън Луфтойфел, АЕПР, заповед за бомбардировки, ако попита.

Старчето скри някъде монетите, сякаш изчезнаха вдън земята. Сякаш никога не бяха съществували. Пит заговори на висок глас:

— Това е необикновено. Мислиш ли, че има някакво свръхестествено същество, което направлява хората на всяка крачка през техния живот? Допускаш ли подобно нещо, Тибор? Никога не съм предполагал. До този момент. Но, за бога. Разговарям с този мъж, откакто се събуди. Наистина не е добре, но е преживял какво ли не. — Той сръга Том Глисън. — Кажете на моя приятел кой си — добави.

Том се усмихна с беззъбата си уста.

— Името ми е Карлтън Луфтойфел.

Тибор се задъха.

— Шегуваш ли се?

— Не мога да се майтапя със собствено си име, синко. Човек би могъл да използва разни имена на различни места. Но в такъв момент, когато някой ме търси толкова упорито, няма никаква причина да отричам. Да, аз съм Карлтън Луфтойфел. Някога бях председател на АЕПР.

Тибор го гледаше вцепенен.

— Аз заповядах бомбардировките — продължи старецът.

Тибор продължаваше да го гледа вторачено.

Том явно изпитваше известно неудобство, но запази хладнокръвие все така усмихнат.

Времето се изнизваше, а Тибор продължаваше да не отговаря. Най-накрая Том отпусна глава. Но след малко попита:

— Бил ли си някога в Денвър?

— Не — отвърна Тибор.

На Пит му се докрещя, но Том продължи:

— Беше приятен град. Красив. Приятни хора. Тогава дойде войната. Изгоря, нали знаеш...

Лицето му се изкриви, а очите му заблещукаха.

— Бях председател на АЕПР. Заповядах бомбардировките — повтори той.

Тибор помръдна глава и езикът му облиза контролните уреди. Един екстензор включи пълноцветната, стерео, широкоъгълна, телескопична, бързодействаща, многофункционална камера, която Служителите на Гнева му бяха предоставили за целта.

Никога няма да узная най-доброто средство, помисли си Тибор. Никога няма да постигна съвършенство с подобен обект. Но това няма значение. Ще направя всичко, което мога, най-доброто по силите си, за да го покажа такъв, какъвто е, да им предоставя фреската, каквато я искат, да възвелича техния бог, както те ще го виждат възвеличен, не за моя собствена чест и прослава, нито пък за негова, а просто да изпълня тази поръчка, както съм обещал. Дали това е съдбата или просто късмет, няма никакво значение. Пътуването ни приключи. Пътуването завърши. Разполагам с неговия образ. Какво мога да му кажа, след като това е направено?

— Радвам се, че те срещнах — рече Тибор. — Току-що те снимах. Надявам се, че нямаш нищо против.

— Разбира се, синко, разбира се. Радвам се, че мога да помогна. Сега трябва да вървя да си почина, ако твоят приятел ми подаде ръка, за да ми помогне. Болен съм, нали разбираш.

— Можем ли да направим нещо?

— Не, благодаря. Разполагам с много лекарства. Вие сте добри хора. Приятно пътуване.

— Благодаря, сър.

Том махна небрежно, а в това време Пит го хвана за ръката и го поведе обратно към клетката.

У дома, помисли си Тибор и очите му се изпълниха със сълзи. Сега можем да се приберем у дома...

И зачака Пит да се върне и да впрегне кравата.

През нощта седяха до огъня, който запали Пит. Облаците се бяха оттеглили и звездите блещукаха върху окъпаното небе. Изядоха сухата си храна. Пит намери половин кана кафе в една изоставена фермерска къща. Беше изветряло, но го загоря на огъня и южният вятър разпиляваше ароматната пара.

— Имаше моменти — промълви Тибор, — в които си мислех, че никога няма да успея.

Пит кимна.

— Все още ли ме смяташ за луд, че те последвах? — попита той.

Тибор се разсмя.

— Давай, използвай предимството си — отвърна той. — Дяволски добър начин да привличаш вярващи.

— Все още ли смяташ да приемеш християнството?

— Размислям. Нека първо да свърша с това.

— Разбира се.

Пит бе опитал да се свърже с Абернати преди малко, но бурята му беше попречила. Пък и вече няма за какво да бързам, каза си той. Всичко свърши. Край.

— Искаш ли пак да видиш снимката му?

— Да.

Тибор задвижи екстензора, извади снимката от кутията и му я подаде.

Пит огледа внимателно сбръчканото, състарено лице на Том Глисън. Окаяник, помисли си той. Може и да е умрял вече. Но нищо не можем да направим за него. Ами ако?... Ако не беше никакво съвпадение? Ако нещо повече от късмета ни срещна с него? Иронията, която ми хрумна за обожествяването на жертвата на Луфтойфел... Дали причината не бе по-дълбока? Загледа се в очите, някак по-грейнали за миг, тъй като мъжът съзнаваше, че прави някого щастлив,

някаква стаена болка върху смръщеното лице, сключените вежди при спомена за изчезналия прекрасен Денвър...

Пит изпи кафето си и върна снимката на Тибор.

— Не ми изглеждаш нещастен — каза Тибор, — че конкуренцията получи онова, което искаше.

Пит помръдна рамене.

— За мен не е от особено значение — отговори той. — В края на краищата, това е само една снимка.

Тибор я постави обратно в кутията.

— Така ли очакваше да изглежда? — попита.

Пит кимна, замисляйки се за лицата, които познаваше.

— До голяма степен. — Взел ли си решение как ще постъпиш?

— Ще свърша добра работа. Знам го.

— Още кафе?

— Благодаря.

Тибор протегна чашата си. Пит я напълни и сипа малко и в своята. После вдигна поглед към звездите и се заслуша в звуците на нощта, вдъхвайки палеция вятър — колко много се беше затоплило! — докато отпиваше от кафето.

— Жалко, че не открих и цигари.

[1] Уайът, Ендрю (1917–2009) — американски художник. — Б.пр.

↑

[2] Thunderbird (англ.) — птица-привидение от гръмотевица, светкавица и дъжд в митологията на някои туземни американски народи. — Б.пр. ↑

18.

Малоумната продължаваше да стои безмълвно край покрития с прах път, докато изминат хиляда години между изгрева на слънцето и спускането на тъмнината. Знаеше, че е мъртъв, още преди да се приближи гущерът.

— Госпожице.

Тя не го погледна.

— Госпожице, ела с нас.

— Не! — отвърна гневно тя.

— Трупът...

— Не искам!

Присядайки до нея, гущерът продължи кротко:

— Според обичая вероятно имаш право.

Времето се изнизваше. Тя стоеше със затворени очи, за да не вижда, а понеже беше запушила уши с ръцете си, не бе сигурна дали продължава да ѝ говори. Най-накрая той я докосна по рамото.

— Недоразвита си, нали?

— Не.

— И то твърде много, за да схващаш какво ти говоря. Облечен е като ловец, но е старецът, с когото живееше. Човекът плъх. Той е човекът плъх, нали? Маскиран. Защо се беше маскирал? Опитваше се да се измъкне от врагове, така ли? — Гущерът се разсмя дрезгаво и люспите му се размърдаха. — Не му провървя. Размазаха лицето му. Трябваше да го видиш. Само каша и...

Тя скочи и хукна, но се върна за забравената си кукла. Гущерът държеше ухилена куклата и не ѝ я даде, притискайки я към люспестите си гърди. Имитираше я подигравателно.

— Той добър човек! — извика яростно тя, протегнала ръце за куклата, нейната кукла.

— Не, не беше добър човек. Не беше дори добър ловец на плъхове. Много пъти, повече, отколкото знаеш, продаваше стари,

съсухрени плъхове на цената на закръглени младоци. Какво правеше, преди да стане ловец на плъхове?

— Бомби — отвърна Алис.

— Твоят татко.

— Да, моят татко.

— Е, след като е бил твой татко, ще ти донесем трупа. Стой тук.

Гущерът се изправи, пусна куклата пред нея и се отдалечи със свойствения си маниер.

Седнала до куклата, тя проследи отдалечаващия се гущер, усещайки рукналите по бузите ѝ сълзи. Знаех, че няма да помогне, помисли си тя. Знаех, че ще го хванат. Може би заради лошите плъхове, вкочанявали и съсухрени... както каза току-що гущерът.

Защо винаги става така, запита се тя. Той ми даде тази кукла преди много време. Сега вече никога нищо няма да ми даде. Никога. Нещо не е както трябва, осъзна тя. Но защо? Хората са тук за известно време и след това, дори да ги обичаш, си отиват, и то завинаги. Никога не се връщат. Никога.

Отново затвори очи и се залюля напред-назад.

Щом погледна отново, видя, че по прашния път към нея се приближава някакъв мъж, който не беше гущер. Беше нейният татко. Подскочи радостно, но разбра, че нещо му се беше случило, и се уплаши, изненадана от настъпилата в него промяна. Сега беше по-изправен и лицето му излъчваше някаква доброта и топлина вместо навъсеността, с която беше свикнала.

Татко ѝ се приближи, пристъпвайки някак си премерено, сякаш танцуваше тържествено, след което приседна безмълвно и с жест ѝ посочи да седне. Странно, помисли си тя, че не говори, а само жестикулира. Излъчваше спокойствие, което никога не беше усещала, сякаш за него времето се беше върнало назад и сега беше по-млад и... по-благ. Така ѝ харесваше повече. Страхът, който винаги ѝ беше внушавал, започна да я напуска и тя посегна несигурно да го докосне.

Пръстите ѝ минаха през ръката му. И в един миг ѝ стана ясно, за едно трепване на клепките ѝ, за едно кратко мигновение, че това е неговият дух и че татко ѝ е мъртъв, както ѝ беше казал гущерът. Духът му беше спрял за малко при нея, отбивайки се от пътя си, за да си отдъхнат заедно за последен път. Затова не говореше. Духовете не можеха да бъдат чути.

— Чуваш ли ме? — попита тя.

Татко ѝ кимна усмихнат.

Заля я необикновено усещане за яснота, каквото не беше изпитвала никога преди това. Беше сякаш... опита се да се досети за думата. Сякаш някаква преграда освободи съзнанието ѝ. Сякаш започна да проумява смисъла, който не беше разбирала никога. Огледа се и видя един различен, най-последен понятиен свят, макар и само за миг.

— Обичам те — промълви тя.

Той отново се усмихна.

— Ще те видя ли пак? — попита момичето.

Той кимна.

— Но аз трябва... — Поколеба се, защото я налегнаха тежки мисли. — ... първо да умра... преди това.

Той кимна усмихнат.

— Чувстваш се по-добре, нали? — каза тя. — Беше очевидно от всяка гледна точка. — Това, което си е отишло от теб, е нещо ужасно — добави. До този момент, преди да си беше отишло, не разбираше колко ужасно е то. — В теб имаше някакво зло. Затова ли се чувстваш по-добре? Защото това зло сега...

Татко ѝ се изправи безмълвно и започна да се отдалечава по смътно очертания път.

— Почакай — извика тя.

Но той не можеше или не искаше да чака. Продължи да се отдалечава с гръб към нея и ставаше все по-малък и по-малък, докато накрая изчезна. Зърна го да преминава през струпаните на куп храсти и боклуци — през, а не около, превърнал се в бледен призрак. Не пое встрани, за да заобиколи. Беше станал съвсем малък, висок не повече от три стъпки, все по-бледен и незабележим, сякаш светлината го стопяваше, докато накрая смътният му силует се превърна във вихрушка, която вятърът отвя и дневната светлина я погълна.

Два гущера се тътреха към нея, някак си объркани и ядосани.

— Няма го — каза ѝ първият. — Твоя труп го няма... на баща ти, искам да кажа.

— Да — отвърна Алис. — Знам.

— Сигурно са го откраднали — добави другият гущер. И промълви като че ли на себе си: — Нещо го е отвлякло... може да го е изяло.

— Той се вдигна — каза Алис.

— Той какво? — Двата гущера се вторачиха в нея и избухнаха едновременно в невъздържан смях. — Вдигнал се от мъртвите? Откъде знаеш? Да не се е понесъл покрай теб?

— Да — потвърди тя. — И остана за малко с мен.

Единият гущер промълви със съвършено променен глас на спътника си:

— Чудо.

— Просто е недоразвита — възрази другият. — Дрънка глупости като всички такива. Налудничаво бълнуване. Най-обикновен мъртвец, нищо повече.

Вторият гущер се обърна към момичето с искрено любопитство:

— Накъде тръгна? Може би ще го настигнем. Може да предсказва бъдещето и да лекува!

— Изчезна. Яко дим — рече Алис.

Гущерите запремигнаха, след което единият изщрака с люспите си от притеснение и измърмори:

— Не е недоразвита. Чу ли каква дума употреби? Недоразвитите не използват подобни изрази, не и изрази като „яко дим“. Сигурен ли си, че е същото момиче?

Стиснала куклата си, Алис се извърна, за да тръгне. Няколко петънца светлина, от които се състоеше преобразеното същество на татко й, прелетяха край нея, сякаш лунни лъчи на дневна светлина, като магия, жива прах, която се разпиля наоколо, все по-фина и незабележима, все по-разсеяна, но без да изчезне напълно. Поне не за нея. Все още виждаше частиците, останалите от него наоколо й следи, в самия въздух, потрепващи и неуловими, те й изпращаха осезаемо послание.

И преградата, която цял живот беше блокирала съзнанието й... се стопи. Мислите й станаха ясни и отчетливи, каквито щяха да си останат до края на живота й.

Направихме крачката, помисли си тя. Моят баща и аз... той отвъд видимото, а аз най-последно във видимото.

Топлият ден проблясваше около нея и й се струваше, че той също се бе променил завинаги. Какви са тези преображения, запита се тя. Със сигурност ще продължат, със сигурност ще са трайни. Но не можеше да бъде напълно уверена, защото никога не беше изпитвала

подобно нещо. Така или иначе, онова, което долавяше навсякъде около себе си, докато се отдалечаваше от озадачените гуцери, беше хубаво. Може би, мина ѝ през ума, е от пролетта. Първата пролет след войната. И си каза: проклятието се вдига от всички нас, най-последно, както и от мястото, където живеем. Беше ѝ ясно защо.

Доктор Абернати усети угнетеността на света да олеква, но нямаше никакво прозрение защо се случва това. В мига, в който започна, беше тръгнал да се поразходи до пазара и да купи зеленчуци. На връщане се усмихна на себе си, наслаждавайки се на въздуха, който миришеше на — как се казваше по-рано?... Не можеше да си спомни. О, да: озон. Отрицателни йони, мина му през ума. Уханието на нов живот. Свързано с пролетното равноденствие, което зареждаше Земята с енергия от слънчевите изригвания, от великия източник.

Някъде, помисли си той, се е случило нещо добро и се разпростира. Изумиха го палмовите дървета. Закова се на мястото си, стиснал кошницата с плитка лук и крѣмно цвекло. Топлят въздух, палмите... странно, мина му през ума, никога не съм виждал палми наоколо. И суха прашна земя, сякаш съм в Близкия изток. Друг свят. Докосване до друга цялост. Не проумявам, помисли си той. Какво прониква? Сякаш очите ми се отвориха по особен начин.

Вдясно от него няколко души, които също бяха пазарували, бяха насядали покрай пътя, за да отдъхнат. Видя младежи, потънали в прах и потни, но излъчващи нова за него чистота. Симпатично, бузесто, тъмнокосо момиченце беше разкопчало ризката си. Това не го смути — голите му гърдички не го възмутиха. Пелената се е вдигнала, каза си той и отново се запита защо. Сторено добро дело? Едва ли. Не съществуваха подобно нещо. Застанал на място, той се любуваше на младежите, на голотата на момичето, което ни най-малко не се свенеше, независимо че го видя — вторачен в нея християнин.

Сполетяла ни е някаква добрина, реши той. Както беше написал някога Милтън: „От злото се поражда доброта“. Забележи, каза си той, относителното несъответствие на двата термина. Зло е най-силната дума за нещо лошо, а добро — едва превъзхожда своя антипод. Грехопадението на сатаната, грехопадението на човека, разпъването на Христос... от тези ужасни, зловещи деяния е възникнало доброто. След грехопадението, след изгонването от райската градина човек е

познал любовта. От триединството на злото най-после е възникнала божествената Света Троица! Хармонията на нещата.

В такъв случай, помисли си той, възможно е светът да се е освободил от своята угнетителна пелена, породена от зловещо деяние... Така или иначе, усещаше разликата. Беше реална.

Кълна се в Бога, че съм някъде в Сирия, мина му през ума. В Близкия изток. Назад във времето, може би... вероятно хиляди години. Оглеждаше се наоколо, вдъхвайки възбудено, поразен.

Вдясно зърна развалини на предвоенна американска пощенска станция.

Древни руини, помисли си той. Античният свят. Прероден по някакъв начин в сегашния. Или съм върнат назад? Не аз, реши той, но то се е пренесло във времето, като през крехка пролука е влязло тук и ни е заляло. Или мен. Може би никой друг не го забелязва. Боже Господи, мина му през ума, също като Пит Сендс и неговите хапове, само че аз не съм вземал нищо. Това, което изпитвам, е нашествие на паранормалното. Това, осъзна той, е видение и трябва да се опитам да го проумея.

Закрачи бавно по осеяното със стърнища кално поле към развалините на малката американска пощенска станция. До неразрушената ѝ стена се излежаваха няколко души, наслаждавайки се на обедната почивка и на слънчевите лъчи. Слънцето! Лъчите му потрепваха от неведомата енергия!

Те не забелязват онова, което виждам аз, реши той. За тях нищо не е по-различно. Каква случка е причината за явлението? Обикновен слънчев ден на света... ако разтълкувам какво виждам като символ: слънчев ден, който показва по възвишен начин свършека на властта на злото, този мрачен владетел? Да, нещо зло е загинало, осъзна доктор Абернати и сърцето му заликува.

Някаква зла субстанция се е превърнала в сянка, помисли си той. Изгубила е по някакъв начин своето превъплъщение. Дали Тибор не е направил снимка на Бога на Гнева и по този начин го е лишил от душа?

Той се разсмя от задоволство, застанал до руините на старата американска пощенска станция, слънцето грееше отгоре му, над полето се носеше упойващото и несекващо жужене на живота. Е, каза си той, щом като душата на Карлтън Луфтойфел може да бъде открадната, значи не е бог, а човек като всички нас. Боговете няма защо да се

страхуват от камери. Освен ако, мина му през ума, доволен от хрумналия му каламбур, ги е страх (той се разсмя възторжено) от преекспониране.

Няколко души, които бяха полузадрямали, го погледнаха и се усмихнаха едва-едва, споделяйки радостта му, без да знаят защо се беше разсмял.

Независимо от това, осени го мрачна мисъл, Служителите на Гнева може още дълго да оцелеят — неправедните религии са не по-малко устойчиви от праведните, както изглежда. Но достоверността на гневната религия беше помръкнала и напуснала света, а останките ѝ бяха кухи и лишени от „мекис“, от мощта, която притежаваше.

Интересно ще ми е да зърна снимката, когато я донесат Тибор и Пит Сендс, реши той. Както се казва, по-добре да познаваш дявола.

Впримчвайки образа му, те са го разрушили, осъзна доктор Абернати. Смалили са го до размерите на простосмъртен.

Палмовите дървета продължаваха да шушнат сред топлото пладнe, нашепвайки му безмълвно слънчевите мистерии на изкуплението. Запита се с кого би могъл да сподели хрумналия му каламбур. Фалшивият бог, повтори си възторжено той, тъй като обикновено беше много вързан в шегите, не можа да понесе преекспонирането си. Трябваше да остане скрит. Подмамихме го да се покаже и запечатахме образа му. И сега е обречен.

И така, продължи размислите си той, благодарение на проект, замислен от самите коварни и амбициозни Служители на Гнева, ние, християните, очевидно печелим триумфално. Този портрет постави началото на своето изчезване поради самата си автентичност. Или по-скоро поради факта, че Служителите на Гнева държат на неговата автентичност. Да, те ще документират и удостоверят тази автентичност, предизвиквайки собственото си поражение. Ето как праведният Бог използва злото, за да пречисти доброто и доброто да пречисти злото, което в последна сметка означава, че всички до един обслужват Бога. С всяко събитие — добро или зло.

Искам да кажа, мина му през ума, назовано добро или зло. Добро и зло, истина и заблуда, праведният и греховният път, невежество и злоумисъл или мъдрост и любов... трябва да ги разгледаме, помисли си той, в светлината на казаното: *Omniae vitae ad Deum ducent*. Всички животи, както всички пътища, водят не към Рим, а към Бога.

Продължавайки да крачи нататък, се сети, че би трябвало да спомене това в проповед заедно с каламбура. Заслужаваше си да го каже на хората, да ги накара да се усмихнат, както се бяха усмихнали налягалите край развалините на старата американска пощенска станция. Дори да не схванеха сложната мисъл, може би щеше да им достави удоволствие.

Отново да изпита наслада от нещата... угнетеността на света, превъзможната от една невидима за всички постъпка, нямаше повече да смазва хората. Можеха да се греят на слънчевите лъчи, да се усмихват и да разкопчават ризите си, за да усетят топлите ласки, и да се радват на шегите на някакъв обикновен свещеник.

Бих искал да разбера какво точно се е случило, мина му през ума. Но Бог кара хората да следват Неговата воля.

Може би, реши доктор Абернати, така е по-добре.

Стиснал здраво кошницата с плитка лук и крѳмно цвекло, той продължи да крачи към Шарлотсвил и малката си църква.

19.

Фреската, която нарисува Тибор Макмастърс, постепенно се прочу из целия свят и най-накрая беше оценена като равностойна на произведенията на великите майстори от италианския Ренесанс, повечето от които бяха познати само от снимки, тъй като оригиналите бяха разрушени.

Седемнайсет години след смъртта на Тибор управата на Служителите на Гнева направи официално оповестяване за автентичността на стенописа. Това действително беше образът на Бога на Гнева Карлтън Луфтойфел. Нямаше никакво съмнение. Всеки спор по този въпрос беше обявен за незаконен и се наказваше с кастриране за мъжете и отрязване на едното ухо за жените. Целта беше да се наложи почит в един отхвърлил почитта свят, да се наложи вярата в едно лишено от вяра общество, което вече беше разбрало, че повечето от нещата, в които беше вярвало, бяха само лъжи.

Преди да умре, Тибор се препитаваше с малка годишна пенсия от Църквата плюс гарантирана поддръжка на каручката му, включително сено от люцерна за две крави: поради достойнствата на неговото произведение му отпуснаха две крави, а не една, да теглят каручката. Когато ги подминаваше, хората го разпознаваха и го приветстваха. С големи усилия раздаваше автографи на туристите. Децата му подвикваха, но не му се подиграваха. Всички го обичаха и макар на стари години да стана ексцентричен и раздражителен, приемаха го за уважаван член на обществото... независимо от факта, че след като създаде автентичния портрет на Бога на Гнева, не нарисува нищо друго, което да заслужава внимание.

Говореше се, че сред книжата му били намерени записки, които драскал сам за себе си от време на време и в тях към края на живота си давал израз на известни съмнения относно автентичността на собствената си фреска. Така или иначе, никой не беше виждал тези лични бележки. Ако въобще съществуваха, защото Служителите на

Гнева бяха конфискували целия му архив и или го бяха заключили зад метални врати, или го бяха унищожили, което беше по-вероятно.

Последните му две крави бяха убити, препарирани и поставени от двете страни на великата му фреска, за да наблюдават тържествено и изцъклено туристите, пристигнали да отдадат почит на прославения стенопис. Самият Тибор Макмастърс най-накрая беше провъзгласен за светец на Църквата. Гробът му е неизвестен. Няколко града спорят за честта да са приютили тленните му останки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.